

ÚJSZÖVETSÉGI ALAPMODUL

TANÁRI SEGÉDLET

2018

BEVEZETÉS AZ ÚJSZÖVETSÉGI ALAPMODUL TANÁRI SEGÉDLETÉHEZ

A BIBLIAI ALAPMODULOK elsőrendű célja, hogy a fiatalok élményszerűen ismerjék meg ezt a több ezer éves könyvet. Úgy ismerjék meg, mint „sajátjukat”. Már az ÓSZ alapmodul bevezetésében olvasható az a pedagógiai módszer, melyet **RJR: ráhangolódás – jelentésteremtés – reflektálás** összefoglaló modellel írtak le a szerzők. Ennek megfelelően hangsúlyt fektettek a közösségi értékekre, a kooperáció jelentőségére mind a tanár-diák, mind a diák-diák kapcsolatában. Ezek érvényesek erre az ÚSZ alapmodulra is.

http://rpi.reformatus.hu/hatteranyagok/tanari_s/kozepiskola/Oszov_alapmodul_TS_20150929.pdf

Ebben a bevezetőben inkább arra vállalkozunk, hogy minden egyes TANÁRI SEGÉDLET-RÉSZLET megnevezéséhez megfogalmazzuk azt a tartalmi hátteret, melyek mentén a szerzők kidolgozták valláspedagógiai céljait, s az ebből következő vázlataikat.

Minden leckéhez egy, vagy több kidolgozott segédletet találhatunk, mely két részből áll:

- 1) célkitűzés és táblázatos formába foglalt rövid óravázlat (egy oldalban nyomtatható).
- 2) részletes leírás, az óravázlatban olvashatóak kifejtése, további információk a készüléshez.

A TANÁRI SEGÉDLET önállóan is nyomtatható első lapja gerincet ad a leckéhez: a FŐ HANGSÚLY kiemeli azt a rövid címet, ami ebben a leckében a hatalmas témából bevállalható. A VALLÁSDIDAKTIKAI CÉLOK hármasa hidat épít ki a téma és a diák között, körbejárva a gondolkodtató, érzelmi megközelítésű és a gyakorlati cselekvésben segítő célok aktuális megfogalmazását. Cél nélkül hittanórát tartani nem lehetséges. A célok bátorítják a tanárt, hogy mondandója értékes, s a korosztályhoz megfelelő módszerek megtalálásához is ez segít. E hármasságban jelenik meg az „emberré formálás” hittanórai lehetősége a csak „tanítás” helyett. A készüléshez elkerülhetetlen ezen célok végiggondolása. (Lehetséges, hogy valakinek ezek a célok csak elindítják a gondolatait, s végül más célokra jut – ez inkább jó, mint rossz. Senkinek sem ajánljuk azt, hogy szolgálai módon menjen végig a vázlatokon.)

Az ÓRAVÁZLAT (mindig keretben, percre lebontva, összefoglaló módon utalva a Tankönyv anyagára) így folyamatában áll össze, bátran lehet a kinyomtatott lapot összefirkálni, mely minden osztályban azon az évfolyamon még újabb variációkkal gazdagodhat. Aki lefűzi ezeket – nagy segítséget nyer a következő évfolyam csoportjaihoz való felkészülésben.

A tanári segédlet második fele változatos módon segít az óravázlat gerincének feltöltéséhez, - jelképesen: izmokat, ínakat, bőrt adva a vázhoz -, hogy a Lélek által azután megelevenedjen mindaz, ami leginkább segít Isten és önmaguk megismerésében:

A JAVASOLT ÉNEKEK irányt mutatnak, a Református Énekeskönyv énekei között válogatva, s mindig egy-egy ún. ifjúsági éneket is ajánlva – nyomtatásban megjelent, internetes formában elérhető énekekkel.

A MOTIVÁCIÓ, RÁHANGOLÓDÁS megfogalmazása a pedagógusoknak szól, minden esetben az óravázlatban szereplő feladat, vagy játék leírását tartalmazza, részben azonos a TK leckéinek végén szereplő feladatok valamelyikével.

Az ISMERETEK ÁTADÁSA, FELDOLGOZÁSA olyan általános tudnivalókat, vagy azokra való utalást tartalmaz, melyek a készüléskor segítenek. A tankönyvben szereplő fogalmak mellett további fogalommagyarázatok, háttér-információk olvashatók itt, melyekre a diákok a téma során rákérdezhetnek. A régi mondás jegyében: „Egy tanár legalább tízszer annyit kell tudjon, mint a diák, hogy a diák kérdezhesen!” Olyan képek, filmek, versek vagy zenei művek is felsorolásra kerülnek, melyeket a korosztályhoz, s az adott témához gyűjtögettek a szerzők – a teljesség igénye nélkül. Mindenki kiegészítheti a saját tapasztalataival.

A JAVASOLT ARANYMONDÁS, MEMORITER azt, azokat az igeverseket tartalmazza, melyeknek fejből való tudása megőrzi a legfontosabb újszövetségi üzeneteket a tanulók lelkében, gondolkodásában. A szó szerinti tanulás nem jellemző erre a korosztályra, mégis érdemes ragaszkodni ehhez a néhány vershez. A TK által kiválasztott igeversek bármelyike alkalmas lehet erre.

A RÖGZÍTÉS, ELMÉLYÍTÉS, HÁZI FELADAT rövid sorai azokat a lehetőségeket veszik elő, melyek a diákok számára a megőrzés, túlmutatás folyamatait segítik. A megfogalmazás a diákoknak szól. Az óra keretén belül – ha lehetséges, vagy házi feladatként, ha szükséges. Az óra menete, vázlatának leírása percre való lebontásban nem minden alkalommal megy végbe automatikusan. Ezért ezek a feladatok akár házi feladatként is tovább mélyíthetik a diákok érdeklődését. Néhány ismét visszautal a tankönyvben szereplő feladatokra, annak értékeit kibontakoztatva.

A tanári segédlet célja, hogy minden vallástanár maga mögött tudhasson egy nagy közös forrást, amit a közös hit megélése és tanításának kiváltsága jelent.

A tanári segédlet a Mezőtúri Református Kollégium, Gimnázium, Szakgimnázium, Általános Iskola vallástanárainak közösségi munkája, de a négy szerző négyféle megközelítést alkalmazott. A követhető közös szerkezet mellett meghagytuk a szerzők „saját hangját”, hogy minden középiskolában tanító vallástanárt segíthessünk – az egységben és a különbözőségben egyaránt.

(A következő évi tervünk a tanári segédleteknek további könyv és filmajánlatokkal való kiegészítése, valamint a VALLÁSPEDAGÓGIA tárgyra, korosztályra való lebontásának leírása.)

Fodorné Ablonczy Margit

RPI katechetikai szakértő

2018..

I. BEVEZETÉS AZ ÚJSZÖVETSÉGBE

1/ **Fő hangsúly:** A Szentírás Isten kijelentése

Kognitív cél: Az ÚSZ keletkezési hátterének megismertetése.

Affektív cél: Az ÚSZ, mint Jézusról szóló híradás iránti pozitív kötődés kialakítása.

Pragmatikus cél: Az újszövetségi Szentírásra, mint a keresztyén élet vezérfonalára való rávezetés. Biblia-használat és a Szentírásban való tájékozódás kialakítása.

Időtartam	Óra fő része	Feladat	Tananyag, célhoz való kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés, imádság. 	
10 perc	Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<ul style="list-style-type: none"> Éneklés. A tankönyv motivációs feladata (TK/7 – 1 pont, újságcikk írása és előadása 4 féle stílusban, ennek kapcsán beszélgetés indítása). „Activity”. „Napfényes Híradó”. 	<p>közös munka csoportmunka</p> <p>közös játék közös játék</p>
20 perc	Ismeretek átadása, feldolgozási javaslat	<ul style="list-style-type: none"> A Biblia felosztása, szerkezete, csoportosítása, (ism.). Az evangéliumok közötti összefüggések megláttatása, megértetése (történeti könyvek). Az Újszövetség további könyveinek megismertetése, tanítói és prófétai könyvek. A Szentírás, mint Isten Kijelentése. (a Kijelentés típusai, ism.). A kanonizálás folyamatának megismerése. 	<p>közös munka (ábra, TK/7,8)</p> <p>közös munka (ábra, TK/9)</p> <p>közös munka</p> <p>közös munka</p> <p>közös munka (ábra, TK/14)</p>
10 perc	Munkáltatás, elmélyítés	<ul style="list-style-type: none"> Emlékek gyűjtése a Biblia szó kapcsán. Igeszakaszok kikeresése a Bibliából. 	<p>páros munka</p> <p>egyéni munka</p>
1-2 perc	Házi feladat	<ul style="list-style-type: none"> Mire való a Bibliaolvasó Kalauz? Nézzenek utána! Hagyományos levél írása és feladása. 	<p>egyéni munka</p> <p>egyéni munka</p>

2/ Óravázlat részletes leírása

JAVASOLT ÉNEK

„Új szívet adj, Uram énekem...” (138 – AZÉ, Dunántúli Református Egyházkerület, 2017)

Megtalálható: https://csecsy.hu/konyvek/enekeskonyv/uj_szivet_adj

„Szól, szólj hozzám, Uram...” (RÉ 512)

Megtalálható: https://csecsy.hu/konyvek/enekeskonyv/szolj_szolj_hozzam_uram

MOTIVÁCIÓ, RÁHANGOLÓDÁS

- A) A ráhangolódás egyik lehetősége a tankönyv által is javasolt feladat (TK/7). Az osztályt 4 csoportba osztjuk, a feladat az lesz, hogy ugyanazt az eseményt négyféle stílusban adják elő, baráti chatbeszélgetésben, e-mailben a szülőnek, osztályfőnöknek a szünetben, illetve egy újságcikkben. Milyen különbségeket figyeltek meg az előadások között? A négy evangélium ugyanaz az esemény híradása, csak különböző nézőpontokból!
- B) „Activity” – a jól ismert játék kereteinek használata események előadásával. Esemény kártyák elkészítése, pl, születésnap, kistestvér érkezik, temetés, baleset, stb, amit a gyerekeknek a húzott műfajjal (mutogatás, körbeírás, rajzolás) kell előadni. Menyire sikerül átadni a kártya üzenetét? Az Általános Kijelentés formái csak „sejtetnek”, a Különös Kijelentés egyértelmű, nyílt kommunikáció.
- C) „Napfényes Híradó” – olyan rövid 3-5 perces híradós műsor összeállítása, amelyben csak pozitív, rövid örömhírek hangozzanak el az osztályban tanuló gyerekek életének 1-1 örömteli eseményéből. Minden gyerek csak egy örömteli rövid hírt írjon fel a lapra, amit aztán a 2 műsorvezető be is olvas, mintha igazi Híradó lenne! A pozitív hír hírértéke a mai világban! – Evangélium=örömhír.

ISMERETEK ÁTADÁSA, FELDOLGOZÁSA

Általános tudnivalók

A gyerekek már 9. osztályban megismerhették a Szentírás szerkezetét, felosztását, hallottak már a Biblia szó jelentéséről, és a Biblia könyveinek tartalmi csoportosításáról is. Ezt a bevezető részt inkább ismétlés, az ismeretek felelevenítése szintjén érdemes átvenni (ábra: TK/7).

Tisztázni, hogy az elnevezés: Ó és ÚJ szövetség, mit jelent:

<https://www.gotquestions.org/Magyar/kulonbseg-Oszovetseg-Ujszovetseg.html>

További fogalmak

Szinoptikus – Máté, Márk és Lukács evangéliumát nevezzük szinoptikusoknak. A szinoptikus eredeti görög nyelven „együttlátót” jelent. Azért hívjuk így őket, mert hasonlóan látják, fogalmazzák meg Jézus életét, és sok párhuzamos történetet ugyanúgy írnak le, míg a negyedik evangélium szerzője másként írja le a történeteket

Apostol – A szó eredeti jelentése, „küldött”. A kifejezés az Újszövetségben kiemelten Jézus tanítványaira vonatkozott, Jézus hívta el őket, tanításának és munkásságának szemtanúi voltak, majd elküldte őket az evangélium hirdetésére és a további tanítványok elhívásának, tanításának feladatára.

Evangélium vagy evangéliumok – evangélium egy van, az az örömhír, hogy Jézus Krisztus megváltotta a világot. De ahogy a görög eredetiben jelzi a szöveg: „Máté szerinti evangélium”, azaz az általa leírt örömhír. A négy evangélista szövege sok helyen eltér – ez inkább gazdagság, mint hiteltelenség. Az első századokban mások is írtak „evangéliumokat”: Tamás evangéliuma, Mária evangéliuma, stb. Érdeemes legalább beleolvasni/beleolvasztatni ezekben, hogy a diákok is hallják világosan a különbséget – miért is nem ezek kerültek be az ÚSZ iratai közé.

Háttér-információk

Logia-forrás (Q) – A szakirodalom feltételezése szerint Jézus szavainak, beszédeinek a gyűjteménye, amelyet Máté és Lukács is evangéliumának egyik forrásaként használt. Voltaképpen e két evangélium mintegy 240 verset tartalmazó közös anyaga alapján következtet vissza a szakirodalom ennek a forrásnak a léteire. Jelölése a „Logienquelle” szakkifejezés alapján Q. Jézus – mint a korabeli rabbi módszerét gyakorló tanító – gondoskodott arról, hogy tanítványai elsajátítsák szavait, tanítását. Minden bizonnyal Jézus beszédeit egészen korán írásban rögzítették a palesztinai gyülekezetekben. Valószínűleg a Q tudatos szerkesztői munka eredménye, amely Jézus beszédeit azért rögzítette, hogy gyülekezeti istentiszteleten pontosan idézzék, és szélesebb körben is helyesen tanítsák. A Q forrás korábbi lehet, mint Márk evangéliuma. Papias Hierapolis püspökének adatai szerint (Kr.u. 140–160) Máté összeállította héber nyelven a logionokat, azonban ezt mindenki úgy fordította, ahogyan akarta. Papias adatát ugyan némelyek a Máté evangéliumára, míg mások a Logia-forrásra vonatkoztatják. Az a Jézus beszédeit tartalmazó forrás, amelyet Máté és Lukács használhatott - az irodalmi kutatások szerint görög nyelven terjedt -, és nem lezárt mű, hanem anyaga egyre bővült. A szenvedéstörténet nem tartozott az anyagához. A legősibb állományának a következő egységeket tekintik, prédikáció a hegy mellett (Lk 6,20–49); a kapernaumi századossal való találkozás (Lk 7,1–10 és Mt 8,5–10.13); beszéd Keresztelő Jánosról (Lk 7,18–35); ítélethirdetés a meg nem térő városoknak, a tanítványok kiküldése és hálaadás a kijelentésért (Lk 9,51–10,24). Tanítás imádságra (Lk 11,1–4.9–13); vita a farizeusokkal és írástudókkal, ígéret a tanítványoknak (Lk 11,14–12,12 és 12,22–40); a záradék pedig az apokaliptikus beszéd lehetett (Lk 17,20–37). Ez bővült ki azután a példázatokkal. Az látszik valószínűbbnek, hogy Lukács őrizte meg pontosabban a Q forrásban lévő logionok sorrendjét, viszont Máté őrizte meg pontosabban a nyelvezetét. A Q forrás anyaga Máté és Lukács közvetítése által lett gyülekezeti közkinccs, mindketten beillesztették a Márktól átvett keretbe: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok.../logia-forras-CA1E2>

Evangélisták – egyháztörténeti - szimbólumainak magyarázata

A Jel 4,7 alapján **Máté** jelképe az **angyal**, mert műve elején azt írja le, hogy Józsefnek angyal jelenti meg Jézus születése titkát. **Márk** jelképe az **oroszlán**, mert könyvét Keresztelő János pusztai működésével kezdi. **Lukács** jelképe a **bika**, mert könyve Zakariás pap templomi áldozatbemutatásával kezdődik. **János** jelképe a **sas**, mert könyve elején hatalmas szárnyalással megy vissza a teremtés kezdetéhez, „Kezdetben volt az Ige...” (Ld. Szénási Sándor, Megtaláltuk a Messiást/VII. fejezet)

Az evangélisták közül csak Máté és János volt közvetlenül Jézus tanítványa. Márk, Barnabás unokaöccse, egy nemzedékkel fiatalabb, mint a 12 tanítvány. A hagyomány úgy tartja, hogy Péter „evangéliumát” őrizte

meg, s adta tovább. Lukács az egyetlen „pogány” szerző az egész Bibliában. Ő görög orvos, aki Pál tanítványaként lesz az első „egyház történet-író”.

Filmajánló, Kép, Festmény, Zene, Vers

A **szinoptikus** együttlátásra kiváló szemléltetés lehet a **Nemzet aranya c.** filmből az **1,17,00** percnél a főhős különleges szemüvege. A szemüveg több lencséje eltérő, más színű, de csak az összeset egymásra téve, együtt használva válik láthatóvá a titkos dokumentum. <https://videa.hu/videok/film-animacio/a-nemzet-aranya-2004-yYOQ8ArixZ4CjhXm>

A Logia tekeracs képe megtekinthető:

<http://boldognapot.hu/blog/a-q-evangeliuma-mate-es-lukacs-rejtelyes-forrasa/>

JAVASOLT ARANYMONDÁS, MEMORITER

„Jézus Krisztus az Isten Fia evangéliumának kezdete.” Mk 1,1
--

RÖGZÍTÉS, ELMÉLYÍTÉS, HÁZI FELADAT

- A) Milyen emlékeid vannak, ha azt a szót hallod, Biblia? Gyűjts össze 1-2 példát és írd le! Párban beszéljétek meg!
- B) Milyen szerepe van a rendszeres Biblia-olvasásnak egy keresztyén ember életében? Vedd a kezébe a Bibliaolvasó-Kalauzt, nézd meg egy hét felépítését, milyen módszerrel olvastatja a Bibliát? Keresd meg az okos telefonodon a BibOIKa alkalmazást és töltsd le! Keresd meg a hasonlóságot és a különbségeket a nyomdai kiadvánnyal!
- C) Vegyétek a kezetekbe a Szentírást! Keressétek ki az alábbi igeszakaszokat a Bibliából (ne oldalszámok alapján, hanem a könyvek sorrendjéből kikövetkeztetve!), Mt 3,16; Lk 8,5; ApCsel 16,2; Kol 2,4; Jel 21,4.
- D) Kaptál-e vagy írtál-e már igazi levelet? Melyek a levél formai követelményei? Hogyan kell feladni egy levelet a postán? Írj egy levelet a vallástanárodnak a mai napodról, és add fel postán!

II. JÉZUS KRISZTUS SZÜLETÉSE

1/ Fő hangsúly: Jézus Krisztus az élő Isten Fia

Kognitív cél: Jézus Krisztus születése körüli események megismertetése

Affektív cél: Annak a megéreztetése, hogy Jézus Krisztus földre jövele Isten szeretetének bizonyítéka

Pragmatikus cél: Az advent, a karácsony jelentőségéhez méltó ünneplésének kialakítása

Időtartam	Óra fő része	Feladat	Taneszköz, célhoz való kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés, imádság. 	
10 perc	Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<ul style="list-style-type: none"> Éneklés. A tankönyv motivációs feladata (TK/15 – Jézus családfájának megvizsgálása). „Gyerekkorom karácsonya” (személyes tapasztalatok, emlékek felidézése). Ady Endre: Karácsony – mit jelentett a költőnek a karácsony? „Talentumok activity” – némaság érzékeltetésére. 	<p>közös munka TK</p> <p>közös munka tábla</p> <p>közös munka</p> <p>közös játék</p>
20 perc	Ismeretek átadása, feldolgozási javaslat	<ul style="list-style-type: none"> A Jézus Krisztusról szóló hitvallások megismertetése, a „hal” jelentése. Jézus földi életéről szóló információk az evangéliumokban. Keresztelő János születésének ígérete és születése. Jézus születésének ígérete és születése. Jézus gyermekkorának megismertetése. 	<p>közös munka (ábra: TK/16) füzet</p> <p>táblázat</p> <p>közös munka</p> <p>közös munka (ábra: TK/18) - memoriter füzet</p>
10 perc	Munkáltatás elmélyítés	<ul style="list-style-type: none"> Hogyan készülnek az emberek a karácsonyra - hogyan készülünk keresztyén emberként a karácsonyra? „Karácsonyi montázs” készítése. Egyéni hagyományos vagy elektronikus karácsonyi képeslap készítése. 	<p>csoport majd közös munka tábla</p> <p>csoport munka egyéni munka</p>
1-2 perc	Házi feladat	<ul style="list-style-type: none"> Grincs c. film elemzése. 	egyéni munka

2/ Óravázlat leírása

JAVASOLT ÉNEK

„Ó, jöjj, ó, jöjj, Üdvözítő” (105 – AZÉ, Dunántúli Református Egyházkerület, 2017))

„Krisztus Urunknak áldott születésén” (RÉ 315)

MOTIVÁCIÓ, RÁHANGOLÓDÁS

- A) A ráhangolódás egyik lehetősége a tankönyv által is javasolt feladat (TK/15). A Biblia részletesen beszél Jézus „családfájáról”. Nézd meg a képet, és keress rajta korábbi ismerős neveket!
- B) Az én karácsonyom” – mindenki gondolja végig, ők hogyan ünnepelték, ünneplik otthon az adventet, a karácsonyt, milyen szokások, hagyományok veszik körül náluk ezt az ünnepet. Mondjanak példákat, hogy a környezetükben, mit tartanak az emberek fontosnak! Mivel arra nincs idő, hogy minden gyermek egyesével ezt elmondja (kisebb csoport esetén szakíthatunk rá időt), ezért mindenki csak egy összetevőt mondjon, ami kerüljön fel a tábla egyik oldalára és maradjon is ott (az óra végén szükség lesz rá).
- C) Olvassátok el, vagy hallgassátok meg **Ady Endre: Karácsony** című versét! (<https://www.youtube.com/watch?v=3mot9ZamCpA>) Beszéljétek meg, hogy mit jelentett a költőnek a Karácsony?
- D) A „Talentumok” c. bibliai activity játékban éljétek át a szavak nélküli kommunikációt. Ez a játék segít elképzelni Zakariás megnemulását, amikor csak táblára írva tudott jelezni a külvilág felé.

ISMERETEK ÁTADÁSA, FELDOLGOZÁSA

Általános tudnivalók

Az advent és karácsonyi ünnepkörrel, illetve Jézus Krisztus születésével kapcsolatos előzetes ismeretek a motivációs, ráhangoló feladatok során már előkerültek.

További fogalmak

Betlehem – a név eredeti jelentése: „kenyér háza”, melynek oka bizonyosan az, hogy a terméketlen júdeai pusztában ennek a városnak a környéke feltűnően gazdag és termékeny. A Jeruzsálemtől déli irányban 8 km-re fekvő város 777 m magas dombon épült, s az ígélet szerint Jézus Krisztus születésének helye. A környék tájegységének neve Efráta.

Sokszor szerepel bibliai történetek színhelyeként. Időrendben elsőként az 1Móz 35,16kk említi, mely szerint Jákób egyik felesége, Ráhel az Efráta-Betlehembe vezető úton szüli meg második gyermekét, Benjámint, majd a szülésbe belehal, és ott temetik el az út mellett. A hagyomány szerinti síremléke ma is megvan Betlehem előtt, mely egyaránt szent hely keresztyének, zsidóknak, mohamedánnak. Ruth történeteinek szintén egyik színhelye Betlehem; innen vándorol ki, majd ide tér vissza Naómi családja, s a móábita Ruth itt lesz Boáz felesége, ezzel Dávid király nagyanyja (Ruth 1,1-2.19). Boáz fia, Isai szintén itt lakott. Ide küldte Isten Sámuel prófétát, hogy felkenje Isai fiai közül Dávidot királynak (1Sám 16,1; 17,12). A városhoz ősi prófétai jóvendülés fűződik (Mik 5,2), mely azután Jézus Krisztus születésekor teljesedett be. A Lk 2 elmondja, hogy József és Mária a császári rendelet, s Izrael ősi összeírási szokása miatt kénytelen volt Betlehembe menni, így Jézus ott született meg. A betlehemi mezőn legeltettek a pásztorok, ők lettek

Jézus születésének és az angyalok híradásának első tanúi. A Mt 2 pedig elmondja, hogy a Jézust kereső keleti bölcsek Jeruzsálemben Mikeás prófécijája alapján kaptak útmutatást Betlehem helyéről, így indultak el felkeresni Jézust és hódolni előtte. (Keresztyén Bibliai Lexikon: - <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztyen-bibliai-lexikon-C97B2/b-C9942/betlehem-C99DC/>)

Betlehem – a születés temploma

A kép forrása: <http://honlap.parokia.hu/lap/izraelbeutazunk/hir/mutat/1033/>

Názáret – az ÓSZ nem említi. Az újszövetségi korban kis falu volt a galileai hegyvidéken. Elszigetelt fekvése miatt nem jutott szerephez sem a politikai, sem a vallási életben. Mária itt hallotta meg a Jézus születéséről szóló üzenetet (Lk 1,26-38), és az Egyiptomból való hazatérés után itt élt férjével és gyermekeivel (Mt 2,23; Mk 1,9; 6,3; Lk 2,51). Jézus Názáretből indult el a nyilvános fellépésére (Mt 4,13). Ezért nevezték a galileai Názáretből való prófétának (Mt 21,11), vagy egyszerűen csak »Názáreti«-nek (ApCsel 10,38). Maguk a názáretiek Lk bizonyosága szerint Jézus zsinagógabeli prédikációját felháborodással és olyan ellenségesen fogadták, hogy a város melletti hegyről a szakadékba akarták taszítani (Lk 4,16-30). (Keresztyén Bibliai Lexikon - <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztyen-bibliai-lexikon-C97B2/n-ny-CA32B/nazaret-CA356/>)

Az angyali üdvözlés temploma Názáretben

<http://kispesti.blogspot.com/2014/12/nazaret-aholjezus-felnevedett.html>

A diákoknak érdekes lehet Názáret városát egy **virtuális séta** keretében megnézni!
<https://www.teologiablog.hu/virtualis-seta-nazaret/>

Háttér-információk

Advent – a Krisztus-várás emlékére ünnepeljük a karácsony előtti 4 hetet. Az „adventus Domini” = „az Úr eljövele” latin kifejezésből. A 4 adventi vasárnap jelképezi azt a 4 évezredet, amely a zsidó időszámításban a Krisztus születését megelőzi. Bod Péter tudós erdélyi lelképásztor szerint pedig a 4 vasárnap utal arra is, hogy Krisztus Urunknak négyféle eljövele van: 1. az idők teljességében testben jött el; 2. megtérésünk alkalmával a szívünkbe költözik; 3. halálunk óráján értünk jön; 4. az utolsó ítéletben ítélni jön élőket és holtakat.

Adventi koszorú – az adventi koszorú hagyománya ősi időkbe nyúlik vissza, kapcsolatban van a téli napforduló szokásaival, egyszersmind viszonylag új is, a 19. századból eredeztethető. Első nyomait a néprajzkutatók északon, a Keleti-tenger partvidékén találták meg, ahol december elején a falusiak régóta fűzfavesszőből fontak koszorút, amelyet örökzölddel csavartak körül, vörös és aranszín szalagokkal díszítettek. A zöld a termés színe volt, a piros az életé, a sárga és az arany a fényé. A kör, a koszorú a tökéletesség kifejezője. Német protestáns szokás az adventi koszorú készítése! (Szénási Sándor: Megtaláltuk a Messiást, 72.o.)

Az első valódi adventi koszorút 1838-ban készítette Johann Heinrich Wichern protestáns lelkész. Ő alapította az első gyermekotthont Hamburgban, s a ház egyik termében egy szekérekereket függesztett s minden adventi istentiszteleten egy újabb gyertyát tűzött a csillárkoszorúba. Adventben naponta tartott istentiszteletet az ottani gyermekeknek. A falakat fenyőgallyal díszítette. Hétköznapokon piros gyertyát,

vasárnapokon fehérét gyűjtöttek. Így 23 gyertyaszál díszítette a koszorút. 4 nagy fehér és 19 kisebb piros. Ez a szép ötlet gyorsan követőkre talált más gyermekotthonokban is. Évről évre szebben és szebben díszítették fel a koszorúkat. Ám csak 1860-ban Berlinben született meg az a gondolat, hogy a fakarikát fonott fenyőkoszorúval helyettesítsék, és a 23 gyertya helyett csupán négyet tűzzenek rá, a 4 adventi vasárnap jelképeként. Így végül elég kicsi lett a koszorú ahhoz, hogy a családi házakban és lakásokban is helyet kapjon. Az I. világháború után Németország protestáns vidékein már minden családnál meggyújtották az adventi koszorú gyertyáit. Később nemcsak mennyezetről lógatták le, hanem az asztalra, ajtóra, ablakra is helyezték. (Az adventi koszorú története, 7-9.o. Aranyos Karácsonyváro, szerk: Magyar né Bogár Ildikó)

Jézus születése körüli eseményekhez az evangéliumokban segítség lehet ez a táblázat, amit kivetíthetünk a gyerekeknek a jobb érthetőség és jobb átláthatóság kedvéért: melyik evangéliumban szerepelnek az adott történetek. A táblázatot a füzetükbe maguk is elkészíthetik.

MÁTÉ	MÁRK	LUKÁCS
Nemzetségtáblázat (Ábrahámig)		
		Keresztelő János születésének ígérete
Jézus születésének ígérete		Jézus születésének ígérete
		Mária és Erzsébet találkozása
		Mária éneke
		Keresztelő János születése
		Zakariás éneke
Jézus születése		Jézus születése
		Pásztorok
Napkeleti bölcsek		
Menekülés Egyiptomba		
Heródes gyermekgyilkossága		
Visszatérés Názáretbe		
		12 éves Jézus a templomban
Keresztelő János	Keresztelő János	Keresztelő János
		Nemzetségtáblázat (Ádámig)

Filmajánló, Kép, Festmény, Zene, Vers

A „halnak”, mint titkos keresztyén jelképnek a használatára kiváló szemléltetés a **Quo Vadis c.** filmből, amikor a **24:10** percnél a főhősnő, Lygia halat rajzol a porba.

Megtekinthető: <https://gloria.tv/video/8P7n2jygxXRV3jrAzMYTHsvMK>

Raffaello: Visitatio c. festménye kitűnő szemléltetés lehet Mária és Erzsébet találkozásához, s egy közös „meditáció” alapjául is szolgálhat.

<https://www.pinterest.co.uk/pin/574279389970221035/>

JAVASOLT ARANYMONDÁS, MEMORITER

„Ne féljeteK, mert íme, nagy örömet hirdetek nektek, amely az egész nép öröme lesz: üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában.” Lk 2:10-11

RÖGZÍTÉS, ELMÉLYÍTÉS, HÁZI FELADAT

- A) Olvassuk végig a TK/20 oldalon szereplő ÓSZ-i ígéreteket. Mi a jelentősége ennek számunkra? Mit tanulhatunk Istenről és az Ő ígéreteiről?
- B) Óra elején összegyűjtöttük, hogyan készülünk mi a karácsonyra, melyek a karácsonyi ünnepekör legelterjedtebb szokásai, szimbólumai környezetünkben. Most tegyük hozzá, hogy a hallott ismeretek alapján, hogyan készül egy keresztyén ember a karácsony előtti, adventi időszakban? Mit adhat hozzá ehhez az időszakhoz az, hogy én keresztyén ember vagyok? Írjuk fel ezt a tábla másik oldalára! Hasonlítsuk össze, és beszéljük meg, mi az, ami elhagyható, mi az, ami a lényegét fejezi ki adventben, karácsonyban? Tervezzük meg együtt egy saját „karácsony-este” forgatókönyvét. Mi legyen benne, mi az, ami fontos?
- C) „Karácsonyi montázs” - otthoni gyűjtőmunkájuk eredményeképpen magukkal hozott karácsonyi képeslapokból, adventi, karácsonyi újságkivágásokból válogassák ki, és készítsenek el egy karácsonyi montázst, ami leghívebben tükrözi, hogy ők hogyan szeretnék ezt az ünnepkört akár most, akár majd a jövőben a saját családjukkal megélni. Az elkészült montázsokat ki is lehet állítani az osztályteremben, vagy díszíteni vele az iskolát advent időszakában.
- D) Készítsetek, tervezeteket egyéni karácsonyi képeslapokat, amelyeket majd fel is használhatnak az ünnepen családtagjaitok, távolabbi rokonaik számára! Mivel ez a fajta tevékenység akár egy egész tanítási órát is igénybe vehet, össze is dolgozhatunk a rajz és vizuális technika, valamint az informatikus tanárkollegáinkkal adva nekik témajavaslatot rajz és informatika órára.
- E) Nézzétek meg a Grincs c. filmet és gyűjtsétek ki, hogy mi volt fontos és kiknek a Karácsonyban? Beszélgetsetek arról, hogy mi változott meg a film végére?

III. JÉZUS TANÍTÁSÁNAK KEZDETE, MEGKERESZTELKEDÉSE ÉS MEGKÍSÉRTÉSE

1/ Fő hangsúly: Jézus emberként töltötte be megváltói küldetését

Kognitív cél: A keresztség, mint „sákramentum” személyes és közösségi jelentőségének tudatosítása, bibliai hátterének megismertetése

Affektív cél: Közelebb vinni Jézus emberi voltát a diákokhoz.

Pragmatikus cél: Hogyan lehet megállni egy kísértés alkalmával - felkészítés

Időtartam	Óra fő része	Feladat	Tan eszköz, célhoz való kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés, imádság. 	
10 perc	Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<ul style="list-style-type: none"> Éneklés. A tankönyv motivációs feladata (TK/22 – beszélgetés a kísértésről). „Meg vagy keresztelve – fotó, emlékszel-e rá, ha nem, mit meséltek neked róla”. „Achilles-pont” Mit lehet más helyett megtenni? Mondd meg, mit kívánsz, megmondom, ki vagy! 	<p>közös munka csoportmunka</p> <p>közös beszélgetés</p> <p>közös gyűjtő munka (tábla) közös játék</p>
20 perc	Ismeretek átadása, feldolgozási javaslat	<ul style="list-style-type: none"> Keresztelő János bemutatása. Jézus megkeresztelkedésének története. Jézus megkísértésének története csoportmunkában – egyes csoportoknak egy kísértés elemzése megadott szempontok szerint. 	<p>közös munka közös munka (ábra: TK/23) csoport munka</p>
10 perc	Munkáltatás, elmélyítés	<ul style="list-style-type: none"> Bibliai példák a kísértésre (TK/26). Bizalomjáték. (TK/26). Milyennek képzeled el a Sátánt? 	<p>páros munka</p> <p>páros játék közös munka</p>
1-2 perc	Házi feladat	<ul style="list-style-type: none"> Gyűjtő munka Jézus emberi oldaláról. Montázs készítése különféle keresztelkedési szokásokból. 	<p>egyéni munka</p> <p>egyéni munka</p>

2/ Óravázlat leírása

JAVASOLT ÉNEK

„Mindennap veled leszek” (85 – AZÉ, Dunántúli Református Egyházkerület, 2017)

Megtalálható: https://csecsy.hu/konyvek/enekeskonyv/mindennap_veled_leszek

„Lelki próbáimban” (RÉ 238)

Megtalálható: refbekasmegyer.hu/mediatar/kottatar/.../11-reformatus-pdf-kottak?...lelki-probaimban

MOTIVÁCIÓ, RÁHANGOLÓDÁS

- A) A ráhangolódás egyik lehetősége a tankönyv által is javasolt feladat (TK/22). A kép alapján beszélgessenek arról, mi is az a kísértés? Milyen a kísértés? Mihez tudnátok hasonlítani? Luther mondta ezt a példát: a kísértés olyan, mint ha egy madár elrepülne a fejed felett, hiszen azt nem tudod megakadályozni. De az rajtad múlik, hogy az a bizonyos madár fészket rak-e rajta, vagy nem.
- B) Meg vagy-e keresztelve? Előzetes feladat, hogy hozzanak fotót a keresztelőlükről, ha meg vannak keresztelve. Emlékeznek-e rá? Ha nem, mit meséltek a szüleik, keresztiszüleik róla? Milyen érzések támadnak benne, amikor megnézi? Ha nincsenek megkeresztelve, akkor arról is lehet beszélgetni, hogy láttak-e már keresztelőt? Hol? Kinek a keresztelőjét? Ha igen, mi tetszett benne, ha nem, mi nem tetszett benne?
- C) „Achilles – pont” – Achillesnek is volt egy pontja, a sarka, ahol sebezhető volt. Kinek mi az Achilles-pontja, kinek mi a gyengéje, ahol sebezhető? Ki mivel kísérhető? Gyűjtsék össze!
- D) Mit lehet más helyett megtenni, és mit nem? Játékosan soroljunk fel olyan dolgokat, amelyeket megtehetünk a másik helyett, pl. felelni, bevásárolni, és melyek azok, amit nem lehet a másik helyett megtenni, pl. enni, bocsánatot kérni, megkeresztelkedni, hinni, stb.
- E) „Mondd meg, mit kívánsz, megmondom, ki vagy!” Mindenki írja fel egy papírra egy kívánságát, majd ezt belerakjuk egy nagy közös kalapba, majd egy gyerek húz egyet, és megpróbálja kitalálni, hogy az a cetli kinek a kívánságához tartozik. Ha nem sikerül kitalálni, visszateszi, ha sikerül kitalálni, akkor az lesz a következő, akinek a kívánságát beazonosították.

ISMERETEK ÁTADÁSA, FELDOLGOZÁSA

Általános tudnivalók

Milyen előképei vannak a keresztelésnek, pl: Nőé bárkája (1Pét 3,18-22). Mi jelképezi az Istenhez tartozást az ÓSZ-ben, amit az Újszövetségben a kereszttség? A körülmetélkedés, mint Isten szövetségébe tartozás megújításának jele: 1Móz 17. (A választott nép máig gyakorolja.) A keresztényeknek már nem kötelező: ApCsel 15,1-11. A missziói parancsban a „keresztelés” szerepel, mint új-szövetségi jel. Gyermekkeresztelése, a háznépvel együtt pl: ApCsel 10 és ApCsel 16.

További fogalmak

Szentháromság – az egy, élő, igaz Isten titka: Atya, Fiú és Szentlélek „Isten lényegében egy, de létformájában, maga közlése szerint három”. (Szénási Sándor: Megtaláltuk a Messiást! 227.o. 12kt)

Böjt – Ételtől való tartózkodás rövidebb-hosszabb meghatározott időszakra. A bibliai böjt célja, hogy a hívő ember még inkább Istenre tudjon figyelni (v.ö.Ézs 58 és Mt 6,16-18 és 25-34 versek), Isten gondoskodásában bízva tudjon nemet mondani kívánságaira. Jézus 40 napos böjtje és a megkísértés is felkészülés a feladatára - mértéke kifejezetten az Ő személyére vonatkozik.

Háttér-információk

A **Holt tengeri tekercsek** – 1947-ben találta meg egy részüket Qumránban egy kecskepásztor. Agyagkorsókban voltak elrejtve, viasszal légmentesen lezárva, így maradtak épen. Ószövetségi tekercseket és a közösség vallásos iratait tartalmazzák. A legjelentősebb lelet a teljes Ézsaiás könyve. A qumráni barlangokban felfedezett kétszáz új szövevény megvizsgálásából a kutatók arra következtettek, hogy a zsidó szerzeteseként számon tartott közösség egy csoportja írhatta a Holt-tengeri tekercseket – vagy azok egy részét. A kutatókat legalább fél évszázada megosztja az a kérdés, hogy vajon kit tisztelhetünk a Holt-tengeri tekercsek szerzőiben és azok hogyan kerülhettek a qumráni barlangokba. Sokak reményei szerint a mostani felfedezés végre eloszlatja a kételyeket. A nemrég napvilágot látott kutatás megállapította, hogy a szövegek vászonra, nem pedig gyapjúra íródtak, mely igen népszerű volt az ókori Izraelben. Érdekes, hogy a tekercsek mentesek a dekorációktól, sőt valamelyiket teljesen kifehéřítették. Mindezek azt bizonyítják – állítják a kutatók –, hogy a szövegek az ókori esszénusok csoportjától származnak.

Egy a LiveScience tudományos hírportál által megkérdezett, a helyszínen ásatást végző szakértő például elmondta, hogy a vászon a római hadsereg haragja elől elmenekülő emberektől is származhat, akik Jeruzsálem eleste és a templom lerombolása után rejtették el a tekercseket a barlangokba.

Az első Holt-tengeri tekercseket a beduin pásztor jó pénzért értékesítette. A később felfedezett Kr.e. 250 és Kr.sz. 70 közötti időből származó 900 tekercset – több mint 15 ezer bőr- és papiruszdarabon – 1947 és 1956 között találták 11 barlangban a Holt-tenger nyugati partján. A legismertebbek közülük a qumráni tekercsek, amelyek egy ősi település romjai közelében, Khirbet Qumránban kerültek elő, Jerikótól 15 kilométerre délre. A kétezer éves tekercsek a Biblia legkorábbi példányai (csak Eszter könyve hiányzik belőle), és több apokrif irat is megtalálható közöttük.

A Holt-tengeri tekercsek kutatásában fordulópontot jelentett, amikor 2007-ben kutatók megállapították, hogy a Karácsony-barlangban talált színes gyapjúanyagoknak nincs közők a terület egykori lakóihoz. Két izraeli tudós, Orit Shamir és Naama Sukenik így a barlangokban talált kétszáz szövegrészletre fordíthatta figyelmét. Azon túl, hogy megállapították, a szövegek vászonra íródtak, a kutatásból az is kiderült, hogy a textíliákat eredetileg ruházkodásra használták, amelyeket darabokra vágtak és újrahasznosítottak.

További információ:

https://mult-kor.hu/20111123_megis_az_esszenusok_irhattak_a_kumrani_tekercseket

Mindez azt jelenti, hogy Qumrán lakói egyszerűen öltözködtek, Shamir szerint így akarták megkülönböztetni magukat a rómaiaktól. Ennek ellenére nem voltak szegények, amit a helyszínen feltárt érmék és üvegtárgyak is megerősítenek. A régészek szerint kézművestermékekkel kereskedhettek, de az általuk tenyésztett állatok eladásából is komoly bevételre tehetek szert, valamint mézet is árultak.

Továbbra is megválaszolatlan kérdés azonban, hogy vajon hol írták a tekercseket. Ebben is megoszlanak a vélemények, egyesek szerint a helyszínen születtek a szövegek, míg mások váltig állítják, hogy Jeruzsálemben, esetleg Izrael egyéb részein. Magát Qumránt először Roland de Vaux tárta fel az ötvenes években, s ő volt az, aki először nevezte meg az esszénusokat, mint a tekercsek szerzőit. A régészeti kutatásokra alapozva a tudósok kétszázra becsülték Qumrán lakóit.

Az Izraeli Régészeti Hatóság két munkatársa, Jihák Magen és Juval Peleg azonban azt állítja, hogy a barlang lakóinak száma nem lehetett több néhány tucattal, s a római hadsereg által elűldözött emberek rejthették el a tekercseket. Szerintük a barlangot először i.e. 100-ban, a Hasmóneus-dinasztia használta védelmi célokra; később, amikor a rómaiak elfoglalták Júdeát, a területet elhagyták, s azt kézművesek vették birtokba.

Esszénusok - zsidó vallásos közösség, akiket ugyan a Biblia nem említi, de Josephustól, Philótól és a Holt-tengeri tekercsekből tudunk róluk; legtöbben közülük zárt közösségben és nőtlenségben éltek, szigorúan megtartották a törvényt; a keresztséget tisztulási szertartásként gyakorolták, sokszor naponta. Éles ellentétben álltak a templomi papsággal.

Forrás: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-bibliai-nevek-es-fogalmak-lexikona-C7907/e-e-C7CBC/esszenusok-C7D9F/>

Názírok - Istennek szentelt férfiak vagy nők, akik valami okból meghatározott időre fogadalmat tettek arra, hogy a szokásostól eltérő módon és mértékben szolgálnak Istennek. Életmódjukat, magatartásukat a törvény pontosan szabályozza (4Móz 6, 1-21). A názír-fogadalom kötelező tartózkodást jelent a szőlőtől és a szőlőből készült étel, italtól; eltilt a borotva használatától, valamint a halott érintésétől. A tilalmak megszegésével a törvény csak az utóbbi esetben számol: a váratlan haláleset miatt tisztátalanná lett názírnak a megtisztulás és újrakezdés lehetőségét biztosítja (4Móz 6,9-12).

A názírság idejének leteltével pontosan előírt áldozatokat kell bemutatni. Ezek sorába tartozik a haj lenyírása s a lenyírt hajnak a hálaáldozati oltáron való elégetése. A törvény előírásai a názírság kereteit jelentették. Ezeken túl minden názírnak egyéni fogadásai is voltak. A törvény csak meghatározott időre szóló názír-fogadalomról tud, a gyakorlatban azonban előfordult egész életre szóló fogadalom is: Sámson és Sámuel szülei egész életükre az Úrnak szentelték (Bír 13; 1Sám 1,11).

Ám 2,11-12 a názírokat a prófétákkal együtt említi, s ez arra enged következtetni, hogy jelentős »közéleti« szerepük volt a választott nép életében. A názíreusi gyakorlat az újszövetségi korban is tovább élt. A farizeusi tanítás harminc napban állapította meg a minimális fogadalmi időt.

Keresztelő János egész életében názírnak bizonyul (Lk 1,15), öltözete, étele, szolgálata sokak szerint a pusztai próféták sorába helyezi. Forrás: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztyen-bibliai-lexikon-C97B2/n-ny-CA32B/nazir-CA35A/>

Feldolgozás

	Kísértés tárgya	Kísértés eszköze	Jézus válasza
1.	éhség, szükségletek, mértékletesség, figyelem iránya, fontossági sorrend	kenyér	„Nemcsak kenyérrrel él az ember”
2.	hazardírozás, vakmerőség, felelőtlenség, önmutogatás	templom párkánya	„Ne kísértsd az Urat, a te Istenedet”
3.	hatalom fitogtatása, visszaélések, időzítés fontossága	világ országai	„Az Urat, a te Istenedet imádd...”

A megkísértés történetét fel lehet dolgozni úgy, hogy a diákokat 3 csoportba osztjuk. A táblázatot üresen rajzoljuk fel a táblára. A csoportok kapnak egy-egy „kísértést”, és megválaszolják a táblázat kérdései alapján a maguk életére nézve. Így érdemes a táblázatot kibővíteni! Ha a csapatok készen vannak, egy nagy táblázatban összefoglalhatjuk, hogy együtt lássuk az eredményt.

Filmajánló, Kép, Festmény, Zene, Vers

A qumráni lelőhely:

https://mult-kor.hu/20111123_megis_az_esszenusok_irhattak_a_kumrani_tekercseket

Egy Holt tengeri tekercsek közül:

<https://librarius.hu/2018/01/23/megfejtettek-egy-rejtelyes-holt-tengeri-tekercs-szoveget/>

Jézus megkísértése:

http://designsarok.blog.hu/2011/10/19/lego_jezus_elete

Virtuális sétát tehetünk a Jézus korabeli Jeruzsálemi templomban

<https://www.youtube.com/watch?v=rwzBdct17QM>

Az Ördög ügyvédje c. film 2:17:00 percnél zseniálisan mutatja be azt, ahogyan az ördög különféle álarcokat ölt és így téveszti meg, hálózza be és vezeti félre az embert. Krisztus előtt bizonyára nem álcázta magát, Jézus úgyszólván látott volna rajta, hiszen felismerte a beteg, megkötözött emberekben is, sőt magában Péterben is! Előttünk azonban a Sátán sokszor álarcot hord. Akár „világosság angyalának” is álcázza magát. A kísértés legnehezebb része, hogy nem „rosszat” ajánl nekünk (ahogy Jézusnak sem!), hanem a „majdnem

jót”. Érdekes lehet elbeszélgetni a film ezen kockái alapján is akár, vajon milyen álarcokat ölthet, hogyan és mivel csaphat be minket a Sátán!

Forrás: <https://videa.hu/videok/film-animacio/az-ordog-ugyvedje-ugyved-zyyvfVgJSyJE3ciX>

JAVASOLT ARANYMONDÁS, MEMORITER:

„Virrasszatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek: a lélek ugyan kész, de a test erőtlenséges.” Mk 14,38

RÖGZÍTÉS, ELMÉLYÍTÉS, HÁZI FELADAT:

- A) TKV/1 – Sorolj fel bibliai példákat, ahol Isten választottai különféle kísértésekbe esnek. Hogyan tudtak megállni a kísértésekben, s ha nem miért nem?
- B) TKV/2 – Bizalomjáték annak szemléltetésére, hogy a nehéz helyzetekben, kísértéseinkben is Isten tart meg minket. Lehet hozzá bátran menekülni, mert Ő megsegít. A játékot 2 szereplő játsza: az első játékos háttal áll a másik játékos előtt, és hátradől: a másik játékos pedig elkapja. Utána visszajelezhetnek, milyen érzés volt eldőlni, ráhagyatkozni a másikra. Lehet kör alakban összeállva – talán kicsit nagyobb biztonságot sugallva segíteni.
- C) Gyűjtsenek Jézus életéből a megkeresztelkedése és megkísértése mellett több olyan mozzanatot, eseményt, amelyek szintén azt mutatják meg, hogy Jézus is ember volt!
- D) Milyen keresztelkedési szokások élnek és léteznek szerte a világban? Különböző felekezetek szokásait gyűjtsék össze, s keressenek magyarázatokat a különbségekre!
- E) Milyennek képzelik el a Sátánt a tanultak alapján? A Sátán bibliai megnevezéseinek végiggondolása sokat megmutat abból, mire kell leginkább vigyázni: hazugság atyja, szétdobáló, vádló, világosság angyalának öltözött ellenség, démonok fejedelme, sárkány, ordító oroszlán, stb.

IV. JÉZUS ÉS A TANÍTVÁNYOK

1/ Fő hangsúly: Jézus azért hívott maga mellé tanítványokat, hogy mellette átéljék Isten munkálkodásának erejét, tanításait hallva bölcsességben gazdagodjanak, s felkészüljenek a szolgálatra, hogy mindezt továbbadják.

Kognitív cél: Jézus tanítványairól biblikus információk átadása.

Affektív cél: Annak megéreztetése, hogy Jézus ismerte és szerette a tanítványait különbözőségeik ellenére is.

Pragmatikus cél: Válaszok keresése arra a kérdésre: „Hogyan lehetek Jézus tanítványa?”

Időtartam	Óra fő része	Feladat	Tan eszköz, célhoz kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	<ul style="list-style-type: none"> • Jelentés, imádság. 	
10 perc	Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<ul style="list-style-type: none"> • Éneklés. • A tankönyv motivációs feladata (TK/27 – beszélgetés a tanítványságról). • A jó tanítvány és tanár ismérvei! • „A legjobb tanárom.” 	<p>közös munka közös beszélgetés</p> <p>páros munka - táblakép egyéni munka</p>
20 perc	Ismeretek átadása, feldolgozási javaslat	<ul style="list-style-type: none"> • Tanítványság az ÓSZ-ben és az ÚSZ-ben – összehasonlítás. • A 12-es és a 70-es tanítványi kör. • A tanítványok bemutatása egyesével – feldolgozási javaslatok ld. alább. 	<p>közös munka</p> <p>tanítványos versike (ábra: TK/28) csoportmunka</p>
10 perc	Munkáltatás, elmélyítés	<ul style="list-style-type: none"> • Péter mit mondana a saját tanítványságáról (TK/33). • Túrmezei vers alapján a hitelességről beszélgetni (TK/33). • Kérdezz-felelek! 	<p>páros munka</p> <p>páros munka</p> <p>csapatjáték</p>
1-2 perc	Házi feladat	<ul style="list-style-type: none"> • Riportkészítés egy tanítvánnyal. • Facebook profil készítése. • Nick Vujicic felkutatása. 	<p>egyéni munka</p> <p>egyéni munka</p> <p>egyéni munka</p>

2/ Óravázlat leírása

JAVASOLT ÉNEK

„Jöjj az Úr vár reád...” (66 – AZÉ, Dunántúli Református Egyházkerület, 2017)

Megtalálható: https://csecsy.hu/konyvek/enekeskonyv/jojj_az_ur_var_read

„Jézus hív bár zúg, morajlik...” (RÉ 299)

MOTIVÁCIÓ, RÁHANGOLÓDÁS

- F) A ráhangolódás egyik lehetősége a tankönyv által is javasolt feladat (TK/27). Mit jelenthetett Jézus korában tanítványnak lenni (Jézus szó szerinti követése, vállalni vele mindazt, ami őt érte...), és mit jelent ma tanítványnak lenni? Mi az, ami ugyanaz, és mi az, ami különbség lehet?
- G) Ti mi alapján választanátok ki a tanítványaitokat? Beszéljék meg párban! Szerintük, milyen egy jó tanítvány és milyen egy jó tanár? Számoljanak be a párok, mire jutottak – ezt írjuk fel a táblára egymás alá 2 oszlopban! Érdemes óra végén rávetni egy pillantást, vajon az eredeti 12 megfelelt-e ezeknek a kívánalmaknak? És vajon Jézus megfelelt-e a „jó tanár” ismérveinek?
- H) Ki volt eddig a legjobb tanárod általános iskolában vagy jelenleg is? Gondolkozz el rajta? Melyik tulajdonságáért tartod őt jó tanárnak?

ISMERETEK ÁTADÁSA, FELDOLGOZÁSA

Általános tudnivalók

Az ÓSZ a „tanítványság” fogalma más hangsúlyokat kapott. Mester és tanítvány közötti kapcsolat, pl. Mózes és Józsué, vagy Illés és Elizues esetében megjelenik az életvitel-követés, feladat-átadás. Minden esetben Isten személyes hívásával van összefüggésben. Érdemes megnézni, ott hogyan történik az elhívás, majd az elbúcsúzás. Az ÚSZ „tanítvány” szerepének jelentősége sokkal inkább missziói jelentőségű, szoros testvéri szeretet és életközösséget jelent!

További fogalmak

Tanítvány - az ÓSZ-ben tulajdonképpen hiányzik mind a terminológia, mind pedig a fogalom. Sokkal több a „magányos” elhívású tanító, legyen akár próféta, pap, vagy király is, mindnyájan közvetlen Istentől tanítottak. Az ÓSZ-i prófétáknak nagy többségében inkább kísérőik voltak, néha szolgaként tevékenykedtek uruk mellett. A prófétai kötelékekbe szervezett prófétatanítványok esetében gondolhatunk hasonló kapcsolatra, hiszen ezeknek a csoportoknak fejük, vezetőjük volt (1Sám 10,10kk; 19,20; 2Kir 2,3: »uram«; 2Kir 2,12; 6,21; 13,14: »atyám«). Ebben az összefüggésben érthetjük az Ám 7,14 kijelentését: »nem vagyok... prófétatanítvány«, azaz a próféta nem tagja semmilyen prófétai köteléknek, hanem saját keze munkájával keresi meg kenyerét.

A rabbinikus szóhasználatban a tanítvány a Tórával és a zsidóság vallásos hagyományaival foglalkozó tanuló, aki a megfelelő fokozat elérése, ill. ordinációja után vallásos tekintéllyé lehetett. Nincsen tanítvány mester nélkül. Csak a tanító köré csoportosuló tanulók közösségébe való belépés és a tanító tekintélyének elfogadása teszi a tanítványt tanítvánnyá. A tanulás úgy történik, hogy a tanító beszél, a

tanítvány pedig hallgat és elsajátítja a hallottakat (vö. Ézs 50,4). A tanítvány szó –vány, -vény képzője már az eredményt jelzi. A tanító tanít, s ennek eredménye a tanítvány, aki megtanulta, s megéli mindazt, ami a tanításban elhangzott.

A mathétész görög kifejezés az ÚSZ-ben csak az ev-okban és az ApCsel-ben fordul elő (pl. ApCsel 6,1; 21,16). Elsősorban Jézus tanítványait jelenti. A Jézussal való közösséget az ev-ok minden esetben nyomatékosan kiemelik. Jézus hívta el őket a maga követésére (Mt 4,19; Mk 1,17; 2,14). A kezdeményezés tehát mindig tőle indul ki. Ez a kapcsolat személyes, bensőséges jellegű szeretetkapcsolat. Jézus a tanítványai számára nem rabbi, hanem Isten Fia. Ezt a személyes kapcsolatot a Jézus újra meg újra hangsúlyozza, de a szenvedés-történet, a keresztre feszítés és feltámadás közötti tanítványi magatartás még inkább megerősíti ezt. Akkori szomorúságuk alapja a Jézus személyével kapcsolatos érthetetlen és fájdalmas események átélése, mint csalódás. Ezért feltámadása után Jézus, mintegy „újra-szervezi” ezt a tanítványi közösséget (Mt 28,17; Lk 24,36kk; Jn 20,24kk). Ettől kezdődően a tanítvány feladata, hogy Uráról, mint tanítvány tegyen bizonyosságot. Az első keresztyén generáció számára a tanítványok (apostolok) Jézus földi életének szemtanúi. A húsvét utáni tanítványi kör e vezérlő szempont alapján egészítette ki a tanítványok számát (ApCsel 1,21kk).

Keresztelő Jánosnak is voltak tanítványai, de ők azáltal váltak jelentőssé, hogy Jézus első tanítványai az ő tanítványi köréből kerültek ki (vö. Jn 1,35kk). Arról is tudunk, hogy e tanítványok a mester halála után is zárt közösséget alkottak (vö. 1Kor 1,12; 3,6; ApCsel 18,24; 19,7). Az ApCsel 9,25-ben Pál tanítványairól hallunk, a Mk 12,8 par és a Mt 22,16 pedig a farizeusok tanítványait említi. A Jn 9,28-ban a Jézussal vitakozók magukat Mózes tanítványainak vallják.

Az ApCsel 9,36 az egyetlen ÚSZ-i hely, ahol a mathétria kifejezés Tábitával kapcsolatban előfordul »nőtanítvány« értelmében. A kifejezés alapján gondolhatnánk Jézus egyik nőtanítványára is, helyesebb azonban a »hívó keresztyén nőtestvér« értelmezés. <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztyen-bibliai-lexikon-C97B2/t-CA6DE/tanitvany-CA6FD/>

Háttér-információk

Galileai tenger – É-Palesztina legnagyobb tava, jelentős természeti jelenség a Jordán völgyében. Fontos a szerepe Galilea életében, gazdag élővilága, s vizének éltető közege. Legősibb, de egyben mai neve is: Kinneret-tó (4Móz 34,11; 5Móz 3,17; Józs 12,3; 13,27), a Makkabeus és ÚSZ-i korban Genezáreti-tó (1Makk 11,67; Lk 5,1). A Kr. u. 2. sz.-ban Tibériás-tengerként említik (Jn 6,1; 21,1). Legjobban ismert a Galileai-tenger (Mt 4,18; 15,29; Jn 6,1 stb.) elnevezés.

A nagy szintesésű Jordán folyó felső szakaszának fő vízszabályozója ez a tó, a tengerszint alatt 200 m-rel fekszik, háromszög alakú, 21 km hosszú, területe 170 km². K-en a hegyek lába egészen a tópartig ér, NY-i partja mellett termékeny síkság húzódik. A tó halban gazdag, így a környező falvak lakóinak természetes foglalkozása a halászat.

Nagy fordulatot jelentett az üdvtörténet során az, hogy Kr. u. 29-ben a halfeldolgozó ipar központjában, Kapernaumban, elkezdte működését Jézus (Mt 4,13), a názáreti ácsmester fia. Ebbe a főleg zsidók lakta városba áramlott a zsidóság, az ÚSZ szerint pl. Nátánaél Kánából, Mária Magdalából, Fülöp és a Péter-András testvérpár Bétsaidából. Az ásatások során Kapernaumban a környék legjelentősebb, kb. Kr. u. 200-ban épült zsinagógáját tárták fel (vö. Lk 7,1-10). A tó partján hangzott el Jézus HEGYI BESZÉDE. Sok

csodatétele is itt történt (Mt 8-9; 14). Tanítványainak elhívását is itt kezdte (Lk 5,1-11 vö. Jn 21,1kk). Éppen ezért az őt elutasító, meg nem térő tóparti városoknak (Korazin, Bétsaida, Kapernaum) kárhozat lesz az ítéletük. (<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-kereszttyen-bibliai-lexikon-C97B2/g-gy-C9D14/galileai-tenger-C9D26/>)

Zélóta - Jézus korában a zsidóságban egy irányzat; a görög eredetű szó jelentése »buzgó, szenvedélyes«. Josephus Flavius említi, hogy a zélóták egy olyan »filozófiai irányzat« a farizeusok, szadduceusok és esszénusok mellett, akikre az jellemző, hogy »a szabadság iránti szenvedélyük csaknem legyőzhetetlen, mert meg vannak győződve, hogy egyedül Isten a vezetőjük« (Zsidók története XVIII. 1.6). Gamalai Júdás (vö. ApCsel 5,37) és a farizeus Cádók alapította az irányzatot a Quirinius-féle census idején (Kr. u. 6), azzal érvelve zsidó társaik felé, hogy a census (népszámlálás, mely az adókimutatás alapja) a Római Birodalom rabszolgáivá teszi őket, ezért fel kell lázadni ellene. A következő hatvan év alatt egyre nőtt az irányzat tábora, s Róma ellenes aktivitásuk egyik fő előkészítője volt a ZSIDÓ HÁBORÚnak, mely Kr. u. 66-ban tört ki.

Gamalai Júdás családja fontos szerepet játszott a szabadságmozgalmakban. Apja az az Ezékiás lehetett, aki Heródes zsarnokoskodásával szállt szembe. Két fiát, Simont és Jákóbot, Róma-ellenes aktivitásért keresztre feszítették, egy másik »utóda« (fia vagy unokája?), Menahém, a 66-os felkelések egyik vezetője volt. Ennek a Menahémnek egy rokona, Eleázár, pedig a háború végén azokat a szikáriusokat („kis tört viselők”, akik a zélóták fanatikus csoportját alkották) vezette, akik Masszadát 74-ig hősiességen védték a rómaiak ellen. A zélóták a Szanhedrin jóváhagyása nélkül is végeztek ki Rómával kollaborálókat, sorsvetéssel választották a főpapot, a templomban őrzött bort és olajat felhasználták. Josephus ezért törvényszegőknek tartotta őket. Szünetüket a népért való áldozatnak tartották, mely Isten végső uralmának eljövételét siettet.

Jézus egyik tanítványa »Simon, a Zélóta« volt (Lk 6,15; ApCsel 1,13). Ez talán a múltjára utal, mert Jézus nem támogatta fegyver, ill. erőszak használatát a rómaiak ellen. (<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-kereszttyen-bibliai-lexikon-C97B2/z-zs-CA85B/zelota-CA871/>)

Feldolgozás

- A) Ha a diákok vannak 24-en, akkor dolgozzák fel párban a tanítványok sorát kettesével, s adják elő, mutassák be azt a tanítványt, akit ők kaptak – akár felváltva mondhatnak róla egy-egy jellemzőt.
- B) Ki vagyok? - Ha a gyerekek kevesebben vannak, akkor vállalkozó kedvű jelentkezők mutathatják be az általuk megvizsgált és megismert tanítványt úgy, hogy jellemzőket mond róla (előző neve, honnan származik, foglalkozás) és az osztály pedig megpróbálja kitalálni.
- C) Akár egyesével, akár párban a gyerekek A/4-es lapra összeírják jól látható filctollal és nyomtatott nagybetűvel a legfontosabb jellemzőit egy-egy tanítványnak, akit ő/ők kaptak, majd a 12 db A/4-es lap felkerül a táblára. Ezután felírjuk a 12 tanítvány nevét is jól láthatóan, nyomtatott nagybetűvel előre elkészített papírcsíkokra, és a gyerekek megpróbálják párosítani a leírást a névvel. Aztán közösen leellenőrizzük, hogy jól dolgoztak-e.

Filmajánló, Kép, Festmény, Zene, Vers

Galileai tenger – virtuális séta

Jézus hazájának jelképe, sok csoda színhelye, az első tanítványok “munkahelye” ez a gyönyörű tó és környéke. <https://www.teologiablog.hu/virtualis-seta-galileai-tenger/>

A 12 tanítvány

További értékes információk: http://eleszto.blog.hu/2015/05/21/2015_05_819

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Apostol>

http://hunyadi-laca.hu/hitoktatas/szemlelteto_rajz/doce_apostoles_antes.jpg

A 12 tanítvány arcképcsarnoka

Péter apostol (Péter apostol, mint a kulcsok őrzője: Anton Raphael Mengs festménye, 1776/1779)

https://hu.wikipedia.org/wiki/Péter_apostol

András apostol, az apostol az András-kereszttel

(<https://turul.info/napok/szentandras>)

Jakab apostol

(<http://www.magyarKurir.hu/hirek/szent-jakab-apostol-uennepe>)

János apostol

(http://szeretetlang.blog.hu/2017/01/07/szuz_maria_efezusi_hazanak_tortenete_6_resz_janos_apostol_es_jezus_anya)

Fülöp apostol

(<https://hodigitria.files.wordpress.com/2010/11/filip-ap.jpg>)

Bertalan apostol

(<http://www.adorans.hu/node/11597>)

Tamás apostol (Diego Velázquez festménye, 17. század)

https://hu.wikipedia.org/wiki/Tamás_apostol

Máté apostol (Jusepe de Ribera festménye, 1632)

https://hu.wikipedia.org/wiki/Máté_apostol

Jakab (Alfeus fia) apostol

https://hu.wikipedia.org/wiki/Ifjabb_Jakab_apostol

Simon apostol (Caravaggio festménye, 1600 k.)

https://hu.wikipedia.org/wiki/Simon_apostol

Júdás Taddeus apostol

(https://hu.wikipedia.org/wiki/Júdás_apostol#/media/File:Sankt_Judas_Thaddaeus_Heisterbacherrott.jpg)

Júdás Iskáriótes apostol

(http://www.mzsk.hu/ai1ec_event/bibliai-szabadegyetem-kormos-erik-judas/?instance_id=718)

JAVASOLT ARANYMONDÁS, MEMORITER:

„Kövess engem!” Lk 5,27

RÖGZÍTÉS, ELMÉLYÍTÉS, HÁZI FELADAT:

- A) TKV/1 – Képzeld el, Péter találkozik egykori halásztársával, aki megkérdezi tőle, érdemes volt-e beállni tanítványnak? Mi mindent mondhatna Péter?
- B) Hallottál-e már Nick Vujicicről? Ő egy mai modern tanítvány, aki millióknak beszélt már Jézus szeretetéről! Keress rá az interneten, gyűjtsétek róla információkat, hallgassatok bele 1-2 előadásába! Milyen jellemzői alapján mondhatjuk róla, hogy ő „tanítvány”?
- C) Kérdezz-felelek! Minden tanítványról 12 állítást felírni (vagy 6-ot), csapatokra osztva választhatnak egy számot, amihez kapnak egy információt. Minél kevesebb információ alapján találják ki az adott tanítványt, annál több pontot kap a csapat!
- D) Ismertek olyan embert az iskolában, családban, akiről azt gondoljátok, hogy tanítvány? Ki és hogyan lehet ma Jézus tanítványa? Válassz ki valakit és készíts vele képzeletbeli, vagy valóságos riportot!
- E) Készítsetek a tanítványoknak facebook profilt! Vajon hogyan nézne ki, milyen lenne, mit tüntetnétek fel rajta?

TKV/4 – Túrmezei Erzsébet: Átsüt-e rajtunk a nap? c. verse alapján beszélgetsek arról, mi jellemzi a hiteles keresztyén embert? Ha valaki másoknak Jézusról akar beszélni, akkor mi az, amit feltétlenül el kell mondania? Mi az, amit viszont másoknak kell észre venni rajta?

Forrás: <https://keresztyenversek.wordpress.com/2009/12/>

V. JÉZUS TANÍT: A HEGYI BESZÉD

1/ **Fő hangsúly:** A prédikáció, mint Jézus eszköze a tanításra

Kognitív cél: A Hegyi beszéd részeinek megismertetése, mint a tanítás és az élet egybehangzása

Affektív cél: A diákok érzelmi rávezetése arra, hogy Jézus tanítása megszólít: a boldogságra vágyó emberekhez szól

Pragmatikus cél: Közös útkeresés abban, hogyan lehet a boldogság forrásával Jézussal kapcsolatunk.

Időtartam	Óra fő része	Feladat	Tan eszköz, célhoz kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés, imádság. 	
10 perc	Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<ul style="list-style-type: none"> Éneklés. Milyen imádságokat ismerünk? A <i>Brian élete</i> c. film <i>Hegyi beszéd</i>-jelenete (<i>boldogok a sajtókészítők; boldogok a heringek</i>). Milyen <i>hegyi beszédet</i> mond a szülő? Mit jelent Jézusnál? Mitől boldog az ember? Mondjunk példákat! 	<p>énekeskönyv csoportmunka filmrészlet</p> <p>táblai gyűjtőmunka</p> <p>táblai gyűjtőmunka</p>
20 perc	Ismeretek átadása, feldolgozási javaslat	<ul style="list-style-type: none"> Boldogmondások (ellentmondás-párok). Törvény újraértelmezése (régen és most). Kegyesség – imádság (kötött és szabad (Miatyánk). Arany szabály (vö. szálka és gerenda <i>Mt 7,3</i>). Az adakozás mai formái – hogyan adakoztok? 	<p>Biblia</p> <p>Jézus törvényértelmezése és mai törvénykezések kötött és szabad imádságok gyűjtése a táblán</p> <p>Biblia</p> <p>egyéni/csoportos megbeszélés</p>
10 perc	Munkáltatás, elmélyítés	<ul style="list-style-type: none"> Fogalmak (tk. 38. old.). Miatyánk – komolyan imádkozzuk? 	<p>tankönyvhasználat</p> <p>előadás - megbeszélés</p>
1-2 perc	Házi feladat,	<ul style="list-style-type: none"> Keressünk ellentétpárokat az életünkből! Házi feladat: Miatyánk szövegének gyűjtése minél több nyelven (tudunk-e szokatlan nyelvre lefordított szövegről?). 	<p>otthoni rövid fogalmazás</p> <p>otthoni gyűjtőmunka</p>

2/ Óravázlat leírása

JAVASOLT ÉNEK

„Te csak az Istennek országát keresd” (127 – AZÉ, Dunántúli Református Egyházkerület, 2017)

Megtekinthető: https://csecsy.hu/konyvek/enekeskonyv/te_csak_az_istennek_orzagat_keresd

„Mi Atyánk, Ó kegyes...” (RÉ 484)

MOTIVÁCIÓ, RÁHANGOLÓDÁS

- A) Milyen imádságokat ismerünk? Kérjük meg a tanulókat, hogy mondjanak olyan imádságokat, amelyeket ismernek, hallottak már, rendszeresen használják – étkezés előtti/utáni imádság, reggeli/esti imádság, Miatyánk. Kérjük meg őket, hogy ha tudják, mondják el honnan ismerik, kitől hallották, illetve azt, hogy mikor szokták mondani.
- B) Nézzük meg a *Brian élete* c. film Hegyi beszéd-jelenetét (6:30-tól kezdődik) és vitassuk meg velük, hogy vajon, ha halljuk a beszédet, vajon mit értünk, mit hallunk meg belőle? https://www.youtube.com/watch?v=j3J4_7Jm27g
- C) Milyen „hegyi beszédet” mond egy szülő a gyerekének? Miben különbözik ez attól, amit Jézus mond a „Hegyi Beszéd”-ben?
- D) Mitől lehet ma boldog az ember? Mik az értékek ma? Kérdezzük meg a tanulókat, hogy ők miben látják az ember boldogságát! Írjanak egy listát maguknak, állítsák azokat sorrendbe fontosság szerint! Ezeket a végén a táblán is összegyűjthetjük! Mi kell a boldogsághoz? Pénz? Jó munka? Megbecsülés? Érdekes dolgokat mondhatnak, bár talán más az ő értékrendjük, mint a néhány évvel idősebbeké. (Könnyebben megérthetjük megismerhetjük őket, ha értékeikről beszélni tudnak és akarnak.)

ISMERETEK ÁTADÁSA, FELDOLGOZÁS

Általános tudnivalók

A diákok jó esetben már találkoztak a templomi keretek közötti istentisztelettel. Fontos azonban tudni, hogy nem minden marad meg bennük, hiszen a tanítás-rész néha száraznak hathat. Átismételhetjük az istentisztelet formai kereteit, megkérhetjük őket, hogy elevenítsék fel, mi minden hangzik el egy-egy ilyen alkalommal. Érdekes együtt végiggondolni, hogy miért a prédikáció van a református istentisztelet középpontjában (A Ige hármas formája: írott ige, testté lett ige, prédikált ige).

További fogalmak

Abbá – a szó jelentése *atyá, atyácska*. A gyermekek apjuk közvetlen megszólítása volt ez abban az időben. Egyben a legmélyebb tisztelet is, amely a bensőséges kapcsolat kifejeződése. *Kérdés: hogyan szólítom meg én a szüleimet? Milyen tisztelet-kifejezéseket használok?*

Szemet szemért, fogat fogért elv – nem a Biblia az egyedüli, amely használja ezt a kifejezést. Hamurappi törvényoszlopán is találkozunk ezzel. Ez az ún. Talio-elv (*lex talionis* – vagyis megtorlás törvénye). Lényege, hogy az elszenvedett sérülésért cserébe ugyanazt kell elszenvednie a sértőnek is.

Háttér-információk

Jézus tanításának kiemelt szerepe van Máté evangéliumában. 5 nagy beszédet (prédikációt) őrzött meg nekünk, melyek közül első a Hegyi Beszéd. (Továbbiak: Mt 10 – tanítványok kiküldése; 13 – Isten országáról szóló példázatok; 18 – a gyülekezeti rendről, a közösségben való együttélésekről; 25 – az utolsó ítéletről) A tanítványok többször is hallották ugyanazokat a tanításokat, ezért volt lehetőség a szó szerinti megörökítésre is. Érdekes összevetni ugyanezeket a tanításokat azzal, ahogyan Lukács írta le (aki maga nem volt sem tanítvány, sem zsidó ember), aki sorra járta az evangéliumból ismert helyszíneket, s azt írta le, amire az emberek emlékeztek. Ezért vannak olyan anyagai, amelyeket így gyűjtött össze, s amelyek nélkül szegényebbek lennénk: az irgalmas samaritánus, a tékozló fiú, stb.

Olvassuk együtt a boldog- és jajmondásokat Mátétól és Lukácstól: Mt 5,1-8 és Mt 23,13-36 összehasonlítva a Lk 6,20-26. Máténál 8-8 szerepel, míg Lukácsnál 4-4. Vajon mi a jelentősége, hogy az egyik evangéliumban két külön helyen szerepel, míg a másikban együtt? S hogy az egyikben több van, mint a másikban?

A „boldogmondások hegye”: a Galileai-tengertől észak-keletre teszik ennek helyét a bibliatudósok. A bizánci egyház a 4. században emelt itt egy templomot, melyet a 7. századig használtak – ennek már csak maradványait találhatjuk meg ma. 1938-ban egy ferences-rendi templomot emeltek emellé, amely a nyolc boldogmondás nyomán nyolc támpillérrel rendelkezik.

Templom a Boldog-mondások hegyén

Forrás: <http://izraelben.com/wp-content/uploads/2016/06/Boldogs%C3%A11gokhegyetemplom.jpg>

Forráselemzés

A Jézus által tanított Miatyánk két helyen fordul elő az evangéliumokban: Mt 6, 9kk és a Lk 11, 2kk. A Lk azonban nem adja elénk a teljes szöveget, az ún. doxológia-rész teljes egészében kimarad. A katolikus egyház Assisi Ferenc nyomán sokáig ezt a rövidebb változatot használta a záró doxológiát csak – válaszként – a gyülekezet mondta a pap imádságára válaszként. A modern-kori katolikus egyház már gyakrabban használja a Máté szerinti hosszabb változatot.

Assisi Ferenc az *Expositio in Pater Noster* (A Miatyánk kifejtése) értekezésében tovább is gondolta az imádság egyes sorainak jelentését és saját imádságos résszel egészítette ki.

Forrás: http://www.ofm.ro/miatyank_kifejtese-2007.12.26.

Érdekesség, hogy a jelenlegi pápa, I. Ferenc javaslatot tett arra, hogy át kellene fogalmazni a Miatyánk azon részét, hogy „ne vigy minket kísértésbe” – helyette azt használná, hogy „ne engedj minket kísértésbe esni”. Teszi ezt annak fényében, hogy nem Isten az, aki kísértésbe visz bennünket, hanem a Sátán. Azonban az eredeti görög nem az ő értelmezését támasztja alá, mert a [καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν] szó szerint azt jelenti: „ne vigyél bennünket a kísértésbe”. Jézus megkísértésének története ezekkel a szavakkal kezdődik: „Akkor elvitte Jézust a Lélek a pusztába, hogy megkísértse az ördög.” Mt 4,1.

Isten megengedi, hogy bűnbe essünk. Ádám és Éva is megkísértetett. Elbuktak. Ennek vannak következményei. De nem csak az, hogy a bűnre való hajlam továbbadódik, hanem, hogy van lehetőségünk megállni a kísértésben. Ezt az utat mutatja meg nekünk Jézus. Tapasztaljuk, hogy ugyanaz a helyzet lehet

kísértés vagy próba is. Attól függ, hogy az adott helyzetben mire, KIRE nézünk. Bízgatás lehet, hogy maga Jézus a pusztában tudott válaszolni a Sátánnak. Egyszerűen a bibliai szavakat idézte, s akkor békén hagyta őt a Sátán. Ezért Jakab levele ezekkel a bátorító mondatokkal kezdődik: Jak 1,2-18 versek.

Pál az 1Kor 10,13-ban megerősíti, hogy csak olyan és csak akkora kísértés érhet minket, amely próbára tesz ugyan, de amelyet el tudunk viselni, melyhez kapunk erőt is, hogy megálljunk benne. Nagy ígéret, hogy még meg is erősödhetünk általa.

JAVASOLT ARANYMONDÁS, MEMORITER:

„Amit akartok, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük...” Mt 7, 12

RÖGZÍTÉS, ELMÉLYÍTÉS, HÁZI FELADAT:

- A) Beszéljük át a TK/38. oldalán található fogalmakat! Hol találkozunk ezekkel? Keressünk példát az Ószövetségben!
- B) Olvastassuk fel a következő Miatyánk-feldolgozás szöveget. Beszélgessünk erről!

Forrás: <http://www.nemokap.hu/ir/nezav.htm>

- C) Keressünk Miatyánk-szövegeket más nyelveken! Érdemes egzotikus nyelveken is keresni, vagy rákeresni az „eredeti arám” változatra, hiszen a Bibliát több mint 3000 nyelvre fordították már le! Készítsünk táblázatot, ahol egymás mellé kiírjuk az Úri ima mondatait Nézzünk utána a kiejtésnek, s próbáljuk elolvasni is!
- D) Házi feladatként mindenkit olvassa el egyszer egyben a Hegyi Beszédet. Majd próbálja meg leírni milyen fontos témákat érint Jézus? Ma is ugyan ezek a legfőbb élet-témák? Miről kellene ma Jézusnak prédikálni? Vajon hogyan tenné ezt?

VI. JÉZUS TANÍT: PÉLDÁZATOK

1/ **Fő hangsúly:** A legnagyobb titkok is megérthetők

Kognitív cél: Jézus példázatainak megismertetése.

Affektív cél: Annak megerősítése, hogy van elkészített helyünk a mennyek országában, még ha nem is vagyunk méltók rá, csak kegyelemből juthatunk be

Pragmatikus cél: A diákokkal együtt annak a feltérképezése, hogy Isten országa nem egy eljövendő ország, hanem egy bennünk és közöttünk élő valóság

Időtartam	Óra fő része	Feladat	Taneszköz, célhoz kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés, imádság. 	
10 perc	Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<ul style="list-style-type: none"> Éneklés. Milyenek képzelem én el az Isten országát? Hogyan vetettek régen? (zsákból szórták a magot) Kovács – mire való? Kóstoljunk pászkat! Elveszettek lenni – tévedtünk már el? Milyen pénznemeket ismerünk? – nézzünk utána a drahmának 	<p>énekeskönyv közös megbeszélés, táblai jegyzetek</p> <p>képes/videós bemutatás</p> <p>pászka/macesz</p> <p>közös megbeszélés</p> <p>gyűjtőmunka – esetleg az előző óra végéről házi feladatként kérhető</p>
20 perc	Ismeretek átadása, feldolgozási javaslat	<ul style="list-style-type: none"> Példázat: Jézusnál a nagy titkok hétköznapiakba való átültetése. Egyszerű magyarázat egyszerű embereknek. Isten gazdasága: magvető, búza, konkoly, mustármag – természeti képek. Isteni kereskedelem: szántó föld, igazgyöngy, kincs. Elsőszülött – mindent visz? Mi marad a kicsinek? Mennyit tékozol el? 	<p>frontális munka</p> <p>táblai munka – halmazábrázolás (körökbe írva csoportosítsuk, mi tartozik egyik és másik csoportba)</p> <p>kördiagramban mutathatjuk be, milyen arányban kapnak az örökségből a gyermekek</p>
10 perc	Munkáltatás, elmélyítés	<ul style="list-style-type: none"> „Történet-geometria” „A történet utóélete” 	<p>páros munka</p> <p>egyéni munka</p>
1-2 perc	Házi feladat	<ul style="list-style-type: none"> „Példázat-halászat” - gyűjtsenek példázatokat az evangéliumokból. 	<p>egyéni munka</p>

2/ Óravázlat leírása

JAVASOLT ÉNEK

„Ó, Uram, a te igéd lámpás...” (108 – AZÉ, Dunántúli Református Egyházkerület, 2017)

„Istenem, én nagy bűnös ember...” (RÉ 223)

MOTIVÁCIÓ, RÁHANGOLÓDÁS

- A) Milyennek képzeled el az ember az Isten országát, a mennyországot? Sok művészeti ág foglalkozik a mennyország leírásával – több filmet is láthatunk ebben a témában, melyek vagy teljes egészében, vagy csak sejtetve mutatják meg, milyen is az ember elképzelése Isten országáról. A Biblia DVD-sorozat egyik része a Jelenések könyve alapján mutatja be a mennyek országát (A Biblia – Apokalipszis - https://www.youtube.com/watch?v=Qaxj6gF_edA)
- B) Vetés: manapság vetőgépekkel dolgoznak a földeken, mely nagyban megkönnyíti az emberek munkáját és kevesebb mag vész kárba, mint annak idején. Régen úgy vetettek, hogy egy zsák volt az ember vállára téve és a kezével belemarkolva lendületből szórta a magokat a földre. Így viszont félő volt, hogy olyan helyre is megy a magból, ahova nem kellene – így már érthetővé válhat, hogyan is kerül a mag az útszélre, a kövek és a tövisek közé. (kézi vetés: <https://www.youtube.com/watch?v=gcyTKhDPBxI>)
- C) Kovász – mire való a kovász? Mire való az élesztő? (Kóstoltassunk a gyerekekkel pászkat!)
- D) Ha tévedtünk már el, vagy vesztettünk szem elől valakit, biztosan gondolkodtunk már azon, hogyan is találunk vissza, vagy hogyan keresünk valami támpontot – egy ismerős helyet vagy egy ismerős embert. A tékozló fiú történetében az apa, mikor meglátja a fiút, futni kezd, mert megismeri. Egyik ismerősöm volt hasonló helyzetben: messziről megismerte azt, akit keresett, mert ugyan csak a körvonalait látta, de összetéveszthetetlen volt a testtartása, a járása, a mozgása!
- E) Milyen pénznemeket ismerünk? Hozhatunk órára különféle pénznemeket, pénzérméket! Nézzünk utána a drachmának (Biblia végén levő fogalmi magyarázó rész) gyűjtőmunka – esetleg az előző óra végéről házi feladatként kérhető.

ISMERETEK ÁTADÁSA, FELDOLGOZÁS

Általános tudnivalók

Jézus Isten országának titkait sokszor (tanításának kétharmadában) példázatokban mondja el az embereknek. Ha érthetetlen módon, teletűzdelve idegen szavakkal tenné ezt, senkit nem érdekelt volna. De Jézus megtalálta a hangot az őt körülvevő emberekkel, az ő életük mindennapi fogalmaival magyarázta a legnagyobb titkokat is, hogy érthető legyen.

„További fogalmak

Drachma – görög pénznem, a római dénár váltópénze, mindkettő kb. 4 gramm súlyú pénz volt, viszonylag kis fizetőértékkel rendelkezett (mai összegre átváltva kb. 100 Forintnak felelne meg).

Konkoly – 50-70 cm magas vetési gyomnövény, jellemzően rózsaszínű virággal rendelkezik és minden része mérgező. Ha kevés kerül a lisztbe, rossz ízűvé teszi azt, nagyobb mennyiségben mérgező hatását is kifejti. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/hu/d/d1/Agrostemma_githago.jpg

Igazgyöngy – legtöbb esetben egy tengeri kagyló belsejében található féldrágakő, mely úgy keletkezik, hogy a kagylóhéjba került idegen anyagot (homokszem, pizsok) a puhatestű állat meszes anyaggal veszi körül (mintegy körbeizzadja) és ez kemény, fényes gyönggyé formálódik. Mérete a pár millimétertől a mogyoró nagyságig terjed.

Háttér-információk

Jézus nem véletlenül használja példázatainál ezeket a hasonlatokat. Az ókori Palesztinában, így Jézus korában is alapvetően ezek voltak a legfontosabb kétkézi munkák: földművelés, halászat. Tekintettel arra, hogy a Jordán-medencében lehetőség nyílt a földművelésre, így a *Magvető* példázatát erre a háttérinformációra vezethetjük vissza.

A „női munkák” közül a tészta-kelesztés munkája kerül a példázatok közé. Az itt szereplő mennyiség: 3 „mérce” liszt, egy kiterjedt család étkeztetésére elég lehetett, mert kicsivel több, mint 10 liter.

Forrás: <http://kateteka.hu/242-ket-peldazat-a-mustarmag-es-a-kovasz/>

A Genezáret-tava (Tibériás-tenger) térségében pedig a halászat volt az ott élő emberek elsődleges megélhetési forrása. Jellemzően éjszaka, a nyugodt vízen folyt a halászat – az éjszakai sötétségben vagy félhomályban azonban nem lehetett a halakat szétválogatni. Ezt a partra kiérve tették meg, ekkor válogatták szét a halakat – a szépeket a kisebbektől. Ez segíthet megérteni a Tengerbe vetett *háló/gyalom* példázatát.

Halászat a Genezáreti tavon. Forrás: http://www.land-of-the-bible.com/The_Sea_of_Galilee

Az *Elveszett juh* példázatához az visz bennünket közelebb, ha megértjük, hogy elsődleges megélhetési forrás volt az állattenyésztés is. Az állatok nagy értéket képviseltek, hiszen nem csak önmagukért tartották őket, hanem a húszért, a tejükért és a bőrükért is. Ha elveszett akár egy is közülük, nagy veszteségként fogták fel, így valóban nagy örömmel vették, ha megkerült.

„az elveszett juh” (Éger Ádám saját fotója)

Forrás-elemzés

Jézus tanításának egyik eszköze a példázat. A rabbinikus irodalomban olvasható példázatok között sok azonos példa-történetet olvashatunk. Ezek lényege, hogy mindenből tanulhatunk, ha megfelelően figyelünk, hisz a hétköznapiok tele vannak Isten tanításával. Ezek a történetek is olvashatóak máshol – csak Jézus vagy elhagyja az ismert „csattanókat”, vagy megváltoztatja azokat.

A példázatokat alapvetően két csoportba osztjuk, melyeket a tankönyv menete szerint egyrészt a Máté evangéliuma 13. fejezete, másrészt a Lukács evangéliuma 15. fejezete hoz. A Mt 13-ban a mennyek

országáról szóló 7 példázat található, melyek a mennyek országáról, mint növekedő életről szólnak. Majd arról, hogy az ember hogyan értheti meg ennek fontosságát és ha befogadja, hogyan lehet naggyá benne: pl. *a mustármag és a kovász*. Másik csoportjuk pedig arról szól, hogy nem mindenki juthat el ide, hiszen vannak olyanok, akik bekerülhetnek és lesznek olyanok, akik kívül maradnak a végső ítélet napján (*a búza és a konkoly, a háló*).

Külön érdekes a *Magvető* példázatában, hogy egyszerre van szó arról, hogy az ember az Isten Igéjét hogyan tudja befogadni (milyen földben, azaz milyen szívben gyökerezhet meg a mag és teremhet gyümölcsöt), és szól arról is, hogy csak a jó földbe esett mag tölti be küldetését, a másik három földben az eredmény minden esetben a növény pusztulásával jár (még ha először növekedésnek indul is).

Példázatok magyarázatáról további információ: http://divinity.szabadosadam.hu/?page_id=859

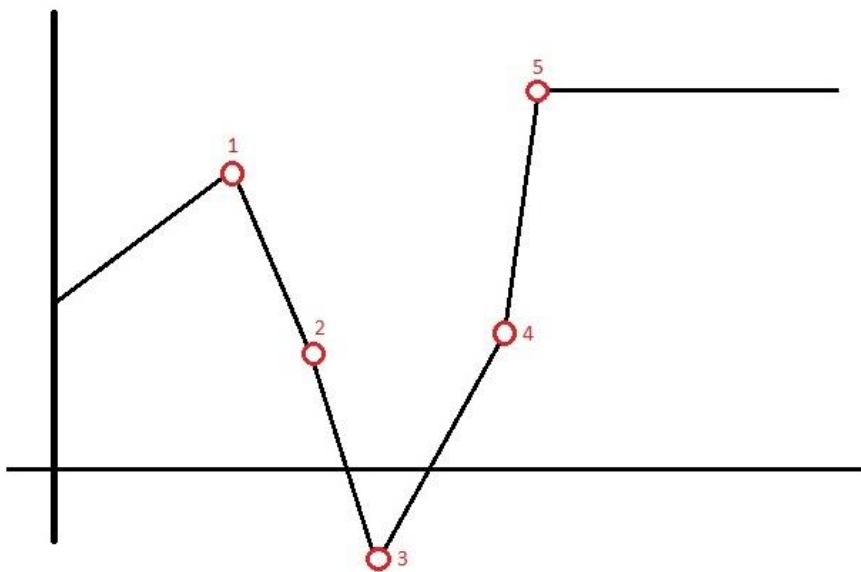
Példázatokról rövid filmek: <http://megteres.com/megteres/peldazatok/>

JAVASOLT ARANYMONDÁS, MEMORITER:

„Mert példázatra nyitom számat, ősrégi titkokat akarok hirdetni.” Zsolt 78:2
--

RÖGZÍTÉS, ELMÉLYÍTÉS, HÁZI FELADAT:

- A) Példázat-halászat! Gyűjtsünk példázatokat az evangéliumokból, próbáljunk meg minél többet megtalálni. Ha sikerült összegyűjteni, próbáljuk az előbb említett két csoportba besorolni (pl.: a tíz szűz példázata bekerülhet a mennyek országáról szóló példázatok sorába). Ha vannak olyanok, amelyek egyik csoportba sem illenek, próbáljunk új nevet adni ennek a kategóriának. (Ha órai feladat, akkor osszuk ki a fejezeteket, ha otthoni munka, akkor csak az evangéliumot határozzuk meg.)
- B) Történet – geometria! Próbáljuk meg a *Tékozló fiú* történetét egy koordináta-rendszerben ábrázolni. Figyeljük meg a fiú önbecsülésének alakulását, s a mások által való megítélését. Próbáljuk meg a saját életünk nagy eseményeit, fordulópontjait is így ábrázolni, majd beszéljük át, milyen hasonlóságokat találunk az élettörténetekben.

Egy lehetséges ábrázolásmód: 1 – a tékozló fiúnak elfogy a pénze és elindul a lejtőn; 2 – oda jut, hogy zsidó fiúként disznótelepen kell dolgoznia (a disznó tisztátalan állat az ÓSZ szerint, még fogyasztani sem volt szabad, nem hogy a közelébe menni); 3 – elhatározásra jut, hogy hazamegy; 4 – találkozik az apával, aki szeretettel fogadja vissza; 5 – a történet végén sokkal értékesebb ember lesz belőle, mint amikor sok pénze volt – az apja szemében mindenképpen!

- C) A történet utóélete! Próbáljuk tovább gondolni a történetet: milyen lehetett a két fiú közötti kapcsolat ezek után? Milyen lehetett a kapcsolat az elsőszülött és az apa között? Írjunk levelet (facebook, vagy chat-üzenet-sort) a kisebb, és a nagyobb fiú gondolatairól.

VII. JÉZUS TANÍT: AZ „ÉN VAGYOK” MONDÁSOK

1/ Fő hangsúly: Jézus ember és Isten egy személyben

Kognitív cél: Jézus Én-vagyok mondásainak megismertetése

Affektív cél: A személyes Istenkép biblikus megerősítése.

Pragmatikus cél: Én én vagyok – de ki vagyok? Küldetéstudatunk elmélyítése

Tanóra menete	Tartalom	Munkaformák, segédeszközök
Órakezdés (2-3 perc)	Órakezdés, imádság.	közös munka
Motiváció és ráhangolódás (8-10 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Éneklés. Kicsoda Jézus? Kinek mondták az emberek, hogyan vallja meg hitét Péter? (Mt 16, 16) Miért gondolták úgy, hogy Jézus Illés lehet? Mik a zsidó hagyományok? <i>Én-mondások</i>: kapcsolópontok Isten és ember között – de hol romlott el a kapcsolat? (bűneset) 	<p>beszélgetés</p> <p>a vonatkozó Ige közös tanulmányozása</p> <p>csoportos kutatómunka, esetleg már előző óráról előzetes feladatként</p> <p>közös megbeszélés</p>
Ismeretek átadása és feldolgozása (30 perc)	<ul style="list-style-type: none"> <i>Én-mondások</i>: tipikus Jn önálló anyag. 7 db <i>én-mondás</i>: mindegyiknek van egy kontextusa. <i>Én-mondások</i>: kapcsolópontok Isten és ember között – hogyan állhat helyre a kapcsolat? 	<p>frontális munka</p> <p>csoportos bibliai gyűjtőmunka</p> <p>kivetített kép (szakadék – Krisztus keresztye)</p>
Összegzés (1-2 perc)	<ul style="list-style-type: none"> Jézus küldetését fogalmazta meg ezekben a mondatokban – neked mi a küldetésed? Írj <i>én-mondásokat</i> magadról! 	egyéni munka

2/ Óravázlat leírása

JAVASOLT ÉNEK

„János tizennégy, hat...” Forrás: <http://www.zeneszoveg.hu/dalszoveg/12514/mike-duo/en-vagyok-az-ut-az-igazsag-es-az-elet-zeneszoveg.html>

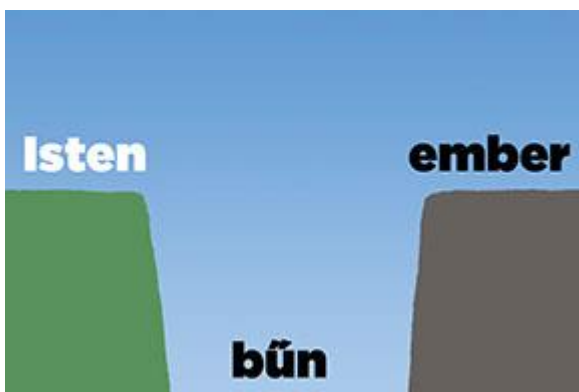
„Eltévedtem, mint juh...” (RÉ 215)

MOTIVÁCIÓ, RÁHANGOLÓDÁS

- A) Máté evangéliumában, a 16. fejezetben Jézus megkérdezi a tanítványokat, hogy kinek mondják őt az emberek. Több név is előfordul: Keresztelő János, Illés, Jeremiás. Miért hasonlíthatták ezekhez az emberekhez Jézust kortársai? Mit tettek ők, ami hasonlóságot mutathat? Az elmúlt évből és az idén tanultak alapján próbáljanak visszaemlékezni ezekre az emberekre. (Keresztelő Jánoshoz lásd az evangéliumokat, Illés történetéhez az 1Kir 17 kk fejezetek, Jeremiához a saját könyvét).
- B) Kitérve Illés személyére miért gondolhatták, hogy Jézusban ő jött vissza? Tudjuk Illésről, hogy őt Isten egy tüzes szekéren az égbe vitte (2Kir 2, 11) és a zsidó hagyományok szerint Illés lesz majd az, aki vissza is fog térni, mint Isten Messiása. Ezt a széder-vacsorán a családfő imádságban meg is fogalmazza – zsidó hagyomány az is, hogy a visszatérő Illés számára egy üres terítéket tesznek az asztalra, hogy ha visszajön, le tudják ültetni.

Forrás: <http://www.maszol.ro/index.php/hatter/63445-peszach-izraelben-a-csaladban-unneplik-marosvasarhelyen-a-hitkozsegben>

- C) Jézus Én vagyok-mondásai egy bizonyos problémára szeretnének megoldást nyújtani, ami az első bűnesetkor romlott meg: az ember bűne miatt megszakadt a kapcsolat Isten és ember között és egy nagy szakadék tátong kettőnk között. Beszélgessünk arról, hogy a mai életünkben ennek a bűnnek következményei hogyan jelennek meg? Beszélgethetünk az alábbi ábra alapján is:

Kép forrása: rpi.reformatus.hu

ISMERETEK ÁTADÁSA, FELDOLGOZÁS

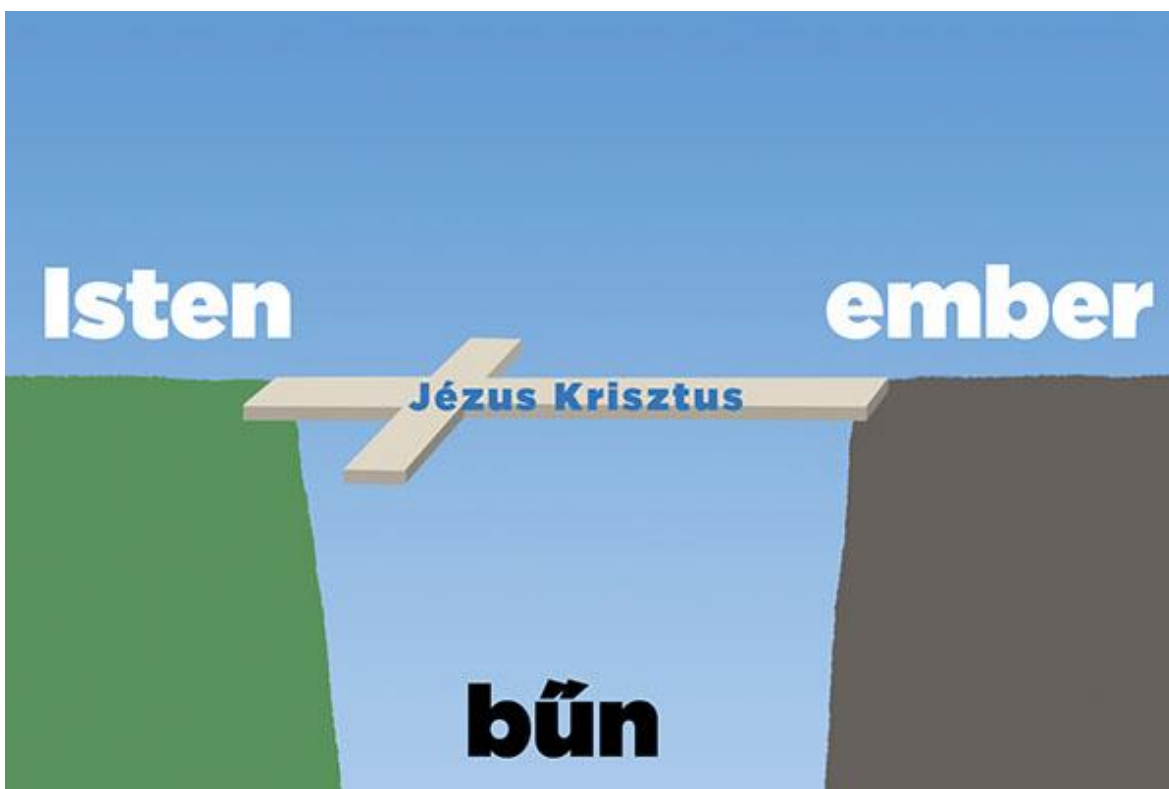
➤ Általános tudnivalók

Jézus Én vagyok-mondásai tipikusan János evangéliumában előforduló igék. Ez a tény abból adódhat, hogy Jézus kedves tanítványa volt János, aki az egész evangéliumot teljesen más megközelítéssel írta meg, mint ahogyan a szinoptikus evangélisták (szinoptikus – együtt látó: Mt, Mk és Lk evangéliumát hívják így a

nagymértékű hasonlóságok miatt, melyek megjelennek mind tartalomban, mint formai szempontok alapján, de azonos bennük a földrajzi, valamint kronológiai nyomon követhetőség). János személyes hangvételéhez tartozik hozzá az is, hogy Jézust egy, az emberrel személyes kapcsolatot ápoló Messiásként mutatja be, ahol is Jézus ezekkel az Igékkel teszi nyilvánvalóvá, hogyan jelenthet Isten és ember kapcsolatában megoldást.

Jézus Én vagyok-mondásainak megvannak a maga kontextusai. Jézus soha nem *csak úgy* mondja el a tanítványoknak, a hallgatóságnak ezeket a mondatokat, hanem mindig van egy bizonyos szituáció, amelyben megszólalnak. Érdeemes a tankönyv analógiáját követve végig venni, hogy mikor, milyen helyzetben szólal meg Jézus. Arra is érdemes időt szakítani, hogy megvizsgáljuk azt a tényt, amely már olyan sokszor látható volt Jézus hasonlatainál (lásd: példázatok), hogy ti. Jézus ezeket a titkokat nagyon egyszerű, a hétköznapi életből jött ember számára is a legnagyobb természetességgel mondta el, mivel a hétköznapi életből veszi ezeket a képeket, hasonlatokat is (vö: út, ajtó, pásztor, stb.).

Az ember a bűneset által elszakadt az Istentől. Az ember sokféle módon próbálta áthidalni ezt a szakadékot, de képtelen volt rá. Érezte/érzi a hiányt, mert a „láthatatlan Isten” minden vallásban megjelenik. De ahogy a többi vallások különböző rítusok, szokások, áldozatok által gondolják áthidalni a szakadékot, a keresztyének egy másik lehetőséget kaptak: Isten maga akarja helyre állítani a közöttünk tátongó szakadékot. Az imént volt szó arról, hogy az első bűnesetkor az Isten-ember személyes kapcsolat megszakadt. Jézus tanításának legfontosabb mondanivalója – főként Jánosnál az imént taglalt okok miatt – az Istenhez vezető út megmutatása saját személyén keresztül. Nincsenek utak, csak egy út van. Nincsenek igazságok, egy igazság van. Nincsenek ajtók, egy ajtó van. Jézus személyében van jelen az út az igazság, s ezzel az élet lehetősége is. Összehasonlítva az előző képpel, így nézzük meg az alábbi kép jelentőségét:

Kép forrása: http://refpedi.hu/lapozo/Hittan-5-TK_2017_PRESS_96-/ 81. oldal

➤ Hátér-információk

Élet kenyere: a régi falusi emberek számára fontos volt a kenyér és annak alapanyaga, a búza. Régi beszámolók alapján, amikor elindultak aratni, akkor nem azt mondták, hogy megyünk aratni a búzát, hanem „*megyünk aratni az életet*”. (gyűjtés helye: Zemplén megye)

A régi Palesztinában a pásztoroknak nagyon fontos szerepe volt az ország életében. Tekintettel arra, hogy az ország alapvetően földművelésből és állattenyésztésből élt, a jószágok nagy értéknek számítottak. A pásztorok voltak azok, akik legeltetve az állatokat, akár huzamosabb ideig tartózkodtak a nyílt pusztán. Feladatuk volt nem csak a legeltetés, hanem a jószágállomány megvédése is. Mivel a veszély általában előlről volt várható, a pásztor elől ment, hogy a vadállattal ő találkozzon, ő küzdjön meg. Segítségére volt ebben a pásztorbot, mely nem csak a terelésre volt használható, hanem önvédelmi célokra is. De más fegyvere is volt a pásztoroknak: a parittyá. Dávid pásztorlásának is fontos eszköze volt ez a fegyver, mely nem csak a vadállatok ellen volt hatásos, de egy filiszteus óriás, Góliát ellen is (lásd: 1Sám 17).

Javaslat: <https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/mordhau-media/spirit/images/1443/667a85403c13549ee2c7e6a109d36a70.jpeg>

Parittyázás technikája: <https://www.youtube.com/watch?v=S6lJkb36eOQ>

A pásztor-kép jelentősége, hogy a pásztor a nyáját egy olyan karámba zárta be, melynek megfelelően megerősített kerítése volt és mindösszesen egy kapuja, melyen a pásztor hangjára ki- és bejártak az állatok. Ez megfelelő védeltséget adott a nyáj számára, hiszen az egyedüli kitörési pont előtt feküdt maga a pásztor. Az előbb említett technikák miatt a nyáját jóval nehezebb volt megtámadni.

אֶהְיֶה אִשֶׁר אֶהְיֶה (ehje aser ehje) – mondta annak idején Isten Mózesnek (2Móz 3, 14): „*Vagyok, aki Vagyok*”. Isten már az Ószövetségben is bemutatkozik népének, mégpedig úgy, hogy ebben a bemutatkozásban benne van az Ő mindenhatósága, az idő felett való hatalma. A יהי – (hájá’) *lenni* ige három igeidőben előforduló formáját fedezhetjük fel Isten bemutatkozásában, így ez a mondat egyszerre vonatkozik a múlt, a jelen és a jövő időre is! Ő az egyetlen ÉLŐ ISTEN, aki valóban van. Jézus Én-vagyok mondásainak jelentősége az ÓSZ Isten önmagáról szóló kijelentésének a saját személyére való alkalmazása.

JAVASOLT ARANYMONDÁS, MEMORITER:

„Én vagyok az út, az igazság és az élet.” Jn 14,6

RÖGZÍTÉS, ELMÉLYÍTÉS, HÁZI FELADAT

- Az Én vagyok-mondások Jézus küldetését fogalmazzák meg. Neked milyen küldetésed van ebben a világban? Írj küldetés-nyilatkozatot! Miben vagy jó, hogyan tudnál a közösségeid hasznára lenni, miben tudsz pozitív értékeket átadni a másik ember számára?
- Az előző mintájára keress olyan hétköznapi képeket, amelyeket Jézus is használt és a saját életed küldetését próbáld meg behelyezni ezekbe. Úgy is mondhatnánk, hogy írd meg a saját én vagyok-mondásodat/mondásaidat!

VIII. JÉZUS CSODATÉTELEI I.

1/ Fő hangsúly: Jézus hatalma nagyobb a betegségekénél, s ez a hatalom ma, a mi életünkben is élő és ható.

Kognitív cél: Jézus csodatételeiről szóló evangéliumi történetek megismertetése.

Affektív cél: A gondviselésbe vetett bizalom erősítése, annak a mélyítése, hogy Krisztus hatalmasabb a minket körülvevő/fenyegető dolognál, életünket kezében tartó Úr.

Pragmatikus cél: Jézus nevének segítségül hívása a saját életünkben

Idő-tartam	Óra fő része	Feladat	Tan eszköz, célhoz kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	- Jelentés, imádság.	
10 perc	Motiváció ráhangolódás előzetes ismeretek aktiválása	- Éneklés. - Előzetes ismereteink ószövetségi csodákról, Jézus csodáiról felsorolás szintjén. - A tankönyv motivációs feladata. (TK/52. old: beszélgetés arról, mit jelent betegnek, illetve egészségesnek lenni) - Activity – korábbról ismert bibliai csodák felismerése. - Bizalomjáték.	RÉ 226. dicséret /1 Bethesda taván közös beszélgetés, táblahasználat csoportmunka közös játék
20 perc	Ismeretek átadása, Feldolgozási javaslat	- A csoda fogalma, csoda a Bibliában. - A csodák „fajtái” (gyógyítási, halál feletti, természeti). - A gyógyítási csodák csoportosításai.	táblakép (Lásd: Ismeretek átadása, feldolgozás A pont) táblahasználat (Lásd: Ismeretek átadása, feldolgozás B pont)
10 perc	Munkáltatás Elmélyítés	- A tankönyvben szereplő öt gyógyítási csoda átbeszélése. - Kapcsolódva a csoportos megbeszélések eredményeihez.	csoportmunka: éltél-e már át csodát? - csoportos fogalom megbeszélés (Lásd: Munkáltatás, feldolgozás A pont)

1-2 perc	Házi feladat	„Az én életem csodája” – házi dolgozat készítése.	egyéni munka
----------	--------------	---	--------------

JAVASLAT TÁBLAI JEGYZETRE

Csoda fogalma: Isten beavatkozása a teremtéskor meghatározott természeti törvényekbe (TK. 59. old. fogalmak)

Csodák az Ószövetségben - példák:

- Átkelés a Vörös – tengeren
- A súnémi asszony fiának meggyógyítása
- Elizeus csodái

Csodák az Újszövetségben – Jézus csodái:

- I. **gyógyítási csodák**
- II. **Jézus hatalma a halál felett**
- III. **Jézus hatalma a természeti erők felett**

I. Gyógyítási csodák:

- a beteg kéri Jézustól a gyógyulást (vérfolyásos asszony, vak Bartimeus, 10 leprás)
- Jézus megy oda a beteghez (Bethesda-tavi gyógyítás)
- mások viszik a beteget Jézushoz (béna meggyógyítása)
- Jézus távolról gyógyít (kapernaumi százados szolgája)

VIII. JÉZUS CSODATÉTELEI II.

1/ Fő hangsúly: Jézus hatalma nagyobb a természeti erőknél, sőt a halálnál is.
Kognitív cél: Jézus csodatételeiről szóló evangéliumi történetek megismertetése.

Affektív cél: A veszteségek, félelmek érzelmi hátterének feltárása. A gondviselésbe vetett bizalom erősítése, annak a mélyítése, hogy Krisztus hatalmasabb a minket körülvevő dolgoknál, sőt a halálnál is. Életünket kezében tartó Urunk van, Jézus meglátja és segíti azokat, akiknek veszteségük van.

Pragmatikus cél: Annak erősítése, hogy diákjaink merjék imádságban Isten elé vinni félelmeiket, veszteségeiket.

Időtartam	Óra fő része	Feladat	Tananyag, célhoz kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	Jelentés, imádság	
8 perc	Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<ul style="list-style-type: none"> - Éneklés. - Előző órán tanult gyógyítási csodák átisméltése. - Képek természeti csodákról. pl. Atlanti-óceán és Csendes-óceán találkozása, vagy Videó: Vihar lecsendesítése. - Videó a természet hatalmáról. 	<p>RÉ 338. dicséret</p> <p>feleltetés, vagy közös beszélgetés</p> <p>(Lásd: Motiváció, ráhangolódás D pont)</p> <p>(Lásd: Motiváció, ráhangolódás E pont)</p>
20 perc	Ismeretek átadása, feldolgozási javaslat	<ul style="list-style-type: none"> - A tankönyvben szereplő három feltámasztási csoda átbeszélése. - Jézus hatalma a természeti erők felett: a tankönyvben szereplő 3 természeti csoda átbeszélése. 	<p>csoportos megbeszélés a témában veszteségeinkről (lásd Munkáltatás, feldolgozás B pont)</p> <p>táblakép + csoportmunka: (lásd Munkáltatás, feldolgozás C pont)</p>
10 perc	Munkáltatás, elmélyítés	- Táblázatos összefoglalás a tanult csodákról.	(lásd Munkáltatás, feldolgozás E pont)
1-2 perc	Házi feladat	<ul style="list-style-type: none"> - Riport a meggyógyulttal. - Plakátkészítés. 	egyéni munka

JAVASLAT TÁBLAI JEGYZETRE

I. Jézus hatalma a halál felett:

- a naini ifjú feltámasztása:
- Jairus lányának feltámasztása
- Lázár feltámasztása

II. Jézus hatalma a természeti erők felett:

- a csodálatos halfogás
- az 5000 ember megvendéglése
- a tenger lecsendesítése

2/ Óravázlat(ok) leírása

JAVASOLT ÉNEK(EK)

„Krisztusom kívüled nincs kihez ...” (RÉ 226)

„Lelki próbáimban...” (RÉ 338)

„Bethesda taván” (Új Ének evangélikus énekeskönyv 163)

MOTIVÁCIÓ, RÁHANGOLÓDÁS

A) A ráhangolódás egyik lehetősége a tankönyv által is javasolt feladat (TK. 52. oldal: Beszélgetsek arról, hogy mit jelent betegnek, illetve egészségesnek lenni testi és lelki értelemben). Ez történhet csoportbontásban, ahol megbeszéljük a diákok a tankönyv által felvetett kérdést, majd egy csoporttag előmondja, hogy mire jutott a csoport, illetve történhet közös megbeszélés által is: mit jelent egészségesnek, illetve betegnek lenni lelki és testi értelemben. (Beszélgetést lehet kezdeményezni a fogyatékosokról, esetleges testi, értelmi fogyatékos ismerősükről.)

B) „Activity” – a jól ismert játék kereteinek használata korábban már tanult csodaesemények előadásával. Ezek lehetnek az együtt tanult ószövetségi csodák, de ha a diákoknak előzetes újszövetségi ismeretük is van (pl. egyházi általános iskolába jártak), akkor ilyen történetek is bekerülhetnek.

C) Bizalomjáték – milyen lehet vakként élni az életet? Mennyire bízom meg „vakon” a társamban? Milyen érzés „újra” látni? A játék során a teremben lévő padokat, székeket elmozdítjuk, ezzel akadályt képezve a „vak” diák előtt, akinek bekötjük a szeméit. Egyik társa utasításait kell követnie, s úgy eljutnia A pontból B pontba, lehetőleg úgy, hogy semminek ne menjen neki. A játék végi megbeszéléskor kérdezzük meg a bekötött szemű diákat, milyen érzés volt teljesen kiszolgáltatottnak lenni, pusztán arra hagyatkozni, hogy a társa milyen instrukciókat adott neki. A segítő diákat is megkérdezhetjük, milyen érzés az, hogy egy kiszolgáltatott ember teljesen rám van bízva, a testi épsége attól függ, hogy milyen instrukciókat adok neki.

D) Videó és rövid leírás egy természeti különlegességekről, ahol az Atlanti-óceán és a Csendes-óceán találkozik, de nem keverednek egymással:

<http://twice.hu/vilag/a-hely-ahol-ket-ocean-talalkozik-es-megsem-keveredik-ossze-elkepeszto-video>

Ugyanez megfigyelhető „kicsiben” hazánkban is, Tokajnál, ahol a Bodrog és Tisza folyók találkoznak:

http://termeszetbaratikor.network.hu/kepek/radine_zszusa_kepei_zemplenhegyseg_tokaji_hegy_termeszet_vilaga/bodrogtisza_torkolat-001

Ezek a jelenségek inkább csodálatosak, mint csodák, hiszen tudományosan megmagyarázható jelenségek. Ezzel szemben (bár számtalan próbálkozás volt rá), Jézus csodatételeit a természeti erők és a halál felett nem lehet tudományos magyarázattal alátámasztani. Ezért csoda.

E) A természet nem csak csodálatos, hanem néha félelmetes is. Az ember sokszor nem képes uralkodni a természet erején. Ilyen lehet egy szökőár, földrengés, vulkánkitörés stb. Az ember ilyenkor tehetetlen, csak menekülhet a természet ereje elől. Jézus Krisztus azonban úr a természet hatalma fölött.

Videó szökőárról: <https://www.youtube.com/watch?v=oWzdgBNfhQU>

Videó vulkánkitörésről: <https://www.youtube.com/watch?v=WgktM2luLok>

Amikor a vihar lecsap a Tisza-tóra, s a túrázó tehetetlen – a videóban a 34. perctől:

<https://www.youtube.com/watch?v=tinA6mF6RFI>

Jézus azonban lecsendesíti a vihart videó:

<https://www.youtube.com/watch?v=qMYh5isy7Vs>

ISMERETEK ÁTADÁSA, FELDOLGOZÁSA

Általános tudnivalók:

A) A csodáról általában – orvosi csodák: hallottak-e már a diákok ilyenről? Miben és meddig reménykedik a beteg? Milyen lehet a hit hatása a gyógyulásra?

Hit és gyógyulás konferencia – Timár Julianna, a Bethesda Gyermekkórház alapítványi munkatársának előadása:

<https://www.youtube.com/watch?v=1LSvB31Sjl8>

Nagyon fontos tudatosítani a diákokban, hogy Isten imádságainkra nem „automataként” válaszol, azaz nem biztos, hogy ha imádkozunk valakinek a gyógyulásáért, akkor azonnal meg is gyógyul. Vannak esetek, amikor imáink ellenére sem történik gyógyulás. Isten kegyelme azonban ilyenkor is jelenvaló. Példaként lehet hozni olyan sokak által ismert történeteket, amikor betegségük ellenére teljes, Krisztus melletti életet élnek emberek:

Nick Vujicic - <https://www.youtube.com/watch?v=HFmQTT87nmc>
<https://www.youtube.com/watch?v=BUcVs09zFps>

Joni Eareckson: https://www.youtube.com/watch?v=Hf7Cb_kHOTw

B) A gyógyítási csodák csoportosításai más szempontok szerint: Jézushoz viszik a beteget, Jézus megy a beteghez, a beteg kéri a gyógyulást, Jézus távolról gyógyít.

Forrás: Dani László: Hittan 10; Kálvin Kiadó 2010. 73-82. old.

További fogalmak, háttérinformációk

Jerikó: A Jordán völgyében fekvő ősi város, a K-ről Palesztinába tartó út mentén, mind kereskedelmileg, mind halászatilag fontos helyen. Egyéb földrajzi adottságai is jók. A tengerszint alatt mintegy 250 mélyen fekvő város bővizű oázisban terül el. Ezen a részen Plinius szerint is gazdagon tenyészték a pálmafák az ókorban. Nem véletlenül nevezi a Biblia a „pálmák városa” néven is (5Móz 34,4). Az 1909-ben végzett ásások e helyen egy, a Kr. e. 4-3. évezredben is létezett település nyomait mutatják. Ezt az erődítményt foglalta el Józsué a nevét viselő könyvben leírt módon, majd leromboltatta (Józs 6). A római korban különösen Nagy Heródes építkezései által fejlődött (téli palota, színház és hippodrom). Jézus korában az oázis vidékének datolya és balzsam termése híres. Az evangéliumok tudósítása szerint Jézus vakot (Lk 18,35-43; Mk 10,46-52), vakokat (Mt 20,29-34) gyógyított meg. Utolsó jeruzsálemi útján itt akarta látni Jézust a fővámszedő Zákheus, akihez be is tér Jézus (Lk 19,1-10). Az irgalmas samaritánus történetének színhelye is a Jeruzsálemből Jerikóba vezető út volt (Lk 10,25-37). <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztien-bibliai-lexikon-C97B2/j-C9F46/jeriko-C9F98/>

Bethesda: Jeruzsálemben a Juhkapunál lévő tó neve (Jn 5,2). Két részből állt, egy É-i, és egy D-i tóból. Ezeket négy oszlopcsarnok vette körül, az ötödik pedig elválasztotta őket egymástól. A tónak gyógyító erőt tulajdonítottak, a néphit csodás elemeket társított a tó vizének mozgásához, és az itt bekövetkezett gyógyulásokat azzal magyarázta, hogy időnként angyal száll le a tóra, felkavarja annak vizét, és aki elsőnek lép be ezután a tóba, az meggyógyul. Némelyek az 1Kir 1,33-38-ból ismert Gihón forrásra, a mai Mária forrásra gondolnak. Az 1956 óta folyó ásások alapján megerősített az a feltevés, hogy Bethesda, Jeruzsálemben a templomtér É-i városfalának K-i oldalán lévő tó, gyógyfürdő volt. <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztien-bibliai-lexikon-C97B2/b-C9942/betesda-C99DA/?list=eyJmaWx0ZXJzJjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfQzk3QjliXX0sICJxdWVyeSI6ICJiZXRlc2RhIn0>

Vérfolyás: Női betegség, noha a kifejezés a férfiak gennyes váladékozását is jelöli (3Móz 15,19.25k.28.30). A folyásos asszony tisztátalan. Bármit megérintett, az is tisztátalanná vált. A tisztátalanság nem szűnt meg a vérzés elálltával (pl. menstruáció alkalmával), hanem még hét napot kellett várnia, és akkor lett teljesen

tiszta (3Móz 15,19). A megtisztulás után áldozatot kellett bemutatnia (3Móz 15,28kk). Agonorrhikus eredetű vérfolyást abnormális, beteg jelenségnek tekintették, és megkülönböztették a menstruációtól. A Mt 9,20kk tudósít egy 12 év óta vérfolyásos asszonyról. Itt valamilyen betegesen erős menstruációs, vagy talán krónikus méhvérzésről lehet szó.

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztven-bibliai-lexikon-C97B2/v-CA809/verfolyas-CA831/?list=eyJmaWx0ZXJzIjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfQzk3QjliXX0sICJxdWVyeSI6ICJ2XHUwMGU5cmZvbHlcdTAwZTFzIn0>

Lepra, bélpoklosság: az élő szervezeteken kívül szaporodni nem képes Mycobacteriumleprae baktérium okozta, évek hosszú során fokozatosan kialakuló idült megbetegedés. - 1. *A Szentírásban.* Az ÓSZ-ben szereplő héb. saraatszót ált. az 'Istentől megvert' jelentésű szó tövéből vezetik le... Az ÓSZ-ben leprás lett Mózes, Mirjam, Naámán, 4 férfi Samária városkapuja előtt... A leprás egyént (mint K-en még napjainkban is) kitaszították. 2Kir 15,5 szerint a megbetegedett vagy gyanús személynek (még ha király volt is) el kellett távoznia az emberi társadalomból, s a közeledőket hangos szóval kellett figyelmeztetnie betegségére. Annak megállapítása, hogy valaki (v. valami) leprás-e, a pap feladata volt (3Móz 13,1-44.47-59) ... A gyógyulást is a papnak kellett megállapítania (14,1-32). A pap a bőr színéből, a sebek formájából, mélységéből és váladékozásából állapította meg a fertőzés fokát, egyúttal a tisztátalanság fennállását, vagy elmúltát is. ... Az ÚSZ-ben a lepra ugyanazt a betegséget jelöli, mint az ÓSZ-ben...

2. *Jellemzői.* A kórokozó a bőr sérülésein, az ornyálkahártyán keresztül (belégzéssel), vagy fertőzött anyatejjel jut be a szervezetbe (kezeletlen, súlyos beteg tüsszentésével a baktériumok szétszóródhatnak a levegőben, ill. a gennyes váladékozással járó bőrelváltozások is fertőzőek lehetnek, ekképpen a leprás betegek jelentős hányadánál a megbetegedés fertőzött egyénnel való szoros és tartós együttlét után következett be). Az érintkezésnek kitett személyek 95%-a nem betegszik meg, mivel immunrendszerük legyőzi a fertőzést. Akiknél kifejlődik, a fertőzés az enyhétől a súlyos formáig változhat, de sok átmeneti formával is találkozhatunk. Mivel a mycobaktériumok a fertőzés környéki idegeket károsítják, ezeken a területeken csökken a tapintás-, a fájdalom-, valamint a hideg- és melegérzet, majd izomgyengeség is fellép, begömbülő lábujjakhoz és lelógó lábfejhez vezetve (az ujjak és végtagok az elüszkösödés miatt amputálódhatnak is. A lepromás leprában, mely a férfiak között 2x gyakoribb, baktériumoktól hemzsegő kisebb-nagyobb dudorok, ill. különböző formájú kiemelkedések jelennek meg a bőrön. A leprás betegek eltorzult külseje (oroszlánarc) a fenti elváltozások végső következménye. A szőrzet kihullik, a betegek végtagjain fekélyek alakulhatnak ki. A vérárammal történő szóródás révén a belső szervek (lép, máj, vesék, herék, ritkábban a nyirokcsomók és az ízületek) is érintve lehetnek, mely a nagymértékű csontkárosodással (ami előbb-utóbb pl. az orr elvesztését is jelentheti) s a makacs orrdugulással, valamint a szemén kialakuló rendellenességek által okozott vaksággal s az elszaporodó száj- és gégefekélyekkel, ill. a társuló fertőzésekkel karöltve egy bizonyos idő elteltével a beteg ált. állapotának nagymértékű leromlásához s végső soron halálhoz vezethet. Forrás: <http://lexikon.katolikus.hu/L/lepra.html>
<http://www.lepramisszio.hu/>

Nain: „kedves”. A Tábór-hegynek, a kis Hermón északi nyúlványánál, Sunem közelében (2Kir 4,32-37) fekvő kis város, Názárettől 9 km-re délkeleti irányban, Endor közelében. Kapernaumtól mintegy 50 km-re volt. Jézus ennek a városnak a kapujában támasztotta fel egy özvegyasszonynak egyetlen fiát nagy sokaság jelenlétében (Lk 7,11-17). - Ma egy kis arab falu: Nein. Igen szép kilátás nyílik belőle a jezréeli síkságra és a dél-galileai hegyvidékre. A falu közelében a régi temető még mindig megvan, így egész pontosan

követhető az az út, amelyen Jézus találkozott a halottat kísérő menettel, és jelt adott arról, hogy az ő ereje megtöri a halál hatalmát. Forrás: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztuyen-bibliai-lexikon-C97B2/n-ny-CA32B/nain-CA348/>

Özvegy:1. *Az ÓSZ-ben:* Az ÓSZ sokrétűen foglalkozik az özvegyek kérdésével, de csak a nők esetében, mivel a férfiak, ha özvegyen maradtak, nem szorultak jogi védelemre.

Ha egy asszonynak meghalt a férje, s gyermekei voltak, akkor a gyermekek, elsősorban az elsőszülött fiú kötelessége volt gondoskodni az özvegyen maradt anyáról. Az elsőszülött fiú ezért kapott kettős részt az örökségből. A nők vagyoni jogi helyzetéről keveset beszél a Biblia. Azzal a vagyonnal, amit a házasságba vitt, szabadon rendelkezett, sőt még gyarapíthatta is (Péld 31,16; 2Kir 8,5), s férje halála után is nyilván az övé maradt. Ez esetben viszonylag jó körülmények között éltek, köztiszteletben álltak, gyakran fiaikat is az ő nevükkel emlegették (1Kir 11,26; 2Sám 2,18.32).

Ha az özvegygyermektelen volt, akkor a törvény a sógorházasságrévén gondoskodott róla (5Móz 25,5kk). Ha az özvegygyermektelen volt, és a sógorházasság valamilyen ok miatt nem jöhetett létre, akkor, ha éltek a szülei, visszatért hozzájuk (1Móz 38,11; 3Móz 22,13). Ha sem a sógorházasság nem jöhetett létre, sem a szüleihez nem térhetett vissza, akkor az özvegyteljesen magára maradt, amit csak súlyosbított, ha kiskorú gyermekei voltak. A mózesi törvény sokoldalúan védelmezte és támogatta őket. Az özvegyetetés árját nem volt szabad nyomorgatni, jogaikból kiforgatni (2Móz 22,21kk; 5Móz 27,19). Az özvegy ruháját nem volt szabad zálogba venni (5Móz 24,17). Nagy ünnepeken gondoskodni kellett róluk, hogy ők is örülhessenek (5Móz 16,11.14). ... Jogaik felett Isten örökös, aki az árvák atyja, s az özvegyek bírja (2Móz 22,22k; 5Móz 10,18; Zsolt 68,6; 146,9; Péld 15,25). Ha az özvegy újra férjhez akart menni, ezt szabadon megtehetette. A főpap nem vehetett özvegyet feleségül, s papok is csak papok özvegyét vehették el (3Móz 21,14; Ez 44,22). ...

2. *Az ÚSZ-ben:* Jézus az özvegyek tekintetében sem eltörölni jött a törvényt, hanem betölteni. Keményen ostromozta az írástudókat, akik kiforgatják vagyonukból az özvegyeket (Mk 12,40; Mt 23,14). Az adakozásban (Mk 12,41kk) és az imádságban, állhatatosságban (Lk 18,1kk) példaként állítja őket tanítványai elé (vö. Lk 4,25k). Megesett a szíve a naini özvegyasszonyon, és feltámasztotta egyetlen fiát (Lk 7,11kk). Édesanyjáról még a kereszt gyötrelmei között sem feledkezett el (Jn 19,26k).

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztuyen-bibliai-lexikon-C97B2/o-CA3F4/ozvegy-CA414/?list=eyJmaWx0ZXJzIjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfQzk3QjliXX0sICJxdWVyeS6ICJcdTAwZjZ6dmVneSJ9>

Zsinagógai elöljáró: A zsinagógának *laikus vezetése* volt, a gyülekezet három elöljárót választott. A zsinagógafő rendszerint egy társadalmilag tekintélyes ember volt, akinek feladata az istentisztelet szabályos és méltó voltára felügyelni. A másik tisztségviselő az alamizsnaszedő. A harmadik a szolga, akinek szerepe a szolgálat segítése, pl. a tekercsek kézbe adása (Lk 4,20) és visszahelyezése, ill. a fegyelmezés végrehajtása. A zsinagógafő kért fel férfiakat imádkozásra, prédikálásra, néha kifejezetten az oda betérő idegenek közül (ApCsel 13,15). Minden felnőtt férfinak joga volt a zsinagógában szólni, az Írást magyarázni. Természetesen, ha volt jelen írástudó, tudását és tekintélyét elismerték, de külön tisztséget nem kapott. Ugyanígy történt papok esetében is: szívesen felkérték pl. áldásmondásra, de a zsinagógavezetésében nem jutott szerephez.

Forrás:

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztien-bibliai-lexikon-C97B2/z-zs-CA85B/zsinagoga-CA88C/?list=eyJmaWx0ZXJzIjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfQzk3QjliXX0sICJxdWVyeSI6ICJ6c2luYWdcdTAwZjNnYSJ9>

Tetszhalál: (régiesen elrejtözött), az az állapot, midőn az egyén semmi életjelt sem ad magáról; főképp a lélegzés hiánya. A szív működés is annyira gyengülhet, hogy alig vehető észre; a bőr hideg és halovány s a személy a külső ingerekre nem reagál. A tetszhalál ki van zárva, ahol hullamerevség, halál- (hulla-) foltok, ráncos, zavaros szaruhártya a szemén - vannak jelen. Egyéb finomabb hullajelenségek is vannak, p. az izmok elektronikus árammal nem ingerelhetők, végbél hőmérséklete 27 C°-nál alacsonyabb stb. Forrás: <http://www.kislexikon.hu/tetszhalal.html>

Vihar a Galileai-tengeren: A hegyekről lezúduló szél hirtelen és heves viharokat támasztott, amely gyorsan elnyelhetette a könnyű kis halászhajókat. A Mk 4,36-39 egy ilyen vihar lecsendesítését őrzi.

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztien-bibliai-lexikon-C97B2/t-CA6DE/tiberias-tenger-CA759/?list=eyJmaWx0ZXJzIjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfQzk3QjliXX0sICJxdWVyeSI6ICJ0aWJcdTAwZTlyaVx1MDBBIMXMgdGVuZ2VyIn0>

Filmajánló, Kép, Festmény, Zene, Vers

A vérfolyásos asszony meggyógyítása: SS. Pietro et Marcellino katakomba, Róma IV.sz.

Forrás: <https://heidlgyorgy.com/2012/04/15/erintes/>

Jacques de Bie (1581-1640); Title: Healing of the woman diseased with an issue of blood; Date: ca. 1598

Forrás: <https://colonialart.org/artworks/3357a>

Videók: <https://www.youtube.com/watch?v=dM841HJQVQM>

<https://www.youtube.com/watch?v=rFPyPpV11cg>

Bartimeus: Eustache Le Sueur: Christ Healing the Blind Man

Forrás: https://id.wikipedia.org/wiki/Berkas:Eustache_Le_Sueur_003.jpg

Jan Luyken metszete, Jézus meggyógyítja a vakot (Phillip Medhurst gyűjtemény)

Forrás:

https://www.hazipatika.com/eletmod/tudomanyos_erdekessegek/cikkek/milyen_betegsegeket_gyogytott_meg_jezus/20170413154244

A béna meggyógyítása: William Hole: The paralysed man let down through a roof to Jesus

Forrás: <http://truthbook.com/jesus-pictures/perseverance-picture>

Videó: <https://www.youtube.com/watch?v=90uA1nchQgE>

A 10 leprás meggyógyításához forrás: <http://www.lepramisszio.hu/tunetei/>

A Bethesda-tavi beteg meggyógyítása: Robert Bateman (1877) – The Pool of Bethesda

Forrás: https://en.wikipedia.org/wiki/Pool_of_Bethesda#/media/File:Robert_Bateman_-_The_Pool_of_Bethesda_-_Google_Art_Project.jpg

Giovanni Domenico Tiepolo (1759) - Jesus Healing the Paralytic at the Pool of Bethesda

Forrás: <http://www.rococo-in-art.org/Jesus-Healing-the-Paralytic-at-the-Pool-of-Bethesda,-c.1759-large.html>

A feltárt **Bethesda** ma.

Forrás: <http://www.idegenvezetesizraelben.ro/evangeliumi-keresztény-turak-izraelben.php>

Forrás: <http://www.seetheholyland.net/pools-of-bethesda/>

Forrás: <https://www.drivethruhistory.com/pool-of-bethesda/>

A naini ifjú. Forrás: <http://karmelitaikon.blogspot.hu/>

Woditzer Judit síremléke, Kőszeg – Jézus . feltámasztja a naini ifjút. Forrás: https://www.kozterkep.hu/~/21525/Jezus_feltamasztja_a_naini_ifjut_Koszeg_1930.html

Jairus lányának feltámasztása: Vasily Polenov (1871) – The Raising of Jairus' Daughter

Forrás: <http://www.the-athenaeum.org/art/full.php?ID=239587>

Ilya Repin (1871) – Raising of Jairus Daughter

Forrás: <https://www.wikiart.org/en/ilya-repin/raising-of-jairus-daughter2-1871>

Videó: <https://www.youtube.com/watch?v=dM841HJQVQM>

Lázár feltámasztása: Giotto (1304-1305): Lázár feltámasztása

Forrás: http://www.biblia.hu/muv_jkm/hq/jkm_h_34.jpg

Caravaggio: Lázár feltámasztása

Forrás: <https://mno.hu/grund/romaban-lathato-a-lazar-feltamasztasa-1084500>

Videó: <https://www.youtube.com/watch?v=vQDv3UDxBtI>

A csodálatos halfogás: Raffaello Sanzio: A csodálatos halfogás 1515

Forrás:

[https://hu.wikipedia.org/wiki/J%C3%A9zus_csod%C3%A1inak_list%C3%A1ja#/media/File:V%26A_-_Raphael,_The_Miraculous_Draught_of_Fishes_\(1515\).jpg](https://hu.wikipedia.org/wiki/J%C3%A9zus_csod%C3%A1inak_list%C3%A1ja#/media/File:V%26A_-_Raphael,_The_Miraculous_Draught_of_Fishes_(1515).jpg)

Az 5000 ember megvendéglése: sevillai festő (18.sz.)

Forrás: <https://www.europeana.eu/portal/hu/record/2032004/14818.html#&gid=1&pid=1>

Videó: <https://www.youtube.com/watch?v=N15eWRIYyBo>

<https://www.youtube.com/watch?v=dEDSab59Yic>

<https://www.youtube.com/watch?v=8E6cA28UB2w>

A tenger lecsendesítése:

Video – Reisinger János irodalomtörténész a Genezáret-tavi viharról:

<https://www.youtube.com/watch?v=hTcmkaGyOvs>

Forrás: <http://izraelbeutazunk.parokia.hu/hir/mutat/1060/>

Virtuális séta: <https://www.teologiablog.hu/virtualis-seta-galileai-tenger>

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=qMYh5isy7Vs&t=2s>

Vicces csodák: A Minden6ó c film 35:00-től 36:00-ig <https://www.youtube.com/watch?v=XgBFIL8JgpI>

PPT-s óravázlat a csodákról:

<https://drive.google.com/open?id=1QBudC3ZSbbkxowGT-LWT4nHnJTM97xNx>

JAVASOLT ARANYMONDÁS, MEMORITER:

„...aki énhozzám jön, azt én nem küldöm el!” Jn 6,37b

„Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is, él!” Jn 11,25

RÖGZÍTÉS, ELMÉLYÍTÉS, HÁZI FELADAT

A) Az osztályt öt csoportra oszthatjuk, ahol a kiadott fogalmakat beszéljük meg tanári instrukciók alapján. A fogalmakat és kérdéseket, instrukciókat kis papíron a kezükbe adjuk, 4-5 diák beszélje meg az ott látottakat. Csoportmunka után az öt gyógyítási csoda megbeszélése az előzetes csoportmunkához kapcsolódva:

Az **1. csoport** fogalma a **hit- hiszékenység**: Mi a különbség a két fogalom között? Mit jelent számodra az egyik, mit jelent a másik fogalom? Hogyan használják ki az emberi hiszékenységet a reklámok, csalók?

Mit jelent a hit? Bibliai megfogalmazás: „A hit pedig a remélt dolgokban való bizalom, és a nem látható dolgok létéről való meggyőződés.” Zsid 11,1 – Mit jelent ez az Ige? Hogyan kapcsolódik hozzá a szívbeli bizalom?

Élő gerincműtét a Budapest TV-ben. <https://www.youtube.com/watch?v=OBcPGORlq1o>

Miben hisz egy beteg ember? Meddig megy el? Hogyan lehet ezt kihasználni? Tudnak-e a diákok olyan esetet, amikor valaki visszaélt azzal, hogy egy beteg ember mindent meg akar tenni annak érdekében, hogy meggyógyuljon? Az asszony „sok orvostól sokat szenvedett” – ez ma is előfordulhat, amikor „sarlatánok” akarják kihasználni a beteg ember hiszékenységét.

A csoportmegbeszélés alapján a **vérfolyásos asszony hitének** története – ő csak Jézus ruhája szegélyének a megérintésétől is gyógyulást remélt, pedig korábban már „sok orvostól sokat szenvedett”. Nem mindegy miben/kiben hiszünk! A Krisztusba vetett hit nem egyenlő a hiszékenységgel. Ő Krisztus hatalmában hitt, és abban, hogy még a ruha szegélyének megérintése is elég ahhoz, hogy gyógyulás történjen.

A **2. csoport** fogalma a **vakság**. Ismerős-e a „Láthatatlan kiállítás”? Mitől más egy vak ember élete? Ismernek-e ilyen személyt? Hogyan élnek? Hogyan közlekednek? Hogyan tudják megcsinálni a mindennapi dolgaikat? Hogyan olvasnak? (Ha van lehetőségünk, egy Braille írásos szöveget is a kezükbe adhatunk, ha mást nem, egy gyógyszeres dobozt.)

Ha van rá lehetőség, játszani is lehet a csoportban: bizalomjáték – az egyik diák szemét bekötjük, s az átrendezett teremben egy társa szavára kell közlekednie az asztalok és székek között. Merek-e „vakon bízni” a társamban? Kérdés: Hogy érezted magad, amikor semmit nem láttál és a társadban kellett „vakon megbíznod”? Mertél bízni benne? Hogyan érezte magát a vezető, akire rá volt bízva egy kiszolgáltatott társa?

A csoport megbeszélés után **Bartimeus történetének** átbeszélése - aki vak emberként kiszolgáltatott volt a környezete számára, koldulásból tengette mindennapjait, de Jézus közeledtét hallva, mert kiabálni, s nem lehetett visszatartani. Ő a legtöbbet akarta Jézustól: a teljes gyógyulást!

A **3. csoport** fogalma a **barátság**: meddig megyünk el a barátainkért? Mit teszünk meg értük, ők mit tesznek meg értünk? Esetleg lerajzolhatnak egy „igaz barátot”, a rá jellemző dolgok kiemelésével (pl. hűséges, mindig lehet rá számítani stb) Mit jelenthet a következő bibliai Ige: „Mindig szeret a barát, de testvérré a nyomorúságban válik.” (Péld 17,17) A csoportbeszélgetés kapcsán a **béna meggyógyítása** történetének átbeszélése. Mit tettek meg ezek az emberek a beteg társukért?

A **4. csoport** fogalma a **kiközösítés** – volt-e már ilyenben részünk? Mi miatt közösíthetnek ki minket? Mi miatt zárkózunk el mi másoktól? Milyen érzéseket vált(hat) ki bennünk, ha kiközösítenek? <http://ofi.hu/kikozosites> - képelemzés, beszélgetsenek a képekről, annak hatásáról. A kiközösítés témakör kapcsán a **tíz leprás** történetének átbeszélése. Ennél a történetnél a hála-hálaadás is lehet megbeszélhető fogalom, hiszen kihegyezhetjük a történetet arra is, hogy a 10 leprás közül pusztán 1 tér vissza, hogy hálát adjon Jézusnak a csodás gyógyulásért. Mi mindenért lehetünk hálásak? Sorolják fel a diákok azokat a dolgokat, amikért a mai napon hálásak. Át szoktuk-e következetesen gondolni, hogy miért lehetünk hálásak? Beszéljük meg a következő kis írást:

„Hálás vagyok

A feleségért, aki azt mondja: hot-dog a mai menü, mert itthon van velem és nem máshol, valaki mással.

A férjért, aki csak a tévét bámulja egész nap a kanapén, mert itthon van velem és nem a kocsmában.

A kamasz gyermekemért, aki a sok mosatlan miatt siránkozik, mert ez azt jelenti, hogy itthon van és nem valahol az utcán...

A rendetlenségért, amit egy buli után kell feltakarítanom, mert ez azt jelenti, hogy barátokkal vagyok körülvéve.

A ruhákért, amik egy kicsit feszülnek rajtam, mert ez azt jelenti, hogy van elég ennivalóm.

A templomban mögöttem ülő hölgyért, aki fülsértően énekel, hisz ez azt jelenti, hogy jó a hallásom.

Az ébresztőért, ami kora reggel felriaszt, mert ez azt jelenti, hogy ÉLEK!”

Forrás a teljes szöveggel: <https://turkiztoll.wordpress.com/page/35/?app-download=android>

Az 5. csoport fogalma: **reménytelen- reménykedő-várakozás**

Ószövetségi példa lehet Jákób története, aki a feleségére várt hosszú éveket (1Móz 29), vagy Dávid várakozása Isten ígéretének beteljesedésére arról, hogy király legyen.

Meddig vagyunk készek várni valamire, ami fontos nekünk? Vártunk-e már valamire igazán sokáig? (egyáltalán mit tekintünk soknak, hiszen a 38 éve beteg ember több, mint kétszer olyan hosszú ideig várt, mint amilyen idősök a diákok). Mi ér annyit, hogy várjunk rá?

A csoportmegbeszélés után a **38 éve beteg meggyógyításának** története.

A történettel kapcsolatban bemutatathatjuk a Bethesda gyermekkórházat is.

B) Kettes csoportokban (lehetőleg padtársak, barátok által alkotott csoportokban beszélgetés a következőkről: Te vesztettél-e már el valakit? Mi lehet még veszteség, ha nem konkrét halálesetről beszélünk? Ki segített megvigasztalódni?

C) Csoportmunka: Az osztály 3 csoportban vicces, vagy megdöbbenítő facebook-os felhívást, hírt, reklámot készít a három természeti csodáról. Pl.

a. Halászok! Itt az igazi hal-ÁSZ!

b. KIRÁLY! Nincs több éhezés!

c. Utánunk a vízözön! stb.

D) Élőkép – alkossatok élő szoborképet a csodákról! Melyik momentum ragadott meg benneteket legjobban?

E) Táblázatos összefoglalás a csodákról:

A csoda	Kin segít Jézus?	Hogyan segít Jézus?	Mi a csoda célja?
A vérfolyásos asszony	12 éve beteg nő		
A béna meggyógyítása			
stb			

F) „Az én életem csodája” – házi dolgozat készítése

G) Riport a meggyógyulttal – készíttetek riportot a csodában részt vevő, korábban beteg emberrel!

H) Plakátkészítés – montázskészítés a csodákról (esetleg a csoportbeszélgetés alapján közösen)

X. JÉZUS KRISZTUS SZEMÉLYE A JÁNOS EVANGÉLIUMÁBAN

1/ Fő hangsúly: A Krisztussal való személyes találkozás életet változtat

Kognitív cél: Annak megismertetése, hogy hit az újjászületés alapja

Affektív cél: A megtérés érzelmi hátterének feltárása

Pragmatikus cél: A diákokkal lehetőség keresése arra, hogyan tudjuk a megtérés örömét továbbadni.

Idő-tartam	Óra fő része	Feladat	Taneszköz, célhoz kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	- Jelentés, imádság.	
10 perc	Motiváció, ráhangolódás előzetes ismeretek aktiválása	- Éneklés. - A tankönyv motivációs feladata (TK/61. old: Ezt kérdezném Jézustól, ha találkozónék vele - életem jelentős találkozásai - előzetes ismereteink a szinoptikus Evangéliumokról, miben más János Evangéliuma?	csoporthatás közös megbeszélés, előadás közös beszélgetés közös beszélgetés, táblahasználat
20 perc	Feldolgozási javaslat	- János evangélista személye. - Az Evangélium nézőpontja. - az Evangélium célja. - Jézus találkozásai Nikodémussal és a Samáriai asszonnyal.	táblakép (Lásd: Ismeretek átadása, feldolgozás A pont) táblakép (Lásd: Ismeretek átadása, feldolgozás B pont, majd C pont)
10 perc	Munkáltatás Elmélyítés	- „Titkos találka” játék. - „Amerikából jöttem, mesterségem címere...”	közös játék közös játék
1-2 perc	Házi feladat	- „Jézus vagyok” – szakmai önéletrajz készítése. - Győri József Nikodémus című versének megkeresése, olvasása.	egyéni munka

JAVASLAT TÁBLAI JEGYZETRE

- Az Evangélium szerzője: János:
 - a 12 tanítvány egyike
 - „szeretett tanítvány”
 - Zebedeus egyik fia, Jakab testvére
 - galileai halász
 - tagja a legszűkebb tanítványi körnek

- Az Evangélium megírásának ideje: I. sz. vége

- Az Evangélium nézőpontja:
 - szinoptikus horizontális, míg János vertikális (menny – föld – menny)
 - nincs nemzetségtáblázat, a teremtésig megy vissza, Jézus a testté lett Ige, Isten Fia

- Az Evangélium célja: Jézus a Krisztus, Ő az Isten Fia
Találkozások:
 - felismerik Jézusban a Megváltót (vakon született ember)
 - nem ismerik ezt fel, királlyá akarják tenni (5000 ember)
 - félreértik (Nikodémus)

- Nikodémus:
 - farizeusok vezetője
 - éjjel megy Jézushoz
 - újjászületésről beszélgetnek
 - Nikodémus konkrét emberi ésszel gondolkodik
 - Jézus válasza: a Szentlélekmunkáját nem érteni kell, hanem befogadni

- Samáriai asszony:
 - Júdeából Galileába mennek Samárián át
 - A zsidók és a samáriaiak kapcsolata
 - Jákób kutja - az asszony jön vízért, Jézus inni kér tőle
 - Határátlépések:
 - Zsidó vezető nem beszélget asszonyokkal nyilvános helyen
 - A samáriaiak a zsidók számára tisztátalanok (az edényük is az)
 - Ha tudja, hogy ki az asszony, hogy állhat szóba vele...
 - Jézus az „élet vizét” kínálja, mert Ő a megígért Messiás
 - Az első misszionárius – a város hitének alapja

2/ Óravázlat leírása

JAVASOLT ÉNEK

„Tüzed, Uram, Jézus” (Adj Zengő Éneket – Ifjúsági énekeskönyv)

„Ó, Sion ébredj...” (RÉ 397)

MOTIVÁCIÓ, RÁHANGOLÓDÁS

- A) A ráhangolódás egyik lehetősége a tankönyv által is javasolt feladat (TK. 61. oldal: Te mit kérdeznél Jézustól, ha találkoznál vele? Szerinted ő mit mondana neked?). Ez történhet csoportbontásban, ahol megbeszélik a diákok a tankönyv által felvetett kérdést, majd két csoporttag szituációs játékban előadja, hogy mire jutottak, illetve történhet közös megbeszélés által is.
(Fontos felkészülni arra, hogy komoly kérdések is felmerülhetnek: „miért beteg a nagymamám”, „miért halt meg a rokonom”, „miért van annyi katasztrófa”? stb.)
- B) „Életem jelentős találkozásai” – szintén közös megbeszélés javasolt arról, milyen jelentős találkozások voltak már a diákok életében. Abban a korban vannak, amikor már szerelmi kapcsolatban lehetnek, ez is egy fontos találkozás. Lehetett valamilyen színésszel, sportolóval életre szóló élmény egy találkozás. És reménység szerint lesz olyan diákunk is, aki arról tesz majd tanúbizonyosságot, hogy Jézus Krisztussal találkozott. Ha nem, ezt a találkozást a hitoktató is elmesélheti.
- C) Korábbi ismeretek átisméltése a szinoptikus evangéliumokról. Fellapozva a János Evangéliumát, konkrétan kereshetünk szakaszokat, ahol megnézzük, miben tér el János a szinoptikusoktól. Egy könnyebb feladat lehet: az 5000 ember megvendégelése (Mt 14,13-21; Mk 6,32-44; Lk 9,10-17; Jn 6,1-15). Nagyobb feladat lehet a passió történeteinek (hány szava volt Jézusnak a kereszten?), vagy a feltámadás-történeteknek az összehasonlítása: kivel hogyan találkozott, s hogyan beszélt?)

ISMERETEK ÁTADÁSA, FELDOLGOZÁSA

Általános tudnivalók:

Az Evangélium megírásának ideje: az I. sz. vége

Az Evangélium nézőpontja: - a szinoptikusoké horizontális, János vertikális (menny – föld – menny)

- nincs nemzetségtáblázat, a teremtésig megy vissza, Jézus a testté lett Ige, Isten Fia

Az Evangélium megírásának célja, hogy mindenki felismerhesse, hogy Jézus a Krisztus, az Isten Fia

Találkozások evangéliumának is nevezik, mert szinte minden fejezetben beszélget valakivel. Számára nő és férfi, zsidó, vagy görög, szenvedő, vagy magabiztos, társadalmi rangban előkelő, vagy megvetett ember – egyaránt értékes. Mindenki a maga helyzete szerint beszél, s mindig csak a lényegét mondja el. A találkozásoknak mindig egy nagyobb közösségre nézve is üzenete van. Az egyes ember változása magával hozza a környezet változását is.

Nikodémus: - farizeusok vezetője

- éjjel megy Jézushoz: talán mert fél mások reakciójától, talán mert nappal túl nagy a tömeg Jézus körül
- újjászületésről beszélgetnek – csak az újjászületett ember jut be a Mennyek országába
- Nikodémus értetlen, emberi ésszel gondolkozik: „*Hogyan születethetik az ember, amikor vén?*”
- A Szentlélek ajándéka, akinek munkáját nem érthetjük, csak következményeit látjuk (olyan, mint a szél)
- Az Evangélium szíve: „*Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.*” Jn 3,16
- Nikodémus újra feltűnik kicsit később az evangéliumban, amikor a farizeusok már Jézus ellen szervezkednek, ekkor nyíltan kiáll Jézus mellett (Jn 7,50-52)

A samáriai asszony: - Jézus és tanítványai Júdeából Galileába mennek Samárián át

- A zsidók és a samáriaiak kapcsolata: vallási ellentétek, Samária elkerülése
- Jézus megpihen Sikár városánál, a Jákób kutjánál, a tanítványok élelemért mennek
- Délben egy asszony jön vízért, Jézus inni kér tőle
- Ez szokatlan:
 - o Zsidó vezető nem beszélget asszonyokkal nyilvános helyen
 - o A samáriaiak a zsidók számára tisztátalanok (az edényük is az)
 - o Ha tudja, hogy kicsoda az asszony – hogy állhat szóba vele
- Jézus az „élet vizét” kínálja
- Az asszony családi állapota → emiatt járhat délben a kúthoz, hisz szégyelli magát
- A Messiás: „*Én vagyok az, aki veled beszélek*”
- A samáriaiak hite – már nem az asszony bizonyágtétele, életének megváltozása miatt, hanem mert saját maguk értették meg. Fontos kiemelni, hogy ez a lehetséges és követendő út: hitből hitbe

Háttér-információk:

János evangéliuma: Sorrendben a 4. Evangélium az ÚSZ-i kánonban. Első 20 fejezete a „szeretett tanítvány” (21,20) műve, akit az ógyházi hagyomány a 12 apostol egyikével, Zebedeus fia Jánossal, Jakab testvérével azonosított, a záró (21.) fejezet már inkább a „szeretett tanítvány”-hoz tartozó kör leírása.

1. A 4. evangélium kapcsolata a szinoptikusokkal:

a) Egyezések

A passiótörténet sok részletén kívül az evangéliumban hat olyan elbeszélést találunk (a templom megtisztítása 2,13-22; távolról gyógyítás 4,46-53; az ötezrek megvendégelése 6,1-13; tengeren járás 6,16-21; megkenetés 12,1-8 és a jeruzsálemi bevonulás 12,12-15), melyeknek szinoptikus párhuzamai nyilvánvalóak. Ezekon kívül is vannak részletek, melyek szó szerint megegyeznek Mk-kal és Lk-csal. Jézus szavait a szinoptikusokkal azonosan, szó szerint, máskor csak hasonlóképpen idézi.

b) Eltérések

János földrajzi és időbeli (kronológiai) adatai több helyen nem egyeznek a szinoptikusokéval. Ennek egyik fontos különbsége, hogy Jézus nyilvános működése során nemcsak az utolsó nagyhétben megy fel Jeruzsálembe, hanem ezt megelőzően többször is. Ebből következik, hogy 3 évre teszik a kutatók Jézus tanítói munkájának idejét. Feltűnő, hogy Jézus beszédei a szinoptikusoknál főként Isten országáról, Jánosnál főként a Jézusba vetett hitről szólnak. Formájukat tekintve ezek nem egyes Jézusi mondások gyűjteményei, inkább hosszabb, gyakran párbeszéddel átszótt igehirdetések, mindig egy konkrét témáról

(újjászületés, élővíz, feltámadás stb.). A történetek nem rövid perikópák, hanem hosszabban elbeszéltek történetek. Jézus csodái egyre nagyobbak (jelek), egyre szélesedő tendenciát mutatnak.

c) *A magyarázat* az egyezésekre és az eltérésekre az, hogy János olyan szóbeli hagyományt foglalt írásba, amely részben közös volt a szinoptikusokkal, de megvoltak a maga külön forrásai és szerkesztési szempontjai is. Valószínűleg ismerte a szinoptikusokat, s olvasóit is inkább csak megerősíteni akarta a személyes evangéliumi tudósítással.

3. *Az evangélium forrásai*

Az ún. „háromforrás-elmélet” szerint János a) a »jel« (szémeia)-forrás, csodatörténetek; b) a „kijelentésbeszéd” gyűjteménye és c) egy összefüggő szenvedés- és feltámadástörténet összeállításából keletkezett. Ez a feltevés vitatható, leginkább a jelforrás előzetes meglétét fogadják el néhányan.

4. *Az evangélium vallástörténeti helye*

Az evangélium mélyen a zsidó kultúrkörben gyökerezik (pl. sémita nyelvi formák figyelhetők meg az eredeti görög szövegben, ÓSZ-i utalások stb.), másrészt az is biztos, hogy olyan időből ered, amikor már az egyház és a zsinagóga elszakadtak egymástól. (...)

5. *Az evangélium sajátosságai*

a) *Írói eszközei*

A közös keresztyén hagyomány tudatos megválogatása vagy átalakítása. Stílusához tartozik a sok visszautalás már leírt eseményekre, a történetek részletes kidolgozása, hosszú dialógusok alkalmazása. Jellegzetessége, hogy a történetek Jézus beszédeivel, az utóbbiak viszont az evangélista megjegyzéseivel folytatódnak. A szereplők gyakran egy-egy csoport „típusává” lesznek. Sok helyen alkalmazza az átvitt értelmű szavakat, szimbólumokat: pl. élő víz.

b) *Teológiai célja és jellege*

Azt, amit az ősegyház Jézusról tudott, János nemcsak továbbadni, de értelmezni is kívánta. Célját a 20,31-ben találjuk: „Ezek azért vannak megírva, hogy higgyétek: Jézus a Krisztus”. Krisztológiájára jellemző a praeezisztencia (Krisztus már születése előtt, öröktől fogva létezett), Jézus isteni jellegének előtérbe helyezése, Krisztus és az Atya egységének hangsúlyozása. Az eljövendő dolgokról kevesebbet szól, mint társai.

6. *Szerzője és keletkezési körülményei*

Maga az evangélium nem említi szerzője nevét. A szerzőként szereplő „szeretett tanítvány” azonban Zebedeus fia Jánosra utal. Irenaeus egyházatyja (Kr. u. 180 körül) ezt erősíti meg. Szmirnai Polikárposz püspök (megh. 155) személyesen ismerte Jánost, de nem említette, hogy az a 4. evangélium szerzője. Papiász apostoli atya viszont egy bizonyos „presbiter Jánost” említ. Biztosat tehát nem tudunk, de az ősegyházi hagyomány alapján megmaradhatunk amellett, hogy János a szerző. Szerzetési helyként Kelet-Palesztinát, Szíriát, Kisáziát (Efezus!) szokták jelölni. A 2. szd. elején az egyik papirusz már tartalmazza néhány versét, ezért keletkezése az 1. szd. végére vagy a 2. szd. elejére tehető.

További információ:

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztyen-bibliai-lexikon-C97B2/j-C9F46/janos-evangeliuma-C9F6D/?list=eyJmaWx0ZXJzIjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfQzk3QjIiXX0sICJxdWVyeSI6ICJqXHUwMGUxbm9zIGV2YW5nXHUwMGU5bGI1bWEifQ>

A János evangéliuma szerzője a 20,30–31-ben mondja el szándékát: meg akarja mutatni, hogy Jézus a Krisztus, az Isten Fia, és hogy mindazok, akik ezt hiszik, az Ő ne

vében örök életet nyernek. Néhány sajátosság megkülönbözteti a többi evangéliumtól: különleges hangsúlyt helyez Jézus Krisztus istenségére; ahol maga a Király, s a vele való találkozás áll inkább a középpontban, mint országának valósága; Jézus ebben az evangéliumban szinte alig tanít példázatban; bőséges teret szentel a Szentlélek eljövételének és munkájának. *Felosztása*: 1. a testté lett Ige (1,1–18); 2. tanúságtétel Jézus Messiás voltáról (isteni küldetéséről) (1,19–2,11); 3. Jézus Krisztus önmagáról szóló kinyilatkoztatása szavakban és tettekben (2,12–12,50); 4. Krisztus önmagáról szóló kinyilatkoztatása kereszthalálában és feltámadásában, melyet János megdicsőítettetésnek is nevez (13–21).

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-bibliai-nevek-es-fogalmak-lexikona-C7907/j-C80B9/janos-evangeliuma-C80FE/?list=eyJmaWx0ZXJzIjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfQzc5MDciXX0sICJxdWVyeSI6ICJqXHUwMGUxbm9zIGV2YW5nXHUwMGU5bGl1bWEifQ>

További fogalmak

Nikodémus: A görög *nikodemosz* személynév az intertestamentális kori zsidóságban gyakori, az ÚSZ-ben csak a János evangéliumában fordul elő. János evangélium szerint előkelő farizeus, „Izrael tanítója”, a zsidó nagytanács tagja, aki komolyan érdeklődik Jézus iránt és egy éjjel meg is látogatja (Jn 3,1-10). A látogatáskor kialakult beszélgetés mutatja Jézus és a farizeusi gondolkodás közötti alapvető különbséget (Jn 3,3-21). Jézus nagytanácsbeli elítéltetésekor emlékezteti a tanács tagjait arra, hogy az érvényes zsidó jog szerint nem lehet senkit sem kihallgatás nélkül elítélni (Jn 7,50k). Jézus holttestének kiadatása után 100 fontnyi, megmagyarázhatatlanul sok (vö. Jn 12,3-5), mirhából és aloéból készült kenetet hozott a bebalzsamozáshoz (Jn 19,39k).

További információ: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztyen-bibliai-lexikon-C97B2/n-ny-CA32B/nikodemus-CA387/?list=eyJmaWx0ZXJzIjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfQzk3QjIiXX0sICJxdWVyeSI6ICJuaWtvZFx1MDBIOW11cyJ9>

Samária: 1. *Név és jelentésköre*. A Bibliában többnyire az északi országrész, a szűkebb értelemben vett Izrael fővárosának a neve. Az 1Kir 16,24 szerint a hegy tulajdonosát, amelyen a város épült, Semer-nek (h. *semer*) hívták, róla nevezték el a várost Samáriának (h. *sómron*). Nyilvánvaló azonban, hogy Semer neve valamilyen régi tradíciót őrzött, hiszen a várost körülvevő dombvidéket, amely északon az Efraim hegységhez kapcsolódott, és a Jezréel-síkságig nyúlt, Samária hegyeinek vagy hegyvidékének nevezték. Többször szerepel az északi országrész, Izrael neveként is (1Kir 13,32; 2Kir 17,24kk; 18,34; 23,19kk8; Hós 7,1; 8,5k).

2. *A város alapítása, fekvése*. A várost Omri király (Kr. e. 885-874) alapította, azzal a szándékkal, hogy a Dávid házától elszakadt országrész fővárosa legyen. Samária hegyét Omri két tántum ezüstért megvásárolta Semertől (1Kir 16,24). Így a város Omri, majd az őt követő izraeli királyok személyes tulajdona volt. Omri tehát Jeruzsálemhez hasonló fővárost, királyi és kultuszi központot akart teremteni. S ha Jeruzsálem a Dávid, illetve a Dávid háza tulajdona volt, legyen Samária az izraeli királyok tulajdona. A lakóházak a várdombtól keletre voltak. A dombon Omri palotát építtetett, amit védőfallal vett körül. Valószínű, hogy az 1Kir 22,38-ban említett tó is Omriidejéből származik. Omri rövid ideig uralkodott. A várost szinte bevehetetlen erősséggé Omri fia, Aháb építette ki. Aháb az egész hegykúpot igen erős és nagyon gondosan megépített kazamata-falakkal vette körül, aminek egy kis szárnya valószínűleg II. Jeroboám (Kr. e. 783-752) korából származik. A palotától nyugatra voltak a raktárépületek. A tó az északi

oldal nyugati sarkának a közelében volt, ettől nem messze, keletre építette Aháb a híres elefántcsont palotát. Aháb Baálnak templomot építtetett, Asérának pedig szobrot készíttetett (1Kir 16,32k). Samária Jeruzsálemtől északra 50 km-re, Sikemtől északnyugatra 10 km-re, a Palesztinát átszelő észak-déli útvonal mentén feküdt. A B többször is megemlíti, hogy a város alatt húzódó völgy rendkívül termékeny volt (Ézs 28,1.4). A régészeti leletek szerint már nagyon régen lakott hely volt. Samária tehát, mint nagyon sok más város, régi települések romjai felett épült. Központi helyzeténél fogva alkalmas volt arra, hogy Izráel fővárosa legyen. Mivel azonban az említett főútvonal közelében feküdt, ezért könnyen megtámadható volt.

3. Története: A város osztozott Izráel vérvivataros történetében. Már Omrinak meg kellett engednie, hogy arám kereskedők házakat építsenek benne (1Kir 20, 34). Az Omri-dinasztia idején több súlyos arám ostromot állt ki (1Kir 20,1kk; 2Kir 6,24kk; 7,1kk). Az Omri-dinasztiát elsöpörte Jéhu (Kr. e. 841-814) lázadása, de Samária továbbra is Izráel fővárosa maradt. A város fejlődése II. Jeroboám (Kr. e. 783-752) halálával véget ért. Az asszír terjeszkedés egyre jobban fenyegette Izráelt. Végül V. Salmaneszer, Hóséa uralkodásának kilencedik esztendejében, háromévi ostrom után, Kr. e. 722-ben elfoglalta és lerombolta (2Kir 17,6). Későbbi feliratokon V. Salmaneszer utóda, II. Szargón dicsekszik ezzel a győzelemmel. Samária elesésével az északi országrész, Izráel is elpusztult, úgy, ahogyan bűneik, bálványozásuk miatt a próféták ezt előre meghirdették (Ám 6,1kk; Ézs 28,1kk; 2Kir 17,7kk). Az asszírok az ország lakosságát elhurcolták, s idegenekkel telepítették be. Ebből a keverék lakosságból keletkeztek a samaritánusok (2Kir 17,24kk). Kr. e. 720-ban részt vett egy II. Szargón elleni felkelésben, de továbbra is az asszír, majd az ezt követő babiloni, perzsa birodalom része maradt. A várost hamarosan felépítették, s a róla elnevezett tartomány fővárosa s a helytartó székhelye lett. Nehémiás korában Szanballat volt Samáriában a helytartó (Neh 2,10.19.33; 4,1). Időközben Sikem politikai jelentőségben túlszárnyalta Samáriát, Szanballat székhelye is Sikemben volt. A Kr. e.-i 4. szd. második felében a samaritánusok fővárosuként újjáépítették Samáriát. Nagy Sándor Kr. e. 332-ben elfoglalta, sok samaritánust Sikembe száműzött belőle, és Samáriát szír és macedón zsoldosokkal telepítette be. Mindkét város tovább virágzott: Sikem a samaritánusok központjaként, Samária pedig pogány, hellenista kolóniaként. I. Hyrkanosz János (Kr. e. 134-104) Kr. e. 107-ben elfoglalta és lerombolta Samáriát. A hasmoneusok kényszerítették a samaritánusokat, hogy vegyék fel a zsidó vallást. Így vallási téren, csekély régi hagyománytól eltekintve, ezeknek a samaritánusoknak a korábbi idők samaritánusaihoz semmi közük sem volt. Lényegében ismerték a zsidó hitet, s nem tartoztak semmilyen nagyobb szektához. A rómaiak korában Pompeius utóda, Gabinus újra felépítette a várost. Fénykorát Nagy Heródes (Kr. e. 37-4) érte el. Heródes Kr. e. 30-20 között új fallal vette körül a várost, fórumot, színházat, pogány templomokat, üzletházakat építtetett benne. Augustusnak is építtetett egy templomot, s a császár tiszteletére Sebastia-nak (mai Szebasztije) nevezte el. A város Fülöp diakónus (evangélista) missziói munkája nyomán keresztyén hitre tért (ApCsel 8,Skk).

További információ: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztyen-bibliai-lexikon-C97B2/s-sz-CA54E/samaria-CA577/?list=eyJmaWx0ZXJzIjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfQzk3QjliXX0sICJxdWVyeSI6ICJzYW1cdTAwZTFyaWEifQ>

Samária Jézus korában: A Jézus korabeli zsidóság a samáriaiakat rosszabbnak tartotta még a pogányoknál is. Ekkor már több évszázados gyűlölködés állt a zsidók és a samáriaiaknak nevezett - szintén zsidó gyökerű - népcsoport között. Az ellenszenv annyira erős volt, hogy Samária területére zsidó ember nem tette be a lábát, még akkor sem, ha ez nagyban megnehezítette a közlekedést. Az ország nagyrészt észak-déli kiterjedésű, és Samária közepén helyezkedik el, majdnem teljes szélességében elfoglalva az

ország területét. Tehát, ha valaki a délen fekvő Jeruzsálemből az északi Galileába indult, nem egyenesen Samárián keresztül ment, hanem keleti vagy nyugati irányban hatalmas kerülővel jutott csak célba.

A szembenállás története Salamon király halála után kezdődött, amikor a nép két külön királyt választva kettészakította az országot. A szakadás nem csak területi, kultikus értelemben is megtörtént. A déli, jeruzsálemi templom helyett az északi területek lakói két saját szentélyt építettek és ott gyakorolták tovább vallásukat. Északot (Izrael) azután bekebelezte AsszírIA, amely nemcsak deportálta a népet keletre, hanem a helyére idegenektelepített, akikkel az ottmaradt gyér zsidóság az idők folyamán családilag, vallásilag keveredett.

Másfél évszázad múlva a déli zsidóságot (Júda) is elérte ez a sors, őket az Újbabiloni Birodalom igazta le és telepítette ki. Az északi zsidósággal szemben azonban ők megőrizték vallási és nemzeti tisztaságukat. Különálló kolóniákat alkottak, csak egymással házasodtak, és a babiloni vallási türelemnek köszönhetően saját vallásukat gyakorolták.

Amikor a következő nagyhatalom, Perzsia legyőzte Babilont, a foglyok engedélyt kaptak a hazatérésre, s ezzel a lehetőséggel sokan éltek is. Kyros perzsa király még pénzt is adott a jeruzsálemi templom újjáépítésére, amiben a samáriaiak is segíteni akartak, de a júdeaiak – tisztátalanságukra hivatkozva – elutasították őket. Ennek a vége komoly ellenségeskedés lett. A samáriaiak leállították a templom építését azzal, hogy feljelentették a júdeaiakat a perzsa hatóságoknál, miszerint nem templomot, hanem erődöt építenek.

A déliek végül sok évnyi küzdelem után felépítették a templomot, valamint politikai és vallási reformot hajtottak végre. Ennek során teljesen és végleg kizárták a társadalmi és vallási életből a samáriaiakat, akik ezért saját templomot építettek a Garizim-hegyen, amelynek a romjainál még Jézus idejében is folyt a kultusz.

Jézus korában a zsidók számára megvolt a bejáratott kerülőút dél és észak között, amit követve nem kellett Samária területére lépni. Forrás: <https://www.teologiablog.hu/a-samariai-asszony-1/>

Térkép a területek elkülönítésével: <https://www.lds.org/scriptures/bible-maps/map-11?lang=hun>

Garizim: Izrael északi részén, Sikem város közvetlen közelében emelkedő hegy (881 m). Egy völgyet zár le, amelynek É-i oldalát az Ébál-hegy határolja.

Mózes parancsára ezen a hegyen kellett Izrael hat törzsét a Jordánon való átkelés után felállítani és innen kellett megáldani a népet (5Móz 11,29; 27,12; Józ 8,33; Simeon, Lévi és Júda, Issakár, József és Benjámín törzse). Velük szemben, az Ébál hegyén állott a másik hat törzs, hogy átkot mondjanak (5Móz 27,13).

A Garizim-hegy csúcsán mondta el Jótám híres példázatát a fák királyválasztásáról (Bír 9,7kk).

A Kr. u. 4. szd.-ban ezen a hegyen építették fel a zsidóságtól elszakadt samaritánusok a maguk templomát, amelyet Johannesz Hirkanosz Kr. e. 128-ban leromboltatott. Jézusnak asamáriai asszonnyal folytatott beszélgetése (Jn 4,1-41) mutatja azonban, hogy a samaritánusok továbbra is ezt a hegyet tartották istentiszteletük központjának (vö. 20. v.).

További információ: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztien-bibliai-lexikon-C97B2/g-gy-C9D14/garizim-C9D2C/?list=eyJmaWx0ZXJzJjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfQzk3QjliXX0sICJxdWVyeSI6ICJzYW1cdTAwZTFyaWFpIGFzc3pvbnkifQ>

Képek, videók

Samáriai asszony videó: 24:20-tól 29:50-ig: <https://www.youtube.com/watch?v=Yhpo8QYUBrA>

Jan Joest: Jézus a samáriai asszonnal beszélget Jákóbkútjánál
1505-1508, 86x107 cm, St. Nicolai, Kalkar

Forrás: http://www.biblia.hu/muv_jkm/jkm_18.htm

Annibale Carracci: Krisztus és a samáriai asszony 1597 körül

Forrás: <http://www.adorans.hu/node/2649>

Samária (Forrás:

[https://en.wikipedia.org/wiki/Samaria#/media/File:Samaria_from_the_Minaret_of_Mosque_\(4879149239\).jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Samaria#/media/File:Samaria_from_the_Minaret_of_Mosque_(4879149239).jpg))

Forrás: <https://hu.pinterest.com/pin/469218854900301610/>

Garizim hegy:

Forrás: <https://www.bibelwissenschaft.de/wibilex/das-bibellexikon/lexikon/sachwort/anzeigen/details/garizim-1/ch/26095d69f0dcb598abf82ab5c92326c9/>

Nikodémus: Árvai Márta: Jézus és Nikodémus, 2002. Olaj, vászon

Forrás: http://biblia.hu/a_biblia_a_magyar_kepzomuveszetben/nikodemus

Jézus és Nikodémus videó:

<https://www.youtube.com/watch?v=h2qnZuCJves>

János evangéliuma és a további „jánosi iratok”

Öt könyv köthető János apostolhoz: 1. János evangéliuma

2. János 3 levele

3. Jelenések könyve

Bár a szövegkritikai kutatások sok kérdőjelet tettek az öt könyv- egy szerző gondolatához, érdemes legalább ezen az órán kitérni a levelekre és a Jelenések könyvére (továbbiakban már nem sok információ lesz ezekről), legalább említés-szerűen. Vannak, akik azokat a fogalmakat keresik, amelyek alapján az öt írás egy stílust hordoz, s kifejezetten „jánosi teológiáról” beszélnek. Ez az irány segíti az önálló felfedezést, a személyes bibliaolvasás kezdeteit.

MUNKÁLTATÁS, FELDOLGOZÁS

A) „Titkos találka” – játék:

Az osztályból egy diák kiválasztja egy társát, akivel „találkája” van, és a helyet az osztályteremben, ahol találkozni szeretne. Nem mondhatja ki a választott társa nevét és a konkrét helyet sem, ahol a „találka” lezajlik. Körülírással kell magára ismernie az illetőnek (pl. szemüveges lány, akinek van egy húga, novemberben született stb) és oda mennie a „találka” helyszínére (pl. a középső ablaktól számított 2. pad jobb oldali széke). Ha magára ismer a kiválasztott diák, a helyszínre megy, s ő folytatja a meghívást.

B) „Amerikából jöttem, mesterségem címere...” játék:

A régi játékot a mai diákok talán már nem is nagyon ismerik. Jézusnak a samáriai asszonnal való beszélgetésére utal, amikor a Messiásról beszélgetnek: „Én vagyok az, aki veled beszélek” – mondja Jézus.

Ketten kimennek a szobából és választanak egy mesterséget. Ezután bejönnek és a többieknek mondják: „Amerikából jöttünk, híres mesterségünk címere: sz cs”. (szakács) Majd elmutogatják a választott mesterségüket.

Azt még elmondhatják, hogy egy vagy két szó a mesterség. Ha két szó, akkor a két szó első hangját árulják el, ha egy szó, akkor az első és az utolsó hangot.

Itt a választott mesterség az ÚSZ bibliai foglalkozás legyen: tanítvány, halász, százados, előljáró stb.

JAVASOLT ARANYMONDÁS:

„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” Jn 3,16

HÁZI FELADAT, RÖGZÍTÉS, ELMÉLYÍTÉS:

- A) Miért mondják, hogy a samáriai asszony lett az első misszionárius? Hogyan lett az? Gondold végig a beszélgetést és határozd meg azt a pontot, amikor fontossá lett a számára, hogy amit megtudott az nem csak neki fontos! Válaszodat indokold!
- B) Milyen összefüggésekben hallottad már a MISSZIÓ fogalmát? Mit jelent az egyházon kívül és mit az egyház számára? Ismersz ma misszionáriusokat? Kik ők? Kérdezd meg a lelkészedet mit jelent ma a belmisszió és a külmisszió!
- C) Győri József Nikodémus című versének elemzése.

Forrás: <https://keresztynversek.wordpress.com/2009/06/22/nikodemus/>

Nikodémus nem csak ebben a történetben jelenik meg a Bibliában. Találkozunk vele János Evangéliuma 19. fejezetében is. Ahogyan a vers is írja: „*Ott Nikodémus Kilép az éjből, Régi félelme Bűvös köréből.*”

Mi miatt történhetett meg ez a változás Nikodémus életében? Hogyan alakította át őt Isten Szentlelke? Beszéljessünk erről!

IX. JÉZUS HALÁLA ÉS FELTÁMADÁSA

1/ Fő hangsúly: Jézus Krisztus szenvedése és halála az ember megváltásáért történt, feltámadása pedig az ember megigazulásáért.

Kognitív cél: A Passió-történet részletes megismertetése.

Affektív cél: Jézushoz, mint személyes megváltóhoz való kötődés megalapozása, megerősítése.

Pragmatikus cél: A húsvéti ünnepkör napjainak beépítése személyes ünnepeik közzé

1. Óra: Virágvasárnap

Idő-tartam	Óra fő része	Feladat	Taneszköz, célhoz kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	- Jelentés, imádság.	
8-10 perc	Motiváció és ráhangolódás	- Éneklés: Szemem a bércetekre... 121. zsoltár. - Ünnepeink: Tk. 67. oldalán található kördiagram részletes értelmezése. - Dicsőséges bevonulás – hogyan történt az ókorban? - Páska-zarándoklat: az ószövetségi zarándokénekek megismerése (Zsoltárok könyve).	kiscsoportos feladat kivetítő Bibliahasználat
20 perc	Ismeretek átadása, feldolgozási javaslat	- Szamár-hát: a békesség fejedelmének érkezése. - Dávid fia – Bartimeus tudta... - Mit tud a Messiás? - Templomtisztítás.	frontális munka Bibliahasználat, egyéni munka frontális munka

10 perc	Munkáltatás elmélyítés	<ul style="list-style-type: none"> - „Jézus az én Királyom!” – hogyan válhat Királlyá Jézus az életünkben? - „Ha haragusztok is...” 	<p>csoportmunka (lásd Munkáltatás, feldolgozás A pont)</p> <p>csoportmunka (lásd Munkáltatás, feldolgozás B pont)</p>
1-2 perc	Házi feladat	<ul style="list-style-type: none"> - Történelmi példák – kik vonultak be dicsőségesen és hova? - Otthoni gyűjtőmunka: keressünk szamaras történeteket az Ószövetségből. 	<p>tankönyvhasználat</p> <p>otthoni gyűjtőmunka</p>

JAVASLAT TÁBLAI JEGYZETRE (Virágvasárnap)

- Betfagé, Olajfák hegye → tanítványok elküldése a közeli faluba
 - A szamár („Az Úrnak van szüksége rá”)
 - A próféciák beteljesedése (Zak 9,9)
- A felsőruhák leterítése, pálmaágak → Jézus a király!
 - A tanítványok és a nép öröme
 - „Hozsánna Dávid fiának, áldott, aki jön az Úr nevében!”
 - A farizeusok reakciója
- Templomtisztítás

2. Óra: Nagycsütörtök

Idő-tartam	Óra fő része	Feladat	Tan eszköz, célhoz kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	- Jelentés, imádság.	
8-10 perc	Motiváció és ráhangolódás	- 457/1 – Ó Jézus árva ... - „Kenyered és borod táplál engem...” - „Uram, közel voltam hozzád”. - Páska – szabadulás a fogságból (ÓSZ). - Vacsorai előkészületek – mi kell hozzá? - Jogtalan rágalmazás – becsületsértés: hogyan tudnak bennünket megalázni?	éneklés bibliai gyűjtőmunka egyéni/csoportos (lásd: Motiváció, ráhangolódás C pont) közös beszélgetés (lásd: Motiváció, ráhangolódás D pont)
30 perc	Ismeretek átadása, feldolgozási javaslat	- Páska – szabadulás a bűnből (Egyiptomi szabadulás - Jézus) - Úrvacsorai jegyek – ételből test, borból vér? - Péter tagadása – a bűnbánat. - Vallási per: Isten Fia istenkáromló? - Római kori kínzóeszközök.	frontális munka Bibliahasználat, egyéni munka frontális munka frontális munka
1-2 perc	Házi feladat	- Házi feladat: keressünk képeket és videókat páska-vacsoráról.	otthoni gyűjtőmunka

JAVASLAT TÁBLAI JEGYZETRE (Nagycsütörtök)

- Az utolsó vacsora
 - Egyiptomból való szabadulás – utolsó csapás → bárány → helyettes áldozat → élet
 - Jézus áldozata → helyettes áldozat → a bűnös ember élete
 - Előkészületek
 - Megtörtetett kenyér → „Ez az én testem”
 - Kiöntött bor → „Ez az én vérem”
 - „Aki velem mártja kezét a tálba → Júdás
- Júdás árulása (30 ezüstpénz)
- Az Olajfák hegyén → Krisztus imádsága: „Legyen meg a te akaratod”
- A Gecsemáné kert
- Az áruló csók
- Jézus elfogatása és csodája → a főpap szolgájának füle
- A Nagytanács előtt
- Péter tagadása

3. Óra: Nagypéntek

Idő-tartam	Óra fő része	Feladat	Taneszköz, célhoz kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	- Jelentés, imádság.	
8-10 perc	Motiváció és ráhangolódás	- RÉ 341/1 „Ó Krisztusfő, te zúzott” - Ószövetségi Messiás-proféciák. - Római birodalom – ki-mit-tud? - Temetési szokások – gyász.	éneklés bibliai gyűjtőmunka egyéni/csoportos egyéni egyéni/csoportos

20 perc	Ismeretek átadása, feldolgozási javaslat	<ul style="list-style-type: none"> - Politikai per – Pilátus vs. Zsidók. - Kereszthalál – ritka halálnem? - Jézus utolsó szavai – személyes útravalók és az ár kifizetése. - Krisztus halála és a természeti jelenségek – a templom kárpitja. 	<p>csoportos</p> <p>frontális</p> <p>frontális</p> <p>frontális</p>
10 perc	Munkáltatás elmélyítés	<ul style="list-style-type: none"> - Krisztus halála orvosi szemmel. 	közös beszélgetés (Lásd: Munkáltatás, feldolgozás C pont)
1-2 perc	Házi feladat	<ul style="list-style-type: none"> - Keressünk képeket és videókat a korabeli temetkezési szokásokról - Biblián kívül: mit tudunk Pilátusról? Ki volt ő? 	otthoni gyűjtőmunka

JAVASLAT TÁBLAI JEGYZETRE (Nagypéntek)

<ul style="list-style-type: none"> • Jézust átadják Pilátusnak • Heródesnél • Jézus Pilátus előtt – „Ecce homo” • Barabbás • Jézus megkínzása és megcsúfolása • A Via Dolorosa • A Golgota • Krisztus a kereszten <ul style="list-style-type: none"> - A két lator - Katonák a kereszt alatt – „köntösömre sorsot vetettek” - Krisztus 7 szava a kereszten • Jézus temetése
--

4. Óra: Húsvét

Idő-tartam	Óra fő része	Feladat	Taneszköz, célhoz kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	- Jelentés, imádság.	
8-10 perc	Motiváció és ráhangolódás	- Éneklés: 356/1 – „Felvirradt áldott, szép napunk” - „Örvendjetek, mert Isten úgy szeret” - Húsvéti szokásaink. - Mission (Im)possible – vannak lehetetlen küldetéseink? - Feltámadás – misztérium vagy valóság?	éneklés közös, vagy csoportos beszélgetés
30 perc	Ismeretek átadása, feldolgozási javaslat	- Temetési szokások – balzsamozás /mumifikáció. - Nők szerepe – utolsókból első? Magdalai Mária és az asszonyok Jézus sírjánál - Jézus megjelenései – Tamás, Emmausi tanítványok, Péter. - Mit hiszek?	frontális frontális frontális Közös beszélgetés
1-2 perc	Házi feladat	- Házi feladat: húsvét kedvelt téma a művészetben – légy művész: rajzolj, fess, formázz!	otthoni gyűjtőmunka

JAVASLAT TÁBLAI JEGYZETRE (Húsvét)

- Asszonyok a sírnál – „Ki hengeríti el a követ?
- Magdalai Mária találkozása Jézussal
- Jézus megjelenik a tanítványoknak – Tamás nincs ott („Békesség nektek”)
- Az emmausi tanítványok
- Jézus és Tamás
- A Tibériás tengernél

2/ Óravázlat(ok) leírása

JAVASOLT ÉNEK

„Szemem a bércekre...” (RÉ 121)

„Az Úr van itt...”

Forrás: https://csecsy.hu/konyvek/enekeskonyv/az_ur_van_itt

„Ó, Jézus, árva csendben...” (RÉ 457)

„Kenyered és borod táplál engem...”

Forrás: <http://sarokko.com/wp-content/uploads/2018/02/Kenyered-%C3%A9s-borod-t%C3%A1pl%C3%A1l-engem.pdf>

„Uram, közel voltam hozzád”

Forrás: https://csecsy.hu/konyvek/enekeskonyv/uram_kozel_voltam_hozzad

„Ó Krisztusfő, te zúzott” (RÉ 341)

„Felvirradt áldott, szép napunk” (RÉ 356)

„Örvendjete, mert Isten úgy szeret”

Forrás: https://csecsy.hu/konyvek/enekeskonyv/orvendjete_mert_isten_ugy_szeret

MOTIVÁCIÓ, RÁHANGOLÓDÁS

A) Ünnepekörök: konfirmációi felkészítésen az fiatal találkozik ezzel a kördiagrammal, amely a TK 67. oldalán van. Nézzük most a Húsvétot: mely mozgó ünnepként meghatározza a Pünkösöd időszakát is. A Húsvét meghatározása (az első niceai zsinat határozata szerint) : a tavaszi napéjegyenlőséget követő első holdtölte utáni vasárnap. (Érdekes lehet megkeresni az első és az utolsó lehetséges időpontját a Húsvétnak, ha tudjuk, hogy a tavaszi napéjegyenlőség időpontja *március 21.*)

- B) A diadalmas bevonulás az ókorban, jelen esetben a Római Birodalomban egyedül a császárnak járt ki. De minden nemzet uralkodói között találunk olyanokat, akik egy győztes csata után dicsőségesen vonultak be a fővárosba visszatérve, vagy a leigázott városba. A magyar történelemben is voltak ilyen bevonulások. Melyről videófelvétel is készült már: Horthy Miklós Budapestre való bevonulása. Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=uRcRapmCBPY>
- C) Páska-vacsora: a Páska-vacsorát a zsidók széder-vacsorának nevezik, mely az alábbi honlapon részletesen megtalálható. Kövessük végig ennek menetét és próbáljuk összehasonlítani a bibliai leírással! Forrás: https://www.chabad.org/holidays/passover/pesach_cdo/aid/117054/jewish/A-szder-lefolysa.htm
- D) Jogtalan rágalmozás – hogyan tudnak engem megalázni? Közös beszélgetés arról, volt-e már a diákoknak olyan élményben részük, amikor valami miatt jogtalanul őket vádolták, büntették. Ismerünk-e koncepciók pereket a történelemből?
- E) F fiatalok számára néha tabu számba megy, mégis elkerülhetetlen esemény a gyász. Ha eléggé felkészültek vagyunk, akkor beszélgetést indíthatunk veszteségeinkről, ha távolabbi hozzátartozó temetésén vettünk már részt, akkor az ott látottakról, tapasztaltakról. Milyen temetkezési szokások érvényesek ma Magyarországon? Koporsós, vagy urnás temetés-e számukra elfogadhatóbb? Tudnak-e alternatív temetkezési folyamatról? Urnát temessük el, vagy vigyük haza? Hogyan sikerülhet az embernek a gyászt feldolgozni?
- F) Milyen húsvéti szokások vannak érvényben ma? Hogyan változtak a szokások az évszázadok, évtizedek alatt? Tudjuk, hogy hazánkban a locsolkodás szokása a termékenységhez kapcsolódott, de ugyan ez volt a szimbolikája a húsvéti tojásnak is. Mégis, mintha ez manapság kiveszőben lenne, sokszor már nem is mennek a fiúk locsolkodni; a vizet, melyet annak idején vederből locsoltak a lányokra, később felváltotta a szóda, majd a kölnivíz; de a vendégváró szokások is jócskán megváltoztak. Vannak-e a csoportban olyanok, akik még tartják ezt a régi hagyományt, illetve tudnak-e régi hagyományos locsolóverset mondani (nem a mai modern kétsorosra kell gondolni)?
- G) Mit tudunk a Római Birodalomról? Ki-mit-tud szerűen, akár pontszámokat adva egyre nehezebb kérdésekért összeállíthatunk egy olyan kérdéssort, mely az előzőleg tanultakra épít. Visszamehetünk Róma alapításáig, kérdések lehetnek a birodalom létrejöttének körülményei, a császárság intézményének kezdete, híres császárok, és eljuthatunk egészen a Római Birodalom bukásáig.

ISMERETEK ÁTADÁSA, FELDOLGOZÁSA

Általános tudnivalók

A Húsvétot nem Jézus korától ismerjük, mint ünnepet. A zsidó nép számára – így Jézus számára is – ez egy régi ünnep volt, mely az Egyiptomból való szabadulás emlékét hordozta, konkrétan a tizedik csapástól való megmenekülésüket (2Móz 11-12-13 fejezetek). Amikor Isten a tíz csapás utolsó pontjához ért, figyelmeztette Mózeset, hogy egy olyan csapás közeleg, amely nem válogat – minden házban az elsőszülött halálát hozza magával. De mégis van remény menekülni, mert egy jel által életben maradhat az elsőszülött. Ha egy levágott bárány vérével bekenik az ajtófélfát és a szemöldökfát, akkor Isten angyla azt a hajlékot átutorja. A héber nyelvben ez a *peszah* szó (jelentése: átugrani) és ebből jött az ünnepnek a neve is – ennek magyarosított formája a *páska*.

A páska ünnepe alkalmával nem csak bárányhúst, hanem többek között kovásztalan kenyeret is ettek (vö. kovásztalan kenyerek ünnepe: 3Móz 23)), melyre azért volt szükség, mert arra emlékeztetett, hogy a kivonulás sietségében nem volt idő megkeleszteni az útra való tésztát, mielőtt Isten kivezette őket. Ezért a kenyér lapos, lángoszerű, de keletlen, száraz volt, és a zsidó hagyomány ezt megtartotta mind a mai napig. Érdekesség, hogy sokan az ünnep nevéből származó ételt, a *pászkát* a zsidó nép tagjain kívül is fogyasztják. (Ha gondoljuk, kóstoltassunk a gyerekekkel pászkát.)

Háttér-információk

Annak idején – mint ahogy a későbbi időkben is – az uralkodók **lőháton** vonultak be a városba. Jézus azonban egy másik állatot használt a Jeruzsálembé való bevonuláskor: **szamarat**. A szamár a ló hatalom szimbólumával szemben a béke szimbóluma volt – így Jézus ezzel is üzent a jelen levőknek: ő a béke királyként, követeként alázatosan érkezett a városba: v.ö.: Zak 9,9,

Érdekes adalék, hogy a korabeli **zsidó Messiás-várás** kicsit más előképpel rendelkezett: számukra a Messiás lesz majd az, aki legyőzi Izrael ellenségeit és újra dicsőségbe fordítja az ország sorsát: v.ö. Ézs 61-62-63 fejezetek. Mint ilyet, Jézust is sokan úgy értelmezték először, mint a rómaiakat legyőző harcos királyt, de meg kellett látniuk, hogy elgondolásuk helytelen. Jézus ezzel a bevonulással is egyértelművé teszi ezt a küldetését. Legyőzni jött ő, de nem a rómaiakat, nem földi hatalmasságokat, országokat, birodalmakat, hanem a bűn és a halál hatalmát!

Újabb érdekesség, hogy Bartimeus, egy jerikói vak ember (lásd: Mk 10, 46kk) gyógyulása előtt **Dávid fiának** nevezi Jézust, de ekkor még elhallgattatják, mivel félnek attól, hogy a rómaiak lázításnak fogják vélni, ha valaki egy királyi sarjat szólongat, megadva a neki járó tiszteletet. Mikor Jézus bevonul Jeruzsálembé, már nincs olyan, aki ne így köszöntené őt.

A Messiás eljövételét a **jólét időszakának** is gondolták, így mikor tanúi voltak az emberek az 5000 ember megvendégelésének, akkor királlyá akarták kenni (lásd: Jn 6, 15).

Templomtisztítás kicsit másként: Jézus ezt a tettet sokan nem tudták értelmezni az idők folyamán. Voltak olyanok, akik talán ki is hagyták volna a passió-történetből. Hogyan lehet valaki haragos, aki azt mondja, hogy szelíd (vö. Mt 11,29 és Zsid 4, 15)? A válasz egyszerű: az ember, ha haragos, akkor gyilkos indulat van benne Káin haragjától kezdve. Jézus haragja azonban nem az ember ellen irányul, hanem a bűn ellen. Egyik ismerősöm ezt úgy fogalmazta meg: *nem rád haragszom, hanem érted!*

További fontos információk: az ÓSZ ígéretek összehasonlítása a messiási jövendölések beteljesedéséről ÚSZ kontextusban: http://www.biblia.hu/muv_jkm/jkm_mess.htm

A **páskáról** már volt szó. Több jellemző étel szerepel egy mai páska (széder)-vacsorán is. Ezek között van a (kovásztalan) kenyér és a bor is. Jézus, amikor veszi ezeket és fogyasztani akarja, azt mondja tanítványainak, hogy ezek a jelek az ő áldozatára mutatnak. Emlékeztetésül ezért fogyasztjuk ezeket a jeleket az úrvacsora alkalmával (számunkra nem kitétel a kovásztalan kenyér – a katolikus egyházban viszont igen: lásd az ostyát. Összehasonlításként, hogy mit tanítanak a katolikus és a protestáns hitvallások: <http://www.mindenkitemploma.hu/data/szovegtar/Urvacsora.pdf>)

Jézus pere egyszerre volt vallási és politikai per is. A kettő érdekes módon folyt egymásba, mert politikai pert csak azért csináltak belőle a zsidó vezetők, hiszen nem volt lehetőségük keresztre feszíteni. Másik érdekesség, hogy a **keresztthalál** nem volt olyan ritka halálnem ebben az időben, mint sokan azt gondolják. Nem egy Jézus számára kitalált kivégzési forma volt ez, hiszen a rómaiak több alkalommal, a leggonoszabb tettekért, vagy lázadásért szabták ki ezt a büntetést. (Kinek mit jelent ez: v.ö.1Kor 1,18-25) Hasonló keresztre feszítéseket láthatunk a Spartacus felkelés leverésekor is!

Filmkockák a Spartacus c. sorozatból: <https://port.hu/adatlap/film/tv/spartacus-spartacus/movie-8018?sort=date&page=2>

Sok **feszület** úgy ábrázolja Jézust a kereszten, hogy a szögek a tenyerébe voltak verve. De a tudósok egybehangzó állítása szerint ez nem volt lehetséges, hiszen a kézfej nem bírta volna el a test súlyát. Így a rómaiak a csuklóba verték a szegeket, mert annak izületei már elég erősek voltak ahhoz, hogy felfeszítsék az embert. A Stigmata c. film egyik jelenete, melyben egy stigmatizált lány egy ilyen feszület előtt áll, szintén ezt a kérdést feszegeti, amikor is az iménti állítást a tudós-pap Andrew atya is elmondja a lánynak. Arra a kérdésre, hogy ezek szerint minden feszület hibás azzal válaszol, hogy nem hibás, hanem pontatlan!

A rómaiak ráadásul az évek során tökéletesre fejlesztették a megfeszítés technikáját, így olyan helyekre ütötték a szegeket, melyek lehetővé tették azt, hogy a megfeszített hosszú ideig szenvedjen anélkül, hogy elvérzett volna. Így nem az elvérzésbe, hanem a fulladásba halt bele az ember, mert mikor nem tudta a kéz és a láb tartani a testet, a rekeszizom megfeszült, és lehetetlen volt a lélegzés, a keringés összeesett, a nyirok kivált a sejtekből (v.ö.: vér és víz jött ki a dárda nyomán Jn 19,34) és a kereszten levő megfulladt.

Képkocka a Stigmata c. filmből (51. perc) [http://indavideo.hu/video/Stigmata_1999 - Teljes film Magyar](http://indavideo.hu/video/Stigmata_1999_-_Teljes_film_Magyar)

A **temetkezés** annak idején barlangszerű falba vájt üregekbe történt (Egész Izrael alapvetően köves, sziklás talajú), családi sírboltokat képzelhetünk magunk elé. Voltak azonban sírok is, melyek mindössze egy ember számára voltak fenntartva – ez főként a tehetősebb emberek privilégiuma volt. Arimátiai József saját sírjába temeti el Jézust, miután elkéri Jézus testét Pilátustól (vö. Mk 15, 43 és Jn 19, 38).

A temetéshez hozzá tartozott, hogy a halottat **illatos kenetekkel**, olajokkal kenték be, hogy a testet – ameddig lehet – tartósítsák. Más volt ezt a módszer, mint az egyiptomiaknál, hiszen ott egyéb előkészületek is voltak: belső szerveit eltávolították, különleges módszerekkel kezelték a testet, majd gyolcsba tekerték. Izraelben ez nem volt szokás, Jézus temetésénél sietni kellett, hiszen jött a szombat nap, ezért az asszonyok csak a szombat elmúltával sietnek a holttest megkenetésére. (Egy másik történet, ahol ezt a dolgot alátámasztja a Biblia. Ez a Lázár feltámasztásának történetében van (v.ö. Jn 11), ahol azt olvashatjuk, hogy Jézus eljön, de emberi számítás szerint későn (negyed napja halott Lázár), mégis azt kéri az ott levőktől, hogy nyissák fel a sírt. Jézus kérésére a reakció érthető: „*már szaga van...*”. Egyiptomi módszereket követve ennek az esélye csekély lett volna.)

A korabeli temetkezési szokásokat, érdekességeket mai, közkezdvelt dokumentum-sorozatokból is megismerhetjük. A Discovery Channel Isten létét körüljáró sorozatának, az **Isten nyomában Morgan Freemannel** első részében a halállal és a feltámadással foglalkoznak. Érdekes lehet bepillantást nyerni Jézus sírjának feltételezett helyére (1. rész 20 perctől) Részlet a dokumentumfilmből: <https://www.youtube.com/watch?v=Ylai4MG7MoM>

A **nők a Bibliában** (tekintettel a patriarchális – férfiközpontú – társadalmi berendezkedésre) általában háttérszerepet kaptak. Legalább is így gondolhatnánk először, de hamar rájön az bibliaolvasó ember, hogy ez nem így van. Nagyon sokszor olvasunk arról, hogy a nők különösen fontos szerepet töltek be az üdvtörténet egyes szakaszaiban. (Peres ügyekben nem volt apelláta: ha egy férfi mondott ellent akár egy csoport asszonynak is, akkor is a férfi szavának hittek.)

Amikor **Jézus feltámadásának** első tanúiként nőkről olvasunk, nem meglepő dolog az, amikor a tanítványoknak elmondják, hogy mit láttak és hallottak, akkor a tanítványok saját szemükkal akarnak meggyőződni ennek a ténynek a valóságáról (vö. Jn 20, 1kk). Jézus „egyenjogúsította” a nőket, követői között többet is találhatunk, akiket tanított és megszólított. A korabeli rabbik sohasem tettek volna ilyet. Egy hithű zsidó minden reggel hálát ad azért (ma is), hogy nem nőnek született. Jézus olyannyira nem tett különbséget semmi emberi rend szerint. Mindenkit egyenlőként kezelte, a maga természetességében beszélt éppen azzal, akinek szüksége volt rá. Ennek ellenére a későbbiekben mégis a férfiak kerülnek ismét előtérbe. Pál ugyan kimondja a megfelelő mondatot: „Krisztusban nincs férfi sem nő...mindnyájan egyek vagyunk...” Gal 3,28, de kevés kivétellel találkozhatunk a későbbiekben (v.ö. Lídia – ApCsel 16, 14k).

További fogalmak

Pászka: lisztből és vízből készült kenyér, mely a hagyományos széder-vacsora egyik fontos kelléke

Széder-vacsora: héber szó, jelentése: rend; a páska ünnepének estjét a rend estélyének is szokták nevezni, tekintettel a hagyományok tovább örökítésére (vö. Egyiptomból való kivonulás)

Messiás: héber szó, jelentése: felkent. Jézus egyik méltóságjelzője az evangéliumokban.

Messiás, felkent: Héberül: *másijah*, arámul *mösihá'*, ennek görögösített formája a *messiás*, amely azonban ebben a formában a Bibliában csak a Jn 1,41 és 4,25-ben fordul elő. Görög fordítása, amely az említett helyeken is szerepel mintegy magyarázatként, *khrisztosz* (Fontos megjegyeznünk, hogy a JÉZUS KRISZTUS elnevezés valójában egy hitvallás: Jézus (tudniillik a Názáreti) a Krisztus, azaz a Messiás.

a) A Messiás fogalma az Ószövetségben

Az Ószövetség alapvetően négy személyt nevez Messiasnak:

1. Az uralkodó királyt. Mint számos más esetben is megfigyelhető az ókori Keleten, az izraelita királyokat is olajjal való megkenés formájában iktatták be uralkodói méltóságukba (1Sám 10,1; 16,13; 2Sám 2,4; 5,3; 1Kir 1,39; 19,16; 2Kir 9,6; 11,12; vö. Bír 9,8; 1Kir 19,15). Az így felkent királyt Jahve felkentjének nevezték (1Sám 24,7kk; 26,9kk; 2Sám 1,14kk; 19,22; 23,1; JSir 4,20; Zsolt 2,2). Isten maga is az „én felkentem”-nek nevezi a királyt (1Sám 2,35; Zsolt 132,17). Ézs 45,1 Círus perzsa királyt nevezi az Úr felkentjének. A megkenés aktusa ilyen módon a királyt Istennel különleges viszonyba helyezi, mintegy isteni autoritást kölcsönöz neki. Ezért nem szabad a királyt megsérteni, rá kezdet emelni (1Sám 24,7; 26,9kk; 2Sám 1,14).

2. A főpapot. Eleinte csak a főpapot kenték fel tisztségére a királyhoz hasonló módon (2Móz 29,7; 3Móz 8,12), ezért őt nevezték a „felkent pap”-nak (3Móz 4,3kk; 6,15), később a többi pap is részesült a felkenetésben, így a felkent jelző ebben a vonatkozásban elveszítette a főpapot különösen kvalifikáló jelentőségét (2Móz 28,41; 3Móz 10,7; 4Móz 3,3). Egyes magyarázók a Dán 9,26-ban szereplő „felkentet” Jésúa főpap személyével azonosítják.

3. A pátriárkákat. A Zsolt 105,15 (vö. 1Krón 16,22) az ősatyákat nevezi az Úr fölkenetjének. Ez esetben nem a fizikai értelemben vett felkenés áll a háttérben, hanem az a megjelölés az Istenhez való különleges viszonyt fejezi ki. Ilyen módon ez a szóhasználat már átvezet a Messiás kifejezés általánosabb értelmű használatához.

4. A megígért szabadítót, a Megváltót. A kanonikus iratokon belül csak a Zsolt 2,2 használja a felkent szót a jövőendő szabadítóra vonatkozóan, és az csak a Kr. e. 1. századtól kezdve válik általánosan használt terminus technicusszá, ezzel a váradalommal kapcsolatban, de a szabadítóra vonatkozó képzetek kialakulása magában az Ószövetségben is nyomon követhető. Az Ószövetségben a jövőendő Messiás alakjának alapvetően **három formája** ismerhető fel:

4/1) A királyi Messiás. 1Móz 49,8-12-ben a Júdának szóló áldáshoz kapcsolódóan egy eljövendő uralkodóról van szó, akinek a népek engedelmeskedni fognak, és akinek eljövetele egy paradicsomi kor kezdetét jelenti. Bár eredetileg vonatkozhatott ez egy konkrét földi királyra (mindenekelőtt Dávidra), a magyarázók nagy része szerint az Ez 21,32-ben erre a helyre történő utalás található, és Ezékiel már az eljövendő Messiás-király képét látja az itteni jóslatban. Hasonlóan régi eredetű Bálám jövőendölése, amely az ősi keleti király-szimbólummal, a csillaggal összekapcsolva beszél egy eljövendő királyról, akinek alávetetik Amálék (1Sám 30), Móáb és Edóm (2Sám 8,2kk). Eredetileg ez a jövőendölés is vonatkozhatott a dávidi dinasztiára, hasonlóan a Zsolt 2 és 110-hez. Mindezek két következménnyel jártak: a jövőendő szabadulás reménye Dávid dinasztiájához kapcsolódott, és a szabadító alakja a felkenetés révén kikerült a profán szférából, hangsúlyossá vált Istenhez való különlegesen szoros kapcsolata. Mivel a várt aranykor a dávidi korszakban nem következett be, a váradalom a távolabbi jövőbe tolódott ki. Ézsaiással kezdődik a királyi-messiás fogalom alakulásának az az új szakasza, amely már nem számol az uralkodó király, illetve dinasztia és az eljövendő Messiás közötti közvetlen kontinuitással. Bár hangsúlyos a szabadító dávidi származása, éles az elhatárolás is történeti személyektől. Miután a szír-efraimi invázióval szemben segítséget kereső Akház visszautasítja, hogy Istentől kérjen jelt, maga Isten adja azt meg, az Immánuel-jövőendölés formájában (Ézs 7,10kk). A jövőendölés elemei kizárttá teszik, hogy itt egy konkrétan meghatározható történeti személyiségről - esetleg Akház fiáról, Ezékiásról - lenne szó. Születésének hangsúlyos bejelentése utal e személy jelentőségére (vö. 1Móz 16,11; Bír 13,3 - de Lk 1,31 is!). Ezt még külön hangsúlyozza, hogy édesanyja egy »fiatalasszony« lesz. Az calómáh szó házasságra érett nőt jelent, így valószínű, hogy annak elsőszülöttjéről van szó, vagyis a fiatalasszony alatt olyan valakit kell értenünk, aki külön erre a feladatra választott ki. Az, hogy tejszint és mézet fog enni, kifejezetten az üdvidök alakjára utal, a tej és a méz ugyanis az ókori keleten, főleg Mezopotámiában különleges áldozati ajándéknak minősült. Kánaán pedig az ígéretekben többször szerepel, mint tejjel és mézzel folyó föld (2Móz 3,8kk; 13,5; 33,3; 5Móz 6,3; 11,9 stb.). Maguk a messiási kor javaiban részesülők is tejet és mézet fognak enni (Ézs 7,22). A királyi Messiás képe jelenik meg Mik 5,1kk-ben is, és itt is érvényesül az az ézsaiási szempont, hogy eljövetele előtt Izráelt Isten egy időre kiszolgáltatja ellenségeinek. A Messiás dávidi származása Efráta és Betlehem említésével hangsúlyozódik (vö. 1Sám 17,12). A dávidita királyi Messiás alakja jelenik meg Jer 23,5; 33,5; Ez 37,22; 34,23k; Zak 6,12; Ám 9,11; Mik 4,6kk stb. helyeken is.

4/2) A prófétai Messiás. 5Móz 18,15kk szerint Mózes azt ígéri, hogy Isten hozzá hasonló prófétát fog támasztani, aki közli Izráellel Isten akaratát. Ez a textus általánosságban határozza meg a prófétizmus szerepét Izraelben, és meghúzza a határvonalat az igazi és hamis prófétaság között. Az itt rögzített prófétai vonásokat viseli magán a szenvedő szolga alakja, amely Ézs 52,13-53,12-ben jelenik meg. E szakaszt

gyakran állítják párhuzamba a Zsolt 22-vel, amelynek 28kk verseiben olvasható jóslatok azt a benyomást keltik, hogy a zsoltárban egy olyan személyről van szó, aki szenvedése révén készíti elő az univerzális Isten-országa eljövételét. Ez a feltevés azonban nem bizonyítható, főleg azért nem, mert a másokért való szenvedés gondolata a zsoltárból hiányzik.

4/3) Dán 7,13kk látomásában a jövőendő uralkodó képe mint emberfia jelenik meg, akinek hatalom, dicsőség és királyi uralom adatik, és pedig örökké tartó érvénnyel. Az Emberfia fogalomnak ezt a messianisztikus aspektusát a zsidó apokaliptika azután tovább bővítette.

b) A Messiás fogalma az Újszövetségben

A már említett Jn 1,41 és 4,25 formálisan is bizonyítják, hogy az ÚSZ szemlélete szerint Jézus a Messiás, az ígéretek és váradalmak beteljesítője, annak ellenére, hogy tevékenysége a korabeli messiás-váradalmaknak lényeges pontokon ellene mond. Az Újszövetségben Jézusra alkalmazott Khrisztosz kifejezés egyébként már a LXX-ban is a Messiás=Felkent fogalmának megfelelője. A korabeli Messiás-kép számos eleme az ÚSZ sok helyén visszatükröződik. (Eljövételét megelőzi Illés eljövetele [Mk 6,15; 8,28; Jn 1,21]; Dávid utóda [Mk 10,47; 11,10; Mt 12,23;15,22; 21,15k] stb.) Betlehemben fog megszületni (Mt 2,5). Ezek a váradalmak megfelelnek az ÓSZ-ben leírtaknak is. Ugyanakkor az öskeresztyénség a Messiás-cím Jézusra alkalmazásával teljesen kiiktatta a korabeli Messiás-váradalom partikuláris, politikai és nemzeti jellegzetességeit. Ebből fakad a tanítványok kezdeti értetlensége (Mk 8,27kk; Mt 16,13kk; Lk 9,18kk), amelyet csak Jézus tanításai oldanak fel bennük. Izráel hivatalos vezetői szemében azonban a váradalom és a valóság közötti ellentét egyre jobban kiéleződik, és végül ez vezet Jézus személyének teljes elutasításához és elpusztításához (Mk 15,1kk; par).

Jézus királysága nem ebből a világból való (Jn 18,36). A megkísértés története mutatja, hogy a politikai jellegű váradalmakat kezdettől fogva elutasítja (Mt 4,8kk). A nagytanács előtti kihallgatásakor a főpap kérdésére, hogy ő-e a Krisztus, határozott igennel válaszol (Mk 14,61kk). Hasonlóan válaszol Pilátus kérdésére is (Mk 15,2; vö. Jn 18,37). Péter Messiás-hitvallását elfogadja (Mk 8,29k). Mindazonáltal megállapítható, hogy Jézus önmagának Messiásként való megjelölésében rendkívül tartózkodó, ez a Khrisztosz-on kívül a többi messiási jelző használatára nézve is érvényes, így pl. az Emberfia megjelölésre.

Az a szemlélet, hogy a messiási váradalmak Jézusban teljessé válnak, abban a tényben válik teljessé, hogy a Khrisztosz jelző Jézus esetében nevéből elválaszthatatlan megjelöléssé, voltaképpen személynévvé változott. Forrás: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztien-bibliai-lexikon-C97B2/m-CA1F3/messias-CA2CD/?list=eyJmaWx0ZXJzIjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfQzk3QjliXX0sICJxdWVyeSI6ICJtZXNzaVx1MDBlMXMifQ>

Katakomba: A keresztyén katakombák föld alatti kiépített temetkezési helyek, amelynek a Római Birodalom területén, Keleten és Nyugaton egyaránt, sokfelé voltak. A legkiterjedtebb és leghíresebb katakombák Rómában vannak. Különösen híresek a Via Appián lévő katakombák. A név eredetileg csak a római Sebastianus katakombát jelölte, amely egy völgymélyedésben volt, és ezért az »*in catacumbas*« (= »a síroknál«; Cumba – Kháron ladikja) elnevezést kapta. Egyébként az Ókorban *coemeterium*nak, vagy *koiméterion*-nak hívták a temetőket.

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztyen-bibliai-lexikon-C97B2/k-C9FFD/katakomba-CA04D/?list=eyJmaWx0ZXJzIjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfQzk3QjliXX0sICJxdWVyeSI6ICJrYXRha29tYmEifQ>

Érdekesség: az első keresztyének – akik nem féltek a haláltól - az üldözések során ilyen helyekre menekültek üldözőik elő, s itt tartották istentiszteleti alkalmaikat is.

Munkáltatás, feldolgozás

- A) „Jézus az én Királyom!” – hogyan válhat Jézus Királlyá az életünkben? Milyen az „ideális király”? Csoportmunkában nagy papírra írják/rajzolják fel, milyennek gondolnak egy tökéletes királyt? Ehhez képest milyen király Jézus?
- B) „Ha haragusztok is, ne vétkezzetek!” – hogyan haragszom? Mit teszek ilyenkor? Hogyan tudnám másképpen kezelni a haragomat? Megvalósítható-e a „Ne menjen le a nap a ti haragotokkal” – parancs? Csoportos megbeszélés, majd közös átbeszélés.
- C) A keresztre feszítés orvosi szemmel - <http://www.magyarKurir.hu/hirek/keresztre-feszites-orvosi-szemmel>. A cikk elolvasása után közös beszélgetés arról, miért különleges - az egyébként gyakori - halálnem Krisztus esetében

JAVASOLT ARANYMONDÁS:

„Hiszünk abban, aki feltámasztotta a halottak közül Jézust, a mi Urunkat; aki halálra adatott bűneinkért, és feltámasztatott a mi megigazulásunkért.” Róm 4, 24-25

RÖGZÍTÉS, ELMÉLYÍTÉS, HÁZI FELADAT

- A) Kapcsolódva a virágvasárnapi történethez: keressünk olyan történetet, amikor egy számár is a történet része, sőt, akár főszereplője – utalás: Bálám számara (4Móz 22)
- B) Igyekezzünk minél több ismeretanyagot összeszedni Poncius Pilátusról, aki az egyik olyan főszereplője az evangéliumoknak, aki Biblián kívüli szövegekben, forrásokban is szerepel. (A Szénási: Megtaláltuk a Messiást könyv szerint ez bizonyítja, hogy Jézus élete nem hitrege, mítosz, hanem történelem.) Ássuk bele magunkat, ismerjük meg a kort behatóbban!
- C) Az egyik leghíresebb Krisztus-ábrázolás ebből a témakörből Leonardo da Vinci: Az utolsó vacsora c. festménye a milánói Santa Maria delleGrazie-templomból. Forrás:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4b/%C3%9Altima_Cena_-_Da_Vinci_5.jpg

Készítsünk mi is a Passió-történet egyes momentumairól képzőművészeti alkotásokat (mozaikok, montázsok, absztrakt ábrázolás, többféle kézműves-technika együttes alkalmazása, stb.)

XI. JÉZUS MENNYBEMENETELE ÉS A MISSZIÓI PARANCS

1/ **Fő hangsúly:** Jézus azért ment el, hogy nekünk helyet készítsen a mennyben.

Kognitív cél: A mennybemenetel történetének megismertetése, a missziói parancs megtanulása, értelmezése

Affektív cél: Annak az érzésnek a felébresztése/megerősítése, hogy Jézus továbbra is velünk van Szentlelke által

Pragmatikus cél: Az Istenbe vetett hit és bizalom segítése a mindennapokban

Időtartam	Óra fő része	Feladat	Taneszköz, célhoz kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés, imádság. 	
10 perc	Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<ul style="list-style-type: none"> Éneklés. A tankönyv motivációs feladata (TK/77 – beszélgetés a búcsúzkodásról). Zorán: „Kell ott fent egy ország” c dala kapcsán beszélgetés. Mit tennél, ha tudnád, valakit/valamit el fogsz veszíteni? 	<p>közös munka közös beszélgetés</p> <p>páros munka</p> <p>csoport munka</p>
20 perc	Ismeretek átadása, feldolgozási javaslat	<ul style="list-style-type: none"> Jézus feltámadása utáni megjelenései. A Missziói parancs. Jézus mennybemenetele. 	<p>csoport munka</p> <p>memoriter! TÁBLAKÉP közös munka (TKV/79 – ábra)</p>
10 perc	Munkáltatás, elmélyítés	<ul style="list-style-type: none"> TKV/1 - Jézus missziói parancsa 21. századi verzióban. TKV/2 – Missziói parancs gyakorlati megvalósítása. „Búcsú Jézustól” – játék. Mennybemenetel és pünkösöd között – Pál apostol élete 1 c. film alapján. 	<p>páros munka</p> <p>csoport munka</p> <p>csoport munka közös beszélgetés</p>
1-2 perc	Házi feladat	<ul style="list-style-type: none"> TKV/3 – Jézusra vonatkozó hitvallásoknak utánanézni. Mennysorság montázs. Képzeld magad Jézus helyébe – te hogyan búcsúztál volna? 	<p>egyéni munka</p> <p>egyéni munka vagy páros munka</p> <p>egyéni munka</p>

2/ Óravázlat leírása

JAVASOLT ÉNEK

„Te csak az Istennek országát keresd...” (127 – AZÉ, Dunántúli Református Egyházkerület, 2017)

„A Krisztus mennybe felméne...” (RÉ 358)

MOTIVÁCIÓ, RÁHANGOLÓDÁS

- A) A ráhangolódás egyik lehetősége a tankönyv által is javasolt feladat (TK/77). Éltél-e már meg olyat, hogy valaki, akit nagyon szerettél és fontos volt neked, elment? Hogyan élted meg? Mennyi időre ment el? Visszajött-e? Milyen érzéseket kelt bennünk a búcsúzkodás? Beszéljünk erről!
- B) Zorán: Kell ott fent egy ország c. dalának meghallgatása: <https://www.youtube.com/watch?v=f6t40CErnCo>. Miről énekel az énekes? Milyen országról beszél? Milyennek képzeled el a mennyországot? Beszélgetés párban, majd közösen.
- C) Lehet-e valamit tenni azért, hogy ne veszítsünk el valakit vagy valamit? S ha mégis megtörténik, mit lehet tenni a veszteséggel? Csoportokban beszéljessetek róla!

ISMERETEK ÁTADÁSA, FELDOLGOZÁSA

Általános tudnivalók

A mennybemenetel ünnepének (Áldozócsüdtörtök) elhelyezése: húsvét után 40 nappal, pünkösd előtt tíz nappal. Tavasz ünnepes félévünk utolsó előtti nagyobb ünnepe, bár az utóbbi évtizedekben eléggé kikopott az egyházi gyakorlatból és a társadalmi köztudatból is. Különösen nehezíti ezt, hogy nem munkaszüneti nap. Iskoláinkban is tanítás van, néhány helyen csendesnap.

Háttér-információk

Emmaus - helység Júdeában, ahol a feltámadott Krisztust felismerte két tanítványa (Lk 24,13-35). A helység 60 stadionra (futamatnyira) azaz kb. 12 km-re feküdt Jeruzsálemtől. Ma több települést is azonosítanak a valamikori Emmaussal.

1. El-Kubebe, Jeruzsálemtől kb. 11,5 km távolságra van ÉNY-i irányban. 1099-ben keresztes vitézek egy Castellum Emmaus nevű római erődöt találtak itt. Ferencesek templomépítés közben egy régi lakóház (Lk 24,18-ban szereplő KLEOPÁS háza) köré épült templomra bukkantak.

2. Kalomijeh = Colonia, kb. 6 km-re Jeruzsálemtől, melynek neve Emmaus volt, amikor Kr. u. 75-ben VESPASIANIUS császár 800 veteránt telepített oda (Josephus Flavius: A zsidó háború VII, VI, 6).

3. Amvas, a 3. szd. óta Nicopolis. Eusebius és Hieronymus egyházatyák szerint ez a Jeruzsálemtől mintegy 29 km távolságban fekvő város, melynek melegforrásai vannak (Emmaus = melegforrások) volt Kleopás lakóhelye. Kr. e. 4-ben felégették lázadás miatt, talán ez az oka, hogy Lk csak faluként (kómé) említi. Messzebb van ugyan 60 stadionnál a fővárostól (ellentétben Lk 24,13-mal), de a CODEX SINAITICUS 160 stadion távot említi, ami már megfelel a távolságnak. (<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztyen-bibliai-lexikon-C97B2/e-e-C9B2A/emmaus-C9BF0/>)

Misszió - jelentése: »küldeni, küldetés«. Izráel Isten választott népeként élte életét, az a gondolat azonban, hogy a népekhez küldetett, csak később erősödött meg. A babiloni fogság prófétája szerint Izráel azáltal lesz »a népek világossága« (Ézs 42,6), hogy a népek között Isten igéjéből él és az egyedüli Istent magasztalja. A végső időkben Isten szent hegyéhez, a jeruzsálemi templomhegyhez zárandokolnak a népek, »mert a Sionról jön a tanítás és az Úr igéje Jeruzsálemből« (Ézs 2,3). A Mt 23,15 mutatja, hogy a Jézus korabeli zsidóság aktív missziói tevékenységet folytatott. Ez a missziói aktivitás azonban a Kr. u. 70-től, a jeruzsálemi templom elpusztulása után sajátos passzivitásba csapott át, mivel a pogányok ítéletét várták. Az Izráel jövőjébe vetett hit azonban nem a misszióra ösztönzött, hanem a zsinagógai önértelmezés erősítéséül szolgált. A zsidóság missziói aktivitása kétirányú volt. Egyrészt bizonyos vallási gyakorlatokat kívántak meg azoktól, akik csak félig lettek zsidóvá (ld. PROZELITA), másrészt pedig a teljesen zsidóvá letteket körülmetélkedéssel, áldozati és egyéb rítusok elvégeztetésével fogadták be. A tulajdonképpeni „misszionáló erő” mindig a Tóra=tanítás, út volt. Arra törekedtek, hogy a pogányokat az egy igaz Isten oltalmába vonják.

Jézus 12 tanítványával a választott nép képviselőjének tekintette magát (Mt 10,6; 15,24). A pogányokat hitben látta, amint Izráelhez jönnek (Mt 8,11k par). Odafordult a pogány kánaáni asszonyhoz is (Mt 15,28 par), nem kerülte el Samária vidékét (Jn 4,36). Életét »sokakért«, azaz az egész világért adta (Mt 26,28 par). Tanítványait mindig emlékeztette a missziói munka fontosságára (Mt 24,14). Az ÚSZ-i tudósítások azonban mutatják, hogy a tanítványok a Jézus feltámadásáról szóló örömhírt még zsidó testvéreikkel sem közölték, Izráel területén kívülre pedig egyáltalán nem merészkedtek (Mt 10,6). Fokozatosan értették meg, hogy Jézus missziói parancsa (Mt 28,19) az egész világnak szóló univerzális parancs. A pogánymisszióra való felhatalmazás teljesen Isten Szentlelkének munkája volt (ApCsel 10,3kk). Pál apostol Isten »választott eszközeként« (ApCsel 9,15) a pogánymisszió apostola lett. Az ApCsel leírása szerint István vértanú köre a szétszóródás után (ApCsel 8,4) Antiókiában kezdte hirdetni a nem-zsidóknak is Jézus Krisztus örömhírét (ApCsel 11,20). Egyúttal Samáriában (ApCsel 8,5kk) és Galliában (ApCsel 9,31) is folyt a misszió. Ezen spontán missziói tevékenységek mellett az antiókhiai gyülekezet vette tudatosan kézbe a misszió ügyét (ApCsel 13,1kk): Barnabást és Sault a misszió szolgálatába állították. A páli misszió hamarosan nagy méreteket öltött, de sohasem szakadt le a jeruzsálemi anyagyülekezetről (2Kor 9,1; 10,13kk). Mindemellett az engedelmes keresztyén élet volt az egyik leghatékonyabb missziói eszköz (1Pt 2,11k; 3,1k).

Az **őskeresztyén misszió** természetesen sok küzdelem közepette kellett igazát bizonyítania. Egyrészt a római hatósággal szemben (ApCsel 16,19k; 17,6; 19,23kk; 24,5), másrészt pedig a zsidósággal szemben, amely gazdasági, politikai és önértelmezési szempontból is veszélyesnek látta a keresztyén missziót. A keresztyénség gazdasági konkurenciája abban mutatkozott meg, hogy a DIASZPÓRA zsinagógái köré csoportosuló szimpatizánsokból (prozeliták, istenfélők) toborozta első követőit. De veszélyeztetve érezték önazonosságukat is, mivel a keresztyénség új vallást jelentett. Politikailag pedig a keresztyénség Messiás-hite jelentett veszélyt, mivel a Római Birodalomban a messianizmus mindig gyanús, politikai asszociációkat ébresztett. (<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztyen-bibliai-lexikon-C97B2/m-CA1F3/misszio-CA303/>)

További fogalmak

Áldozócsütörtök/Mennybemenetel ünnepe – Az ünnep Áldozócsütörtök elnevezése a középkori római katolikus egyházban terjedt el, mint a húsvéti szentáldozás határnapja. Ebből ered az egyedülálló magyar név, más nyelvek inkább a mennybemenetel tényét emelik ki. Magyarul használatosak még az „áldozónap” és „Urunk mennybemenetelének ünnepe” kifejezések, a protestánsok inkább a mennybemenetel szót részesítik előnyben. Az ősegyház az Ascensio Domini (az Úr felemeltetése) elnevezést használta. Az ősegyház a IV. századig a Szentlélek eljövételével együtt, pünkösdkor ünnepelte. Később, a Szentírás alapján, a Krisztus feltámadása utáni 40. napra került.

Forrás: <http://www.reformatus.hu/mutat/mennybemenetel/>

Missziói parancs – A keresztség szereztetési ígéjeként ismert. (Azokat a bibliai helyeket nevezzük szereztetési ígének, melyek a SÁKRAMENTUMOK elrendelését tartalmazzák: Mt 28,18-20 és 1Kor 11,23-26)

A keresztelés szereztetése a Mt 28,18-20-ban olvasható, Jézus egyenes parancsa a tanítványokhoz: tegyetek tanítványokká minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében. Nem szó szerint bár, de hasonlóan közli a Mk 16,15k: „Menjetek el szerte a világba, hirdessétek az evangéliumot... aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözülni fog, aki pedig nem hisz, elkárhozik”. Lukács és János nem közli ezeket a szereztetési ígéket.

Máté evangéliumának szövegében szorososan kapcsolódik a kereszteléshez a tanítás, a tanítvánnyá tétel, mint a misszió alapja. Vannak, akik még a szövegben szereplő sorrendre is kitérnek: kereszteljétek...tanítsátok...

Mind Máté, mind Márk esetében vannak textuskritikai megjegyzések. Máté szövegében a himnikus és liturgikus jellegű fogalmazás, valamint a triadikus formula szokatlan Jézus szájában; vélhetőleg a már alakuló egyházi gyakorlat és liturgia formálta – utólag – ilyenné Jézus szavait. Márk esetében pedig az egész perikópa (16,9kk), az ún. Arisztion-logion; az 5. szd.-től ismeretes szöveg. Nem a szereztetési ígék hitelét kérdőjelezi meg a textuskritika, hanem a hagyományozott szöveg és a liturgia összefonódását képviseli. Forrás: (<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-kereszttyen-bibliai-lexikon-C97B2/s-sz-CA54E/szerzetesi-igek-CA683/#Lexikonok%5EKereszty-Szerzetet%C3%A9si%20ig%C3%A9k>)

Olajfák hegye - A Jeruzsálemet körülvevő hegyláncolat É-D-i irányban emelkedő vonulata. Három csúcsa közül a középső a legmagasabb, mintegy 800 méterre emelkedik. Az Olajfák hegyéről gyönyörű kilátás nyílt a városra és annak csodálatos látványt nyújtó épületeire, elsősorban a magasan épült templomra. A Jeruzsálemben észak felől érkező - többségükben galileai - zarándokok az Olajfák hegyének északi részén ütötték fel sátraikat az ünnepek idején, azért azt a részét „galileai férfiak hegyének” is nevezték. Kies olajligetek borították, közöttük a Getsemáni-kert a legnevezetesebb. Azokról az olajligetekről kapta a nevét az Olajfák hegye. A várostól mindössze egy szombatnapos járóföldre feküdt (ApCsel 1,12). Ez a közelség is magyarázza, hogy miért éppen az Olajfák hegyén pihent meg Jézus, valahányszor Jeruzsálemben tartózkodott s napjait a templomban tanítással töltötte. Az Olajfák hegyén át vitt az út Betánia felé, onnan jövet pedig az Olajfák hegyéről pillanthatta meg az érkező a szent várost (Mt 21,1; Mk 11,1; 11,11-12). Virágvasárnap az ünneplésre készülő sokaság is ott várta a városba bevonuló Messiást (Lk

19,29-38). Ott mondta el Jézus azt a beszédét, amelyikben megövendölte Jeruzsálem és a templom épületeinek a pusztulását s megsiratta a szent várost (Mt 24,3; Mk 13,3). Az utolsó vacsorát követően odament Jézus a tanítványaival dicséretet énekelve, hogy az elfogatásáig hátralévő időt imádkozással töltse el (Mt 26,20; Jn 18,1). Júdás odavezette a felfegyverzett népséget, hogy Jézust elfoghassák. Onnan vitték Kajafás főpap házába (Mt 26,47-57; Lk 22,39-54). A hagyomány szerint az Olajfák hegyén történt Jézus mennybemenetele, de ennek ellent mond Lukács evangélista leírása (Lk 24,50). Az Olajfák hegyét Zakariás próféta is említi (Zak 14,3-4). Forrás: <http://igeretfoldje.blogspot.hu/2011/07/olajfak-hegye.html>

Filmajánló, Kép, Festmény, Zene, Vers

Emmausi tanítványok

Forrás: <http://myocn.net/an-emmaus-experience/>

Krisztus Emmausban: Christ at Emmaus by Rembrandt, 1648, Louvre.

Forrás:

https://en.wikipedia.org/wiki/Road_to_Emmaus_appearance#/media/File:Rembrandt_Harmensz._van_Rijn_023.jpg

Feltámadott Jézus és Mária találkozása

Forrás: <http://www.nicelife.hu/hirek/vallas/feltamadteny.php>

Krisztus mennybemenetele: Rembrandt van Rijn: Krisztus mennybemenetele, 1636, 93x68 cm, München, Bayerische Staatsgemäldesammlungen

Forrás: http://biblia.hu/a_biblia_a_magyar_kepzomuveszetben/jezus_mennybemenetele

Giotto: Jézus mennybemenetele, Padova, Scrovegni-kápolna

Forrás: (http://biblia.hu/a_biblia_a_magyar_kepzomuveszetben/jezus_mennybemenetele)

Olajfák hegye

Forrás: <http://igeretfoldje.blogspot.hu/2011/07/olajfak-hegye.html>

Olajfa

Forrás: <http://izraelbeutazunk.parokia.hu/hir/mutat/1063/>

JAVASOLT ARANYMONDÁS, MEMORITER:

„Menjetek el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében, tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek; és íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” Mt 28:19-20

RÖGZÍTÉS, ELMÉLYÍTÉS, HÁZI FELADAT:

Feldolgozás

- A) Osszuk a gyerekeket 5 csoportba, majd a tankönyvben megadott Bibliai igeszakaszok alapján a gyerekek keressék ki, és nézzék meg, hogyan, miként jelenik meg Jézus feltámadása után,

mennyire ismerik fel, ha nem ismerik fel elsőre, akkor mikor ismerik fel őt. Majd beszéljék meg, hogy mi a közös a Feltámadott megjelenéseiben? (pl. csak azoknak jelenik meg, akik hittek benne előtte)

- B) Következő feladat, a missziói parancs megvizsgálása. Gyűjtsék ki a gyerekek belőle a felszólító formájú szavakat, ezt írjuk fel nyomtatott nagybetűvel a táblára – lehetőleg középre!

MENJETEK!

KERESZTELJETEK!

TANÍTSATOK!

Milyen szavakat tudnánk ezekhez a parancsokhoz társítani? Írjuk mellé őket!

Mivel keretezi Jézus a felszólító mondatokat? „Nekem adatott minden hatalom...” és „Íme, én veletek vagyok mindennapon a világ végezetéig!” – Mit jelentenek ezek Jézus részéről? Nem vagyunk egyedül ebben a feladatban!

TKV/1 – Jézus missziói parancsát fordítsátok le a 21. századi egyház életére, azaz fogalmazzátok meg mai változatban a missziói parancs folytatását! Mit parancsolhatna még Jézus a mai egyháznak: „Tegyetek tanítvánnyá minden népet... Nyissatok iskolákat...” stb.

- C) TKV/2 – Részletezzétek az alábbi idézet alapján, hogy a mindennapjainkban hogyan lehet megvalósítani a missziói parancsot: „Tegyük mások számára is vonzóvá a gyülekezeti életet. A hívők testvéri összetartozása, a közös imádság, igehallgatás és éneklés, egymás testvéri intése, egymás terheinek hordozása nélkülözhetetlen a lelki növekedéshez. Lehet egy segítő cselekedet, bizonyágtétel mások számára arról, amit Isten velünk tett.”
- D) TKV/3 – Az alábbi képeken olyan 2 olyan rövidítés található, mely Jézusra vonatkozó hitvallásokat tartalmaz. Nézzetek utána, hogy miről szólnak! Ld TKV/80 o. ábra!
- E) Milyennek képzeled el a mennyországot? Készítsetek közös rajzot (A/4-es, vagy akár A/3-as rajzlapra), vagy montázst fotókból, majd mutassátok is be következő órán az osztálytársaitoknak!
- F) „Búcsú Jézustól” - 3 Jézushoz közel álló személy nevének kezdőbetűit felírjuk a táblára, (M-Mária, P-Péter, J-János) majd megkérjük a gyerekeket, hogy válasszanak egy betűt padosoronként. Ezután felfedjük a betűhöz tartozó nevet, és megkérjük a gyerekeket, hogy mindenki a saját maga által választott személy szemszögéből írja le, vajon hogyan élhette meg az a személy Jézus eltávozását. Mi lehetett számára különlegesen nehéz?

Képzeld magad Jézus helyébe! Te hogyan mondtad volna el a tanítványaidnak, hogy most elmész? Mit mondtál volna nekik? Hogyan érezhették magukat a tanítványok mennybemenetel és pünkösöd között, a várakozás időszakában?

Nézzük meg a **Pál apostol élete 1 c.** filmben Péter és János beszélgetését (6 perc 40 másodperctől) és beszéljünk a tanítványok lelkiállapotáról, érzéseiről.

Forrás:

<https://www.youtube.com/watch?v=HJ129FtwDj0&list=PL9hpDrVTyWBGmws9Vxa14c9qCFQCsSm>

XII. A PÜNKÖSD TÖRTÉNETE ÉS AZ ELSŐ GYÜLEKEZET ÉLETE

1/ Fő hangsúly: A Szentlélek jelenlétének hatása

Kognitív cél: A pünkösdi és az első gyülekezet életének megismertetése

Affektív cél: A Szentlélek által teremtett közösség iránti vágyakozás felébresztése.

Pragmatikus cél: A Szentlélek által teremtett közösség indítsa a diákokat arra, hogy az Ige szerint cselekedjenek (pl.: a közösségi szolgálatban való gyakorlat)

Időtartam	Óra fő része	Feladat	Tananyag, célhoz kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés, imádság. 	
10 perc	Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<ul style="list-style-type: none"> Éneklés: „Jövel Szentlélek Úristen” (RÉ 370. ének 1. vers). A TK motivációs feladata: 81. oldal 1. kérdés: Ószövetségi bibliai történet felidézése, ahol először értették egymás beszédét, aztán már nem. Ennek ellenpárja pünkösdi. Képelemzés Miatyánk első sora görögül. 	<p>közös munka</p> <p>TK 81. oldal</p> <p>TK 82. oldal közös munka</p>
20 perc	Ismeretek átadása, Feldolgozási javaslat,	<ul style="list-style-type: none"> Az Apostolok Cselekedeteiről írott könyv. A pünkösdi történet. Az első gyülekezet élete. TK 82. oldal: A grafika megfigyelése: Mit fejez ki? - Együtt vannak (mintha összekapaszkodnának) - mindegyikükre kiárad a Szentlélek. Összegzés 	<p>közös munka</p> <p>TK 81. oldal</p> <p>TK82. oldal füzetvázlat írása</p>
10 perc	Munkáltatás, elmélyítés	<ul style="list-style-type: none"> TK 84. oldal – az egyházi tisztségek táblázatának áttanulmányozása. 	TK 84 oldal
1-2 perc	Házi feladat	<ul style="list-style-type: none"> Interjú a lelkészeddel . A Szentlélek nyomán cselekedni. 	egyéni munka

2/ Óravázlat leírása

JAVASOLT ÉNEK

„Szentlélek Isten, jöjj szívünkbe”

Forrás: https://csecsy.hu/konyvek/enekeskonyv/szentlelek_isten_jojj_szivunkbe_negyszolamu

„Jövel, Szentlélek Úristen...” (RÉ 370)

MOTIVÁCIÓ, RÁHANGOLÓDÁS

- A) A ráhangolódás egyik lehetősége a tankönyv által is javasolt feladat (TK 81. oldal). A diákok egyénileg gondolkozzanak el és miután rájöttek a válaszra, olvassák fel a Bábel tornyának történetét! (1Móz 11, 1-9). Ennek az ellenpéldája a pünkösds.
- B) Képelemzés – a TK 82. oldalán lévő ábra megfigyelése. Majd a diákok felállnak, kört alkotnak a padok körül és egymás vállára teszik a kezüket. A tanár áldást mond: „... az új szövetség szolgálói legyünk, nem betűé, hanem Léleké, mert a betű megöl, a Lélek pedig megelevenít.” (2Kor 3, 6). Elmondhatják milyen érzés így közösségben lenni, közelebb kerülni egymáshoz.
- C) Egy bibliai részlet, a Miatyánk első sorának felidézése görögül. Mi a diákok reakciója a számukra ismeretlen és érthetetlen mondat hallatán? Így reagálhattak annak idején pünkösdkor az emberek az apostolokat hallgatva. Majd ennek a mondatnak a magyar jelentése. (A reakció öröm lehet: „értjük egymást!”)

ISMERETEK ÁTADÁSA, FELDOLGOZÁSA

Általános tudnivalók

Az Apostolok Cselekedeteiről írott könyvről.

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Az_apostolok_cselekedetei

Az Újszövetség 5. történeti könyve: szerzője: Lukács (a róla elnevezett evangéliumot is ő írta), célja: a misszió (küldetés) betöltésének leírása. Lukács pontosan és megbízhatóan beszélt el az eseményeket. Kikérdezte a szemtanúkat, és mindennek utánajárt. Az események jelentős részének maga is szemtanúja (úgy fogalmaz: „mi”: ApCsel 16,10; 20,5; 27,1), aki Rómába is elkísérte Pál apostolt, és mellette maradt (2Tim 4,11). Elképzelhető, hogy akkor íródott ez a könyv, amikor Pál két évig tartó római fogsága vége felé járt, azaz Kr. u. 63 után.

A könyv legfontosabb szereplői az apostolok, először Péter (1-8), majd párhuzamosan Saul megtérése és Péter további szolgálata (9), a „pogányok missziójára” való meghívás (10 - 12), végül Pál missziói útjai (13-28).

További fogalmak

Lukács: a latin Lucius, Lucanus rövidített formája. Orvos volt. A hagyomány azt tartja, hogy kedvelte a festészetet, a képfaragást. Péter és Pál halála után bejárta Itáliát ... Galileát, Dalmáciát.

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Luk%C3%A1cs_evang%C3%A9lista

Forrás: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztien-bibliai-lexikon-C97B2/1-CA186/lukacs-CA1EF/>

Szentlélek, Szentháromság

A Szentháromság Isten harmadik személye. Jézus mennybemenetele után küldi el, s ő hatalmazza fel a félelmes szívű tanítványokat, hogy erővel hirdessék az örömhírt. Úgy is szokták mondani, hogy az egyháztörténelemnek volt egy Atya-korszaka, egy Fiú korszaka és jelenleg is tart a Szentlélek korszaka. Minden időben a Szentháromság munkálkodott, csak az ember számára lett így érthetővé.

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztien-bibliai-lexikon-C97B2/s-sz-CA54E/szentlelek-CA671/>

Isten Lelke az **Ószövetségben** (héberül: ruah) is munkálkodott. Már a teremtéstörténetben is olvashatjuk, hogy Isten Lelke lebegett a vizek felett (1Móz 1,1), sokakat hívott el szolgálatra. Ezek közül kiemelkedett Illés És Elizeus (1Kir 17 – 2Kir 8).

Isten Lelke az **Újszövetségben** (görögül: pneuma) → szél, lélegzet. Jézus a Szentlélek által fogant Máriában (Mt 1,20); A Szentháromság jelen van Jézus megkeresztelkedésénél, a Szentlélek leszáll rá, míg az Atya megszólal (Lk 3,22); legtöbbit a János evangéliumában olvashatunk róla (Jn 3; 14; 16 fejezetek). Jézus úgy beszél róla, mint Aki mindenben folytatja, beteljesíti amit Jézus cselekedett. Segít a megértésben, bátorítja a hívőket. Legtöbbször valamilyen jelképes formában jelenik meg: galamb, tűz, vagy hatásában mutatkozik meg ereje: pl. nyelveken szólás, gyógyítás. Az Apostolos cselekedeteinek könyvét így is lehetne hívni: a Szentlélek cselekedetei. Pál leveleiben olvashatunk róla bővebben.

Filmajánló, Kép, Festmény, Zene, Vers

Az első keresztyének megkeresztelése bemerítéssel történt. Ehhez a Jézus élete (Lukács alapján) című filmet vegyük mintának (9:38 – 10:40 percek): Keresztelő János megkereszteli Jézust.

Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=x1buX2aDaWk>

Órai vázlat a füzetbe

A pünkösd története és az első gyülekezet élete

1. Az Apostolok Cselekedeteiről írt könyv
 - Szerző: Lukács
 - Cél: - A misszió bemutatása
 - Az egyház kialakulása
2. A pünkösd történet
 - Kiáradt a Szentlélek az apostolokra (aratási ünnep)
 - 3000 ember megtért és megkeresztelkedett
 - Megalakult az első gyülekezet
3. Az első gyülekezet legfontosabb jellemzői:
 - Apostoli tanítás
 - Közösség
 - A kenyér megtörése
 - Imádkozás

JAVASOLT ARANYMONDÁS, MEMORITER:

„Ezek pedig kitartóan részt vettek az apostoli tanításban, a közösségben, a kenyér megtörésében és az imádkozásban.” ApCsel 2,42

RÖGZÍTÉS, ELMÉLYÍTÉS, HÁZI FELADAT

- A) ApCsel 2, 1-21 felolvasása (a diákok egy-egy verset olvasnak)
- B) ApCsel 2, 42 alapján a négyküllős kerék példája: az Ige, az ima, a közösség és a szolgálat. A füzetbe is lerajzolhatják, szép magyarázatot lehet hozzá olvasni az Ifi-Kap-Tár füzetek második kötetében. <http://honlap.parokia.hu/lap/ifikaptar/hir/mutat/7024/> (Tiniből tanítvány/16.o.)
- C) A Szentlélek munkája nyomán cselekedni
A diákok próbálják meg a Szentlélek gyümölcsét teremni, például a közösségi szolgálatban való segítségnyújtással (pl.: idősek otthona). Mit gondolnak a diákok, hogy tudnának segíteni (pl.: a szeretet, türelem, jószág gyakorlása az idősgondozásban. Látogassanak el oda, s számoljanak be tapasztalataikról.
(A Szentlélek gyümölcse: „A Lélek gyümölcse pedig: szeretet, öröm, békesség, türelem, szíveség, jószág, hűség, szelídség, önmegtartóztatás.” Gal 5,22-23)
- D) A közösség gyakorlásának szép példája lehet, ha készítenek egymásnak egy kis „szeretet-vendégséget”, azaz mindenki hoz valamit a többieknek. Együtt fogyasztják el, miközben beszélgetnek. (Ugyanezt „lelki” ajándékokkal is meg lehet tenni: mindenki írhat a többieknek valami kedveset. A kivitelezésről: mindenkinek legyen egy fehér A/4 papírja, amelynek az aljára felírja a nevét nagy betűkkel. Majd körbeadják, s mindenki ír mindenkinek egy bátorító mondatot, amit különösen értékesnek tart benne. A papírt behajtja, hogy mások ne olvashassák. A végén mindenkinek lesz egy teleírt papírja. Ha szívesen teszik felolvashatják azt a mondatot, ami a legjobban tetszett nekik.)
- E) Milyen tevékenységeket végez ma az egyház? Minden diák kérdezze meg erről gyülekezeti lelkipásztorát! (TK 84. oldal/1-2 feladatok variációja) Az egyházi tisztségek táblázatának áttanulmányozása.

XIII. PÁL APOSTOL ÉLETE, MISSZIÓI ÚTJAI

PÁL APOSTOL ÉLETE

- 1/ Fő hangsúly:** Pál apostol Isten eszköze az evangélium hirdetésében.
- Kognitív cél:** Pál apostol életének megismertetése.
- Affektív cél:** Bátorítás arra, hogy felismerjék a diákok, hogy mi az, ami a megtérés hatására az ember életében megváltozik, s mi az ami kiteljesedik.
- Pragmatikus cél:** Szűkebb közösségben lévő feladatok keresése.

Időtartam	Óra fő része	Feladat	Tan eszköz, célhoz kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	<ul style="list-style-type: none">• Jelentés, imádság.	
10 perc	Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<ul style="list-style-type: none">• Órakezdés, imádság.• Ének: „Hinni taníts, Uram” (RÉ 479, 1.vers).• A TK. motivációs feladata 85. oldal: beszélgetés arról, miben jelent változást, ha valaki Krisztust kezdi el követni.	közös munka: TK 85. oldal kérdése
30 perc	Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<ul style="list-style-type: none">• Pál apostol élete• ApCsel 7, 58• Róm 11, 1• ApCsel 23, 6• ApCsel 22, 3• ApCsel 8, 3• ApCsel 18, 3• ApCsel 9, 1-9 (Pál megtérése)	közös munka: <ul style="list-style-type: none">• A felsorolt bibliai helyek felolvasása• órai vázlat írása a füzetbe (85-86. oldal alapján)
1-2 perc	Házi feladat	tankönyv 90. oldal 1. kérdése	egyéni munka

JAVASOLT ARANYMONDÁS, MEMORITER:

„... azt mondta a Szentlélek: „Válasszátok ki nekem Barnabást és Sault arra a munkára, amelyre elhívtam őket.” ApCsel 13, 2

PÁL APOSTOL MISSZIÓI ÚTJAI

- 1/ Fő hangsúly:** Pál missziójának hatására elterjedt a keresztyénség.
- Kognitív cél:** Pál missziói útjainak és az azzal összefüggő események megismertetése.
- Affektív cél:** A missziói lelkület formálása: Amisszió hatására nemcsak egyének, hanem közösségek élete is megváltozik; mit jelent közösségben keresztyénnek lenni.
- Pragmatikus cél:** Késztesse a diákokat arra, hogy élő tagjaivá váljanak a gyülekezetnek: vegyenek részt annak életében, vállaljanak feladatokat.

Időtartam	Óra fő része	Feladat	Taneszköz, célhoz kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés, imádság. 	
10 perc	Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<ul style="list-style-type: none"> Órakezdés, imádság. Ének: „Az egyháznak a Jézus a fundamentoma...” (RÉ. 392, 1.ver). A TK. motivációs feladata 85. oldal: beszélgetés arról, miben jelent változást, ha valaki Krisztust kezdi el követni. 	közös munka: TK 85. oldal kérdése
30 perc (15-15 perc)	Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<ol style="list-style-type: none"> Pál missziói útjai állomásainak megismerése: TK 88. oldalon a térkép alapján a 3 missziói útnak megfelelően írják le az egyes állomásokat! A Pál apostol által alapított gyülekezetek szervezeti felépítése 1Tim 3, 1-7; 1Tim 3, 8-13; 1Tim 5, 17-20; Titusz 1, 5-9; Titusz 1, 59 alapján; a püspök, presbiter, diakónus feladatának megismerése. 	<ol style="list-style-type: none"> csoportmunka (3 csoportban) közös munka (Biblia használata)
1-2 perc	Házi feladat	<p>TK 90. oldal 2. kérdése: Ma milyen szervezeti felépítése van a református egyháznak?</p> <p>TK 90. oldal 3. kérdése: A diákok beszélgessenek el gyülekezetükből egy presbiterrel: milyen feladatai vannak?</p>	egyéni munka

2/ Óravázlat leírása:

MOTIVÁCIÓ, RÁHANGOLÓDÁS

- A) A ráhangolódás egyik eszköze a tankönyv által is javasolt feladat kérdésére való közös válaszkérés: Miben jelent változást, ha valaki Jézust kezdi el követni?
- B) Pál megtérése történetének elolvasása (ApCsel 9, 1-9)
- C) Térképelemzés – A TK 88. oldalán lévő térkép segítségével 3 csoportban gyűjtsék össze és írják le a diákok a 3 missziói út állomásait, majd egy-egy diák beszámol a munkáról (fő kérdés: honnan indult el Pál, és hová jutott el az evangélium a missziói utak segítségével? Milyen jelentősége van ennek a mai világra nézve?) Mely városnevek ismerősek ma is? Melyik ország részei?
- D) Bibliai részletek tanulmányozása az egyház szervezeti felépítésével kapcsolatban:
- a püspökről (1Tim 3,1-7; Titusz 1, 5-9)
 - a diakónusokról (1Tim 3, 8-13)
 - a presbiterekről (1Tim 5, 17-20; Titusz 1, 59)

ISMERETEK ÁTADÁSA, FELDOLGOZÁSA

Általános tudnivalók

- Saul/Pál élete: Tarsuszban született, római polgárjogot örökölt, kegyessége szerint farizeus, mestersége szerint takács=sátorkészítő, Gamálieltől tanult, azaz magasan képzett. Minimum három nyelvet beszélt: héber, görög, latin. A legtöbb részletet maga mondja el a következő igehelyekben:
 - ApCsel 7, 58
 - Róm 11, 1
 - ApCsel 23, 6
 - ApCsel 22, 3
 - ApCsel 8, 3
 - ApCsel 18, 3
- Jézus maga hívta el (ApCsel 9, 1-9)
- Pál 3 missziói útja, annak főbb állomásai (ApCsel 13; ApCsel 14, 8-10; ApCsel 18, 3; ApCsel 18, 22; ApCsel 18, 23; ApCsel 19, 10-12)

További fogalmak

Saul: héber eredetű név, jelentése: „kért, kiesdekllett”. Nevét Saul királyról kapta. Ez a héber neve, mi inkább Pálnak ismerjük, római környezetben már inkább ezt használják. Valószínűleg családjában kapta mindkét nevét. Forrás: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Saul>

Tarsusz: Cilicia nevű tartomány fővárosa, itt született Pál. Tarsuszból vitte magával Barnabás Antiókhiaiba, hogy megkezdjék missziói tevékenységüket.

További információ:

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-kereszttyen-bibliai-lexikon-C97B2/t-CA6DE/tarzus-CA708/>

https://www.google.hu/search?biw=1280&bih=918&tbm=isch&sa=1&ei=48nEWuCbKMXIwAKjmYXoCQ&q=Tarzus&oq=Tarzus&gs_l=psy-ab.3..0i24k113.5304.10656.0.11421.9.9.0.0.0.150.929.5j4.9.0....0...1c.1.64.psy-ab..0.1.118....0.RfVW_PDU6yU#imgrc=pxD2OSg8usvC3M:

Pál (Paulus) latin eredetű férfinév. Jelentése: „kicsi”. Forrás: <https://hu.wikipedia.org/wiki/P%C3%A1l>

Római polgárjog, latinul: *civitas Romana*. Legnyilvánvalóbban örökléssel lehetett hozzájutni, volt, aki megvásárolta. Ez az előjog sok esetben „mentette meg” Pált a haláltól. (TK 90. oldal)

https://hu.wikipedia.org/wiki/R%C3%B3mai_polg%C3%A1rjog

Farizeus – Jézus korában több kegyességi irányzat osztotta meg a zsidóságot (farizeusok, szadduceusok, zélóták). A római birodalomban, mint elnyomottak ki-ki másként tartotta fontosnak, hogy a vallás és politika helyzetét rendezzék. A vezetőség=nagytanács tagjai között is voltak képviselőik. Ezek közül a farizeusok voltak a „kegyesek”, akik mindent szó szerint betartottak és betartattak, ami Mózes törvényében meg volt írva. Általában a gazdagabb réteghez tartoztak, akik „megengedhették maguknak”, hogy úgy éljenek, ahogy a törvény megparancsolta. Jézus kifogása ellenük nem a kegyességük, vagy a műveltségük, hanem a képmutatás, hogy nem szívből cselekedtek az igazságot, hanem csak színből.

Keresztyén: „Krisztushoz tartozó” – eredetileg csúfnév, később tiszteletteljes megkülönböztetés.

(Megtaláltuk a Messiást! Református konfirmációi olvasókönyv 4. kérdés-felelet)

Püspök: a görög episzkoposz szóból származik, jelentése: felügyelő, őrködő, előljáró

<https://hu.wikipedia.org/wiki/P%C3%BCsp%C3%B6k>

Presbiter: a görög preszbüterosz szóból származik, jelentése: idősebb. Ők kezelték az első közösségek ügyeit, méltóságuk életük hitelességéből fakadt.

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Presbiter>

Diakónus: a görög diakonosz szóból származik. Jelentése: szolga, szolgálattevő.

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Diak%C3%B3nus>

Pál missziói útjainak főbb állomásai és kapcsolódó további információk:

- Antiókhia: Szíria fővárosa. Az antiókhiai gyülekezet Pál missziójának lelki bázisa.
<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-kereszttyen-bibliai-lexikon-C97B2/a-a-C97B4/antiokhia-C98A8/>
- Ciprus
- Ikonium: gazdag kisázsiai város, Pál Barnabással két alkalommal is járt itt.
<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-kereszttyen-bibliai-lexikon-C97B2/i-C9ECA/ikonium-C9EE4/>
- Lisztra
- Derbé

- Európa
- Filippi
- Thesszalonika: macedóniai város az Égei-tenger partján. Pál a második missziói út során jut el Filippiből ebbe a városba.
<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-kereszttyen-bibliai-lexikon-C97B2/t-CA6DE/thesszalonika-CA753/>
- Athén: Pál a 2. missziói útján érkezett Athénba (ApCsel 17, 15-18,1; 1Thessz 3, 1). A várostól északnyugatra fekvő Aeropágoszon tartott beszédet Pál.
<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-kereszttyen-bibliai-lexikon-C97B2/a-a-C97B4/athen-C9927/>
- Korinthus
- Efézus: neve azt jelenti: kívánatos. Ez jellemezte is. Pál második missziói útja során megállt itt is. Itt lázadtak fel az ötvösök Pál ellen, mert féltették megélhetésüket, ugyanis ők Artemisz-szobrokat készítettek.
<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-kereszttyen-bibliai-lexikon-C97B2/e-e-C9B2A/efezus-C9B49/>
- Jeruzsálem

Háttér-információk

Saulról szóló igeversek:

„A tanuk pedig felsőruháikat egy Saul nevű ifjú lábai elé tették le.” ApCsel 7, 58

Pál megtérése ApCsel 9, 1-9

„Hiszen én is izráelita vagyok, Ábrahám utódai közül Benjámintörzsből.” Róm 11, 1

„Atyámfiaiférfiak, én farizeus vagyok, farizeusfia...” ApCsel 23, 6

„Én zsidóember vagyok, a cilíciái Tarsuszban születtem...” ApCsel 22, 3

„Saul pedig zaklatta az egyházat, férfiakat és nőket hurcolt el, és börtönbe vetette őket.” ApCsel 8, 3

„...együtt is dolgozott velük, ezek ugyanis sáto rkészítő mesterek voltak.” ApCsel 18, 3

Képek forrásai, Filmajánló

Pál apostol (Pál megtérése c. filmből: 59:38 – 1.02.20)

Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=RHNaKp9ajt0>

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/P%C3%A1l_apostol

Pál apostol missziói útjai

<http://refpedi.hu/%C3%BAjsz%C3%B6vets%C3%A9gi-t%C3%A9rk%C3%A9pek-%C3%A9s-illusztr%C3%A1ci%C3%B3k>

Pál apostol megtérése

https://hu.wikipedia.org/wiki/Damaszkuszi_%C3%BAt#/media/File:La_conversion_de_Saint_Paul_Gior_dano_Nancy_3018.jpg

JAVASOLT ARANYMONDÁS, MEMORITER:

„Az ifjakat ugyanúgy intsd, hogy legyenek józanok mindenben; te magad légy példaképük a jó cselekedetekben...” Tit 2, 6

RÖGZÍTÉS, ELMÉLYÍTÉS, HÁZI FELADAT

- A) Mi Pál apostol jelentősége a keresztyénség történetében? (TK 90. oldal 1. kérdés)
- B) Keresés interneten: Hogyan alakult a saját egyházközséged? Ki szervezte, ki volt alapító „apostola”? Mit tudsz a templomodról, gyülekezetedről? Milyen csoportok működnek a gyülekezetben? Kis csapatokkal járjátok körbe a gyülekezeti alkalmakat és készítsetek riportokat, ki miért érzi fontosnak, hogy ide tartozik!
- C) Riportozás: A diákok készítsenek riportot az iskolában 10 emberrel: tudják-e mi egy presbiter feladata?

XIV. ÚJSZÖVETSÉGI LEVELEK

PÁL APOSTOL LEVELEI

1/ Fő hangsúly: Az újszövetségi levelek a legfontosabb keresztyén tanításokat tartalmazzák

Kognitív cél : Az újszövetségi levelek, ezen belül Pál leveleinek megismertetése

Affektív cél: Attitűd formálás: a levelek által maga Isten szól hozzánk és lát el bennünket útmutatásokkal a keresztyén életre nézve

Pragmatikus cél: Egy konkrét igeszakasz mindennapi gyakorlatba való átültetése.

Időtartam	Óra fő része	Feladat	Taneszköz, célhoz kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	<ul style="list-style-type: none">• Jelentés, imádság.	
10 perc	Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<ul style="list-style-type: none">• Órakezdés, imádság.• Éneklés: „Isten szívében meg-pihenne” (RÉ 395. ének 1. vers).• A tankönyv motivációs feladata:<ul style="list-style-type: none">- 91. oldal: beszélgetés arról, ma mi szerepelne egy levélben, ami a legfontosabb keresztyén tanításokat, útmutatásokat tartalmazza- beszélgetés a családban betöltött feladatunkról, szerepünkről, a családtagok egymáshoz való viszonyáról (Kol 3)- beszélgetés arról, milyen az igazi szeretet, hogy gyakorolhatjuk azt (1Kor 13)- a lelki fegyverzetbe öltözött katona képének megfigyelése, elemzése.	<p>közös munka: TK 91. oldal</p> <p>közös munka: Kol 3</p> <p>közös munka: 1Kor 13</p> <p>közös munka: Efézusi levél alapján</p>

Időtartam	Óra fő része	Feladat	Taneszköz, célhoz kapcsolódás, megjegyzés
30 perc	Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<ul style="list-style-type: none"> • Levelek az Újszövetségben – Pál apostol levelei <i>Pál apostol leveleinek felosztása:</i> - Tanítói levelek - Pásztori levelek - Magánlevél <i>Rómaiakhoz írt levél:</i> - Róm 4, 3 - Róm 5 - Róm 6 - Róm 11 - Róm 12 <i>Korinthusiakhoz írt levelek:</i> - 1Kor 5, 9 - 2Kor 2, 4 - 1Kor 6, 12 - 2Kor 7, 12 - 2Kor 11, 4 - 2Kor 8, 9 <i>Galatákhöz írt levél:</i> - Gal 2, 15 <i>Efézusiakhoz írt levél</i> <i>Filippiekhez írt levél:</i> - Fil2: Krisztus Himnusz - Fil4 <i>Kolosséiakhoz írt levél:</i> - Kol2 - Kol3 <i>Thesszalonikaiakhoz írt levelek:</i> - 1Thessz 4 - 1 Thessz 5 - 2 Thessz 2 <i>Timótheushoz írt levél:</i> - 1Tim 1 - 1Tim4 <i>Tituszhoz írt levél:</i> - Gal 2, 3 - Tit 2 - Tit 3 <i>Filemonhoz írt levél</i> 	<p>közös munka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - az említett bibliai helyek elolvasása - órai vázlat írása a füzetbe
1-2 perc	Házi feladat	TK 102. oldal/2. feladat	egyéni munka

EGYETEMES LEVELEK

- 1/ Fő hangsúly:** Az egyetemes levelek a keresztyén embert érintő kérdésekkel foglalkoznak
- Kognitív cél:** Az egyetemes levelek tanításainak megismertetése
- Affektív cél:** Annak a felismertetése, hogy az egyetemes levelek tanításai minden emberre személyesen érvényesek (Isten szeret és ezt akár embertársunk megbocsátásán keresztül is érezteti)
- Pragmatikus cél:** Az egyetemes levelek egy-egy intését, tanácsát a gyakorlatba is ültessék át a diákok az órán.

Időtartam	Óra fő része	Feladat	Tan eszköz, célhoz kapcsolódás, megjegyzés
2-3 perc	Órakezdés	<ul style="list-style-type: none"> Jelentés, imádság. 	
10 perc	Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<ul style="list-style-type: none"> Órakezdés, imádság. Éneklés: „Úr lesz a Jézus mindenütt” (RÉ 398. ének 1. vers). A tankönyv motivációs feladata: <ul style="list-style-type: none"> 91. oldal: beszélgetés arról, ma mi szerepelne egy levélben, ami a legfontosabb keresztyén tanításokat, útmutatásokat tartalmazza beszélgetés a családban betöltött feladatunkról, szerepünkről, a családtagok egymáshoz való viszonyáról (Kol 3) beszélgetés arról, milyen az igazi szeretet, hogy gyakorolhatjuk azt (1Kor 13) a lelki fegyverzetbe öltözött katona képének megfigyelése, elemzése. 	<p>közös munka TK: 91. oldal</p> <p>közös munka: Kol 3</p> <p>közös munka: 1Kor 13</p> <p>közös munka: Efézusi levél alapján</p>
30 perc (15-15 perc)	Feldolgozási javaslat, munkáltatás	<ul style="list-style-type: none"> Egyetemes levelek az Újszövetségben: <ul style="list-style-type: none"> Leginkább személyes kérdésekkel foglalkoznak 7 egyetemes levél van: <ul style="list-style-type: none"> Jakab levele Péter 2 levele Júdás levele János 3 levele Zsidókhöz írott levél 	
1-2 perc	Házi feladat	TK 102. oldal/1. feladat	

2/ Óravázlat leírása

MOTIVÁCIÓ, RÁHANGOLÓDÁS

- A) A ráhangolódás egyik lehetősége a tankönyv által is javasolt motivációs feladat: beszélgessenek a diákok arról, ma mi szerepelne egy levélben, ami a legfontosabb keresztyén tanításokat, útmutatásokat tartalmazza (tankönyv 91. oldal).
- B) Beszélgetés a diákokkal arról, mi a családban betöltött szerepük, feladatuk és hogyan viszonyulnak a különböző családtagok egymáshoz, hogyan kellene a Biblia útmutatása alapján cselekedniük (Kol 3).
- C) Beszélgetés a diákokkal arról, szerintük milyen az igazi szeretet és az szerintük hogy valósulhat meg (1Kor 13).
- D) A lelki fegyverzetbe öltözött katona képének megfigyelése, elemzése az Efézusi levél alapján

ISMERETEK ÁTADÁSA, FELDOLGOZÁSA

Általános tudnivalók

Az Újszövetség 27 könyvéből 21 levél van (ez is jelzi fontos szerepüket). Az apostolok a keresztyén gyülekezetekkel, vezetőikkel levelezés útján tartották a kapcsolatot. A levelek teológiai tanításokat és gyakorlati gyülekezetvezetési tanácsokat tartalmaznak.

Levelekről háttér-információk

Rómaiakhoz írott levél: Pál apostol valószínűleg Korinthusban írta a Rómaiakhoz írt levelet Kr. u. 55-56-ban vagy 57-58-ban. A római keresztyén gyülekezetet nem Pál alapította.

•

Korinthusiakhoz írt levelek:

Pál első levele a korinthusiakhoz: Valószínűleg Kr. u. 51-52 körül keletkezett. Pál Efézusban írta.

•

Pál második levele a korinthusiakhoz: Az első után kb. 1 évvel írta Pál valószínűleg Filippi városából. Célja a gyülekezet rendjének helyreállítása.

<http://mzsola.iit.uni-miskolc.hu/biblia/bd/2Kor/>

Galatákhoz írt levél: Ez a levél az apostol életének egyik nagyon fontos önéletrajzi forrása. A címzettek pogány-keresztyének.

,

Efézusiakhoz írt levél: Efézusban második missziói útján járt először Pál. A városnak fekvése miatt nagyon jelentősége volt az evangélium terjesztésében, ezért harmadik missziói útján visszatért ide. Harcolt az Artemisz-kultusz ellen.

<http://mazsola.iit.uni-miskolc.hu/biblia/bd/Ef/>

Filippiekhez írt levél: Az észak-kelet makedóniai Filippi városban élő keresztyének számára íródott. Keletkezése Kr. u. 50-es évek közepe vagy 60-as évek eleje.

Kolosséiakhoz írt levél: Pál írta valamelyik fogságában. Kb. Kr. u. 60-62 között írta.

Thesszalonikaiakhoz írt levelek: A levelek középpontjában Krisztus visszajövetelének a gondolata áll.

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztyen-bibliai-lexikon-C97B2/t-CA6DE/thesszalonikaiakhoz-irt-levelek-CA754/>

Timóteushoz írt levelek: Pásztori levelekhez tartozik. Timóteus 20 éves korában találkozhatott Pállal. Pál munkatársa.

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztyen-bibliai-lexikon-C97B2/t-CA6DE/timoteushoz-irt-levelek-CA765/>

Tituszhoz írt levél: Kr. u. 66 körül íródott. A pásztori levelek egyike. Cél: Pál bátorítsa hittestvérét, Tituszt, hogy hozza rendbe az elintézetlenül hagyott ügyeket.

<https://www.gotquestions.org/Magyar/a-tituszhov-irt-level.html>

Filemonhoz írt levél: Pál valószínűleg Rómából írt Filemonnak, akihez visszaküldi szökött rabszolgáját, Onezimumot, aki közben megtért.

- Jakab levele: Az ún. „katolikus” (egyetemes) levelek közé tartozik. A tettekben megnyilvánuló hitet dicséri.
- Péter levelei: A két levél közötti kapcsolat formális. Mindkét levél szerzője Péter apostolként nevezi meg magát.

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztyen-bibliai-lexikon-C97B2/p-CA415/peter-levelei-CA486/>

Júdás levele: Feltehetőleg a Kr. u. 1. században keletkezett és a gnosztikus tévtanítások ellen szól.

János három levele: A keresztyén hit alapvető tanításairól írt János. Nagyon hasonló gondolkodásmódjában a János evangéliumához. A szerző Öregnek (presbiter) mutatkozik be és mondanivaló lényeges pontja egy feltételezett közösség feletti befolyás.

Zsidókhoz írt levél: A szerző és a címzettek személyéről a kutatók nem jutottak megegyezésre. A szerző ismeretlen.

Képek

Rómaiakhoz írott levél

Kép a kéziratról, forrás: http://www.ujexodus.hu/tanulmany/hajnal_romaban

Korinthus ma

Forrás: <http://classic.scriptures.lds.org/hu/biblephotos/30>

A lelki fegyverzetről

Forrás: http://www.kurtszo.hu/kurtszo/cikkek/Entries/2015/11/30_Gondolatok_a_felfegyverkezésrol.html

Timóteus és Titusz ikonok

Forrás: http://www.tiszta-lap.hu/a_nap_szentje/3335/Januar-26---Szent-Timoteus-es-Titusz-puspokok/

Filmajánló

- Gryllus Dániel – Sumonyi Zoltán: Pál apostol (részlet)
<https://www.youtube.com/watch?v=67Q5Uc9NIHw>
- Ágnes Vanilla: A szeretet himnusza
<https://www.youtube.com/watch?v=hPS-OUVmKDE>

Legfontosabb üzenetek a levelekben

- Róm 4, 3: „De mit mond az Írás? Hitt Ábrahám Istennek és Isten ezt számította be neki igazságnak.”
- Róm 5: A megigazulás, megbékélés Istennel
- Róm 6: Kereszttség és új élet
- Róm 11: Isten nem vetette el Izráelt
- Róm 12: Az okos istentisztelet
- 1Kor 5, 9: „Levelemben már megírtam nektek, hogy nem szabad kapcsolatot tartani paráznákkal.”
- 2Kor 2, 4: „Mert sok gyötrődés és szorongás között sok könnyhullatással írtam nektek...”
- 1Kor 6, 12: „Mindent szabad nekem, de nem minden használ.”
- 2Kor 7, 12: „Ha tehát írtam is nektek, nem a sértő miatt, és nem is a sértett miatt, hanem azért, hogy nyilvánvalóvá legyen igyekezetetek, amely az Isten színe előtt van bennetek irántunk.”
- 2Kor 11, 4: Mert ha valaki odamegy hozzátok és más Jézust hirdet, nem akit mi hirdettünk, vagy más lelket fogadtok be, nem akit kaptatok, vagy más evangéliumot, nem amelyet elfogadtatok, azt szépen eltűritek.”
- 2Kor 8, 9: „Mert ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztus adományát, hogy gazdag létére szegénnyé lett értetek, hogy a ti az ő szegénysége által meggazdagodjatok.”
- Gal 2, 15-16: „Mi, akik természet szerint zsidók, és nem pogányok közül való bűnösök vagyunk, tudjuk, hogy az ember nem a törvény cselekedetei által igazul meg, hanem a Krisztus Jézusba vetett hit által.”
- Fil 2: Krisztus példája: engedelmesség a kereszthalálig (Krisztus Himnusz)
- Fil 4: Keresztyén élet becsületben és örömben
- Kol 2: Pál küzdelme a gyülekezet állhatatosságáért
- Kol 3: A Krisztusban elrejtett élet
- 1Thessz 4: Intés megszentelődésre
- 1Thessz 5: Krisztus eljövételének várása
- 2Thessz 2: Az Új eljövételét megelőzi a törvénytípró
- 1Tim 1: Óvás a hamis tanítóktól
- 1Tim 4: Isten minden teremtménye jó

- Gal 2, 3: „De a velem levő Tituszt görög létére sem kényszerítették arra, hogy körülmetélkedjék.”
- Tit 2: Idősek, fiatalok, szolgák
- Tit 3: Engedelmisség az előljárók és szelídség minden ember iránt
- Jak 1: A kísértés célja és eredete
- Jak 2: A keresztyén hit nem személyválogató
- Jak 3: A nyelv bűnei
- Jak 4: Alázzatok meg magatokat Isten előtt
- Jak 5: A gazdagok ítélete; Intés türelemre; Az imádság ereje
- 1Pt 1: Isten magasztalása a hívők reménységéért
- 1Pt 2: Épüljete fel lelki házzá
- 1Pt 3: A házastársak becsüljék meg egymást
- 1Pt 5: Presbiterek és ifjak intése
- 2Pt 1, 3-11: Igyekeztek szilárdá tenni elhívásokat
- 1Jn 1: Az élet igéjének szemtanúi; A világosságban való járás és a bűnbocsánat
- 1Jn 2: Krisztus parancsolatainak megtartása
- 1Jn 4: A lelkek megvizsgálása
- Zsid 1, 1-2: „Miután régen sokszor és sokféleképpen szólt Isten az atyákhoz a próféták által, ezekben a végső időkben a Fiú által szólt hozzánk...”

Óravázlat a füzetbe

Az Újszövetségi levelek általános jellemzése:

27 könyvből 21 levél van. A gyülekezetekkel az apostolok levelezés útján tartották a kapcsolatot. A levelek teológiai tanításokat és gyakorlati gyülekezetvezetési tanácsokat tartalmaznak.

Felosztás:

1. *Pál levelei*

- A) Tanítói levelek (gyülekezetekhez)
 - B) Pásztori levelek (megnevezett személyekhez)
 - C) Magánlevél (egy személyhez meghatározott ügyben)
- A.1. Rómaiakhoz írt levél
Sokat foglalkozik a keresztyénség és a zsidóság viszonyának kérdésével.
 - A.2. Korinthusiakhoz írt levelek (2 levél)
A pártoskodás ellen szólnak.
 - A.3. Galatákhoz írt levél
A megigazulás csak a Krisztusban való hit által lehetséges (Gal 2, 15)
 - A.4. Efezusiakhoz írt levél
A megtérés utáni állapot az „új ember” élete
 - A.5. Filippiekhez írt levél
A levél alaphangulata a Krisztusban való öröm.
 - A.6. Kolosséiakhoz írt levél
A Krisztushoz tért ember számára nem a törvényeskedő magatartás a fontos, hanem a megtért ember szerinti viselkedésmód.
 - A.7. Thesszalonikaiakhoz írt levelek
A végidő kérdéséről van bennük szó.

- B.1. Timóteushoz írt levelek
Timóteus Pál ifjú munkatársa a misszióban. Buzdította Timóteust a „nemes harcra”.
- B.2. Tituszhoz írt levél
Pál a jótettekben való előljáráásra buzdította Tituszt.
- C. Filemonhoz írt levél
Pál egy Filemon nevű személynek írja, hogy az fogadja vissza szökött rabszolgáját, Onézimoszt, aki megtért.

2. *Egyetemes levelek*

Az egyetemes (katolikus) levelek a keresztyén embert érintő kérdésekkel foglalkoznak.

- 1. Jakab levele
A levél tanítása szerint a hit és a cselekedetek szorosan összetartoznak.
- 2. Péter levelei
Legfontosabb a hit felmutatása a mindennapi élethelyzetekben.
- 3. Júdás levele
Hamis tanítók ellen szól.
- 4. János 3 levele
A szeretet parancsára hívja fel a figyelmet.

3. *Zsidókhöz írt levél*

Írója ismeretlen. Az ószövetségi ígéretek Krisztusban való beteljesedését tárja fel az olvasónak.

MEMORTITER, ARANYMONDÁS

„Az igaz ember pedig hitből fog élni.” Róm 1, 17

„Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, e három; ezek közül pedig a legnagyobb a szeretet.” 1Kor 13, 13

„Mert nem a csüggedés lelkét adta nekünk az Isten, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét.” 2Tim 1, 7

„A hit pedig a remélt dolgokban való bizalom, és a nem látható dolgok létéről való meggyőződés.” Zsid 11, 1

RÖGZÍTÉS, ELMÉLYÍTÉS, HÁZI FELADAT

A) A diák nézzen utána az interneten, hogy mit tud azokról a városokról, ahová Pál a leveleit írta! (TK 102. oldal 2. feladat)

B) Táblázat segítségével rendszerezze a diák a levelek főbb sajátosságait a következő szempontok alapján:

- műfaja
- címzett
- a megírás oka
- kulcsszava

(TK 102. oldal 1. feladat)

C) Ma milyen levelet írna Pál a ti gyülekezeteteknek? Szedjétek össze a legfontosabb értékes szolgáltatásokat és a fájdalmas, de javítandó hibákat, nehézségeket!

D) Az ÚSZ egyetlen PRÓFÉTAI KÖNYVÉRŐL nem volt szó az órákon. Nézz utána, hogy a 2-3 fejezetben leírt gyülekezetek, városok hol vannak a térképen! S nézz utána, hogy ma hol van ezek közül keresztyén közösség!